

**JAARBOEK
VAN DE
KONINKLIJKE ACADEMIE
VOOR NEDERLANDSE TAAL- EN LETTERKUNDE

2015**

Te bestellen bij het
Secretariaat van de Koninklijke Academie voor Nederlandse
Taal- en Letterkunde
Koningstraat 18
B-9000 Gent (België)

ISSN 0770-7762

JAARBOEK

VAN DE
KONINKLIJKE ACADEMIE
VOOR NEDERLANDSE TAAL- EN LETTERKUNDE

2015

REDACTIE: WILLY VANDEWEGHE

Gent, Koninklijke Academie voor
Nederlandse Taal- en Letterkunde, 2015

Hoofdstuk 1:

Administratieve gegevens

1.1 WETTEN, DECRETEN EN HUISHOUELIJK REGLEMENT

1.1.1 INSTELLING VAN DE ACADEMIE

De Academie werd onder de naam Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde opgericht bij K.B. van 8 juli 1886. Bij K.B. van 20 april 1972 werd de naam gewijzigd tot Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (zie Belgisch Staatsblad 14 november 1972, p. 12.596). Het bestaan van de Academie werd bekrachtigd bij decreet van 13 februari 1980 van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap (zie Belgisch Staatsblad van 18 maart 1980, p. 3455-3457, met een rechtzetting in het Staatsblad van 3 april 1980, p. 4148). De tekst van het K.B. van 8 juli 1886 is voor het laatst gepubliceerd in *Jaarboek* 1966, p. 5-10. De tekst van het Decreet van 13 februari 1980 betreffende de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde is het meest recent afgedrukt in *Jaarboek* 1997, p. 7-11.

1.1.2 RECHTSPERSOONLIJKHEID VAN DE ACADEMIE

De tekst van de Wet van 2 augustus 1924, houdende toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde, is het meest recent gepubliceerd in *Jaarboek* 1997, p. 11-12. De tekst van het K.B. van 12 mei 1925 houdende de maatregelen van toepassing van die wet, is te vinden in hetzelfde *Jaarboek* 1997, p. 13-14.

1.1.3 HUISHOUELIJK REGLEMENT VAN DE ACADEMIE

De tekst van het Huishoudelijk Reglement (HR) werd op 17 juni 1998 door de algemene vergadering goedgekeurd, en werd bevestigd bij M.B. van 26 oktober 1998 (zie *Jaarboek* 1999, p. 2-24).

In het werkjaar 2014 is een aanvang gemaakt met een grondige vereenvoudiging en actualisering van het Huishoudelijk Reglement. Deelreglementen (commissies, bibliotheek, prijzen) zijn uit het HR gehaald, en zullen worden uitgewerkt in werkjaar 2015.

1.2 STAAT VAN DE ACADEMIE OP 1 JANUARI 2015

1.2.1 BESCHERMHEER

Zijne Majesteit de Koning.

1.2.2 BESTUUR EN BESTUURSCOMMISSIE

1.2.2.1 *Bestuur en Bestuurscommissie 2014*

Per 1 januari 2014 is de relatie tussen de KANTL en de administratie van Cultuur (Kunsten & Erfgoed) losser gemaakt. Niet alleen werden de personeelsleden van de Vlaamse Overheid die werkzaam zijn bij de KANTL, geïntegreerd in het personeelsbestand van de KANTL (zie 1.4.1, p. 9), ook de situatie van de vast secretaris is uitgeklaard. Ten aanzien van het personeel neemt de vast secretaris de algemene leiding waar, als functioneel en hiërarchisch overste. De relatie van de vast secretaris met de KANTL wordt vastgelegd in een lastgevingsovereenkomst, die afgesloten wordt tussen de KANTL, vertegenwoordigd door de voorzitter, en de vast secretaris. Het is een contract dat wederzijds de rechten en plichten vastlegt. Deze lastgevingsovereenkomst is afgesloten tussen KANTL en vast secretaris op 6 maart 2014. Het Bestuur, dat bestaat uit een jaarlijks verkozen voorzitter en ondervoorzitter, en de vast secretaris, vertegenwoordigt de Academie, en is verantwoordelijk voor het algemene beleid ervan. Personeelsbeleid valt onder de bevoegdheid van het Bestuur.

De Bestuurscommissie bestaat uit het Bestuur en twee extra academieleden. De Bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de financiën en het publicatiebeleid van de Academie. Tot haar decretaal bepaalde bevoegdheid behoort ook het beheer van het vermogen van de Academie. De facto wordt de BC in haar geheel betrokken bij de algemene aansturing van het genootschap en de organisatie.

Op 15 januari 2014 nam Marcel de Smedt het voorzitterschap van de Academie over van Stefaan van den Bremt, Erik Vlamincx werd ondervoorzitter. Zij vormden in 2014 met de vast secretaris het Bestuur van de Academie. Behalve uit de leden van het Bestuur bestond de Bestuurscommissie in 2014 ook nog uit de bijkomende leden Jozef van Loon en Frank Willaert.

Bestuur en Bestuurscommissie kwamen bijeen op de volgende data in 2014: 6 januari, 6 februari, 6 maart, 3 april, 8 mei, 5 juni, 4 september, 3 oktober, 7 november, 5 december.

1.2.2.2 Bestuurdersverkiezingen voor 2015

In de algemene vergadering van 19 november 2014 werden Erik Vlaminck en Frank Willaert tot resp. voorzitter en ondervoorzitter voor 2015 verkozen. Als bijkomende leden voor 2015 werden Marcel de Smedt en Jozef van Loon verkozen.

1.2.3 GEWONE LEDEN, NAAR ANCIËNNITEIT

*In opvolging van Karel Porteman werd **Bart Vervaeck** tot gewoon lid verkozen, op de zitting van de algemene vergadering van 19 februari 2014.*

Op 1 januari 2015 telde de Academie de volgende leden (tussen haakjes: datum van intrede):

1. Roland Willemyns	(1983)
2. Johan Tældeman	(1995)
3. Frank Willaert	(1996)
4. Jozef van Loon	(1997)
6. Anne Marie Musschoot	(1999)
7. Stefaan van den Bremt	(2000)
8. Werner Waterschoot	(2000)
9. Anne Provoost	(2002)
10. Dirk Geeraerts	(2002)
11. Patrick Lateur	(2004)
12. Willy Vandeweghe	(2005)
13. Hugo Brems	(2005)
14. Geert van Istendael	(2006)
15. Walter van den Broeck	(2008)
16. Luc Devoldere	(2008)
17. Ann Marynissen	(2009)
18. Marcel de Smedt	(2010)
19. Hans Smessaert	(2010)
20. Piet Couttenier	(2010)
21. Miriam Van hee	(2010)
22. Jan Nuyts	(2011)
23. Erik Vlaminck	(2011)
24. Geert Buelens	(2012)
25. Stefan Hertmans	(2012)
26. Leen van Dijck	(2013)
27. Walter Daelemans	(2013)
28. Kris Humbeeck	(2013)

29. Bart Vervaeck (2014)
30. N.N.

1.2.4 BUITENGEWONE LEDEN, NAAR ANCIËNNITEIT

Op 1 januari 2015 telde de Academie de volgende buitengewone leden, dat zijn werkende leden die gerekruteerd zijn uit de Franstalige of Duitstalige cultuurgemeenschap van België:

1. M. Dupuis (1999)
2. Theissen (1999)
3. F. de Haes (2000)
4. J. de Decker (2006)
5. Ph. Hiligsmann (2006)

1.2.5 BINNENLANDSE ERELEDEN, NAAR DATUM VAN BENOEMING ALS ERELID

*Op 3 oktober 2014 overleed binnenlands erelid **Ward Ruyslinck** (ps. van Raymond de Belser, 1929-2014). De uitvaart had plaats in alle intimiteit. Hij was werkend lid tussen 18 dec 1975 en 13 okt 1999.*

*Aan **Monika van Paemel** en aan **Jan Goossens** werd in 2014 het erelidmaatschap verleend, resp. in de algemene vergadering van 18 juni en die van 20 september.*

Op 1 januari 2015 telde de Academie de volgende binnenlandse ereleden. De twee jaartallen na de naam slaan op de periode van lidmaatschap, het tweede jaartal markeert dus het begin van het erelidmaatschap.

1. Odon Leys 1970-2002
2. Jan Veulemans 1987-2003
3. Hubert van Herreweghen 1983-2004
4. René F. Lissens 1958-2004
5. Sera de Vriendt 1998-2005
6. Liliane Wouters 2000-2005
7. Rudolf van de Perre 1988-2006
8. Willy Spillebeen 1988-2008
9. Paul Hadermann 1975-2008
10. Luc van Durme 1995-2008
11. Hendrik van Gorp 1999-2010
12. Mark Donckers (Mark Insingel) 2003-2010
13. Georges de Schutter 1991-2010
14. Ludo Abicht 2004-2011

15. Guido Haerynck (ps. Gwy Mandelinck)	1999-2012
16. Ada Deprez	1975-2012
17. Willy van Langendonck	2004-2013
18. Karel Porteman	1992-2013
19. Monika van Paemel	1999-2014
20. Jan Goossens	1976-2014

1.2.6 BUITENLANDSE ERELEDEN, NAAR ANCIËNNITEIT

*Op 27 oktober overleed buitenlands erelid **Kåre Langvik-Johannessen** (1919-2014). Hij was buitenlands erelid sinds 10 feb 1972, in opvolging van Simon Vestdijk.*

*In de algemene vergadering van 19 februari 2014 werd **Arie J. Gelderblom** verkozen tot nieuw buitenlands erelid, in opvolging van B.G.F. Brinkel (ps. M. van der Plas).*

Op 1 januari 2015 telde de KANTL de volgende buitenlandse ereleden (tussen haakjes: datum van intrede):

1. Dirk (Dick) P. Blok (Nederland)	(1981)
2. Willem (Wim) P. Gerritsen (Nederland)	(1983)
3. Margaretha H. Schenkeveld (Nederland)	(1984)
4. Norbert Morciniec (Polen)	(1985)
5. Willy Sanders (Zwitserland)	(1986)
6. Maarten C. van den Toorn (Nederland)	(1987)
7. Martien J.G. de Jong (Nederland)	(1992)
8. Pieter J. Buijnsters (Nederland)	(1992)
9. Edith H. Raidt (Zuid-Afrika)	(1993)
10. Maria (Riet) Schenkeveld-van der Dussen (Nederland)	(1998)
11. Jaap L. Goedegebuure (Nederland)	(1999)
12. Robert S. Kirsner (Verenigde Staten)	(2001)
13. Frits van Oostrom (Nederland)	(2003)
14. Gillis Dorleijn (Nederland)	(2003)
15. Philippe Noble (Frankrijk)	(2005)
16. Dieter Stellmacher (Duitsland)	(2007)
17. Hans Bennis (Nederland)	(2007)
18. Franco Paris (Italië)	(2008)
19. Theo Hermans (Groot-Brittannië)	(2008)
20. Herman Pleij (Nederland)	(2009)

21. Peter Auer (Duitsland)	(2009)
22. Marlene van Niekerk (Zuid-Afrika)	(2011)
23. Charlotte Mutsaers (Nederland)	(2012)
24. Arie Jan Gelderblom	(2014)
25. N.N.	

1.2.7 COMMISSIES

1.2.7.1 *Begeleidingscommissies bibliotheek- en publicatiebeleid*

Bibliotheekcommissie

Samenstelling in 2014: Willy Vandeweghe (voorzitter); Georges de Schutter, Marcel de Smedt, Jan Goossens, Patrick Lateur, Ann Marynissen, Anne Marie Musschoot en Werner Waterschoot.

De commissie vergaderde niet in 2014.

Publicatiecommissie: Redactieraad Verslagen & Mededelingen

Het tijdschrift *Verslagen & Mededelingen van de KANTL (V&M)* verschijnt onder de hoofdredactie van de vast secretaris. Het redactiesecretariaat werd in 2014 waargenomen door Bert van Raemdonck, wetenschappelijk medewerker van de KANTL. De kernredactie bestaat voorts uit: Marcel de Smedt (literatuur), Dirk Geeraerts (taalkunde), Jozef van Loon (taalkunde), Werner Waterschoot (literatuur), Frank Willaert (literatuur).

De jaarlijkse redactievergadering van *V&M* vond plaats op 28 oktober 2014.

1.2.7.2 *De Canoncommissie*

In de algemene ledenvergadering van 19 maart werd in de schoot van de KANTL een speciale commissie voor de Canon opgericht. De leden die er deel van uitmaken, zijn: Erik Vlaminck (voorzitter), Hugo Brems, Leen van Dijck, Luc Devoldere, Frank Willaert en vast secretaris Willy Vandeweghe. Voorts werd in de Commissie ook een lid van de Jonge Academie opgenomen, Samuel Mareel, en de commissie werd vervolledigd met twee personeelsleden: Bert van Raemdonck als inhoudelijk verantwoordelijke, en Nicolas Leus als operationeel verantwoordelijke.

1.2.7.3 *Externe commissies*

NBW. Werner Waterschoot is voorzitter van de redactiecommissie voor het *Nationaal Biografisch Woordenboek (NBW)*, waarvan Hans Rombaut

(KVAB) de redactiesecretaris is. Andere KANTL-leden die deel uitmaken van de commissie zijn Karel Porteman, Anne Marie Musschoot en Frank Willaert.

Raad van Bestuur VLAST. Op 1 januari 2015 zetelen namens de KANTL de voorzitter, de vast secretaris en vier erevoorzitters (Hendrik van Gorp, Werner Waterschoot, Anne Marie Musschoot, Hugo Brems), in de raad van bestuur van de *Vlaamse Academische Stem (VLAST)*.

Commissie ACF (Academisch Cultureel Forum). De Commissie van het Academisch Cultureel Forum bestaat hoofdzakelijk uit KVAB-leden, en behandelt in hoofdzaak KVAB-gebonden aangelegenheden. Van de KANTL worden de voorzitter en de vast secretaris op de vergaderingen uitgenodigd.

1.3 FONDSSEN, LEGATEN EN PRIJZEN

Legaten en schenkingen leidden in de loop der jaren tot het instellen van diverse fondsen, waaruit geput kan worden voor het toekennen van prijzen.

1.3.1 HISTORISCH OVERZICHT FONDSSEN

Een overzicht van de fondsen tot 1965 is opgenomen in *Jaarboek 1966*, p. 90-98. Een overzicht van de overige fondsen is het meest recent opgenomen in *Jaarboek 1997*, p. 57.

Het overzicht van de situatie in 2001, en het percentuele aandeel in het totale fondsenbedrag:

Fondsnaam	03/04/2001	%	Fondsnaam	03/04/2001	%
1 Karel Barbierfonds	62.706	0,72	10 Jozef Vercoullieprijs	26.476	0,3
2 Karel Barbierprijs	23.313	0,27	11 Arthur Cornetteprijs	583.524	6,66
3 August Beernaertfonds	49.638	0,57	12 Pol de Montfonds	85.291	0,97
4 Karel Bouryfonds	112.597	1,29	13 Leonard Willemsfonds	1.788.498	20,42
5 Nestor de Tièreprijs	39.869	0,46	14 Noordstarfonds-Dr Jan Graulsprijs	376.261	4,3
6 Joseph Salsmansfonds	87.484	1	15 Ary Sleeksfonds	191.382	2,19
7 Van de Ven-Heremansfonds	148.469	1,7	16 Karel van de Woestijnefonds	1.505.883	17,2
8 Lode Baekelmansprijs	680.898	7,78	17 Leon Elautprijs	2.247.319	25,66
9 Guido Gezelleprijs	34.883	0,4	18 Maurice Gilliamsprijs	712.793	8,14
			TOTAAL	8.757.284	100

1.3.2 AANPASSING VAN HET FONDSPRIJZENSTELSEL

Aangezien de vaak heel specifiek geformuleerde doelstellingen de zinvolheid van een aantal prijzen aan het begin van de eenentwintigste eeuw sterk gereduceerd heeft, en het kapitaal van een aantal afzonderlijke prijzen door de opeenvolgende devaluaties sterk was aangetast, werd de formule geactualiseerd. Vanaf 2003 reikt de KANTL op basis van de bestaande fondsen 5 vijfjaarlijkse prijzen uit, voor resp. essay, poëzie, proza, podiumteksten en de studie van oudere taal, literatuur en cultuur. De vijfjaarlijkse cyclus startte in 2003 met de vijfjaarlijkse prijs van de KANTL voor Essay. Daarnaast worden nog een aantal afzonderlijke fondsprijzen toegekend. De reglementering voor de fondsprijzen is te vinden op de website van de KANTL: <http://www.kantl.be>.

1.3.3 BEDRAG PRIJZEN

Wetenschappelijke prijs van de KANTL: deze prijs bedraagt 1.250 €.
Graulsprijs (voluit: Noordstarfonds-Dr. Jan Graulsprijs): deze prijs bedraagt 1.250 €, en wordt uitgelooft voor een studie op het gebied der Nederlandse taal- en volkskunde.
Vijfjaarlijkse prijs: deze prijs bedraagt 6.250 €

1.3.4 JURY'S VOOR PRIJZEN IN 2014

1.3.4.1 *Vijfjaarlijkse prijzen*

Nederlandse Taal en Cultuur (toegekend in 2014): *Frank Willaert (voorzitter); Karel Porteman, Jozef van Loon, Werner Waterschoot, Ann Marynissen.*
Proza: *Hugo Brems (voorzitter), Piet Couttenier, Luc Devoldere, Erik Vlamincx en Hendrik van Gorp.*

Poëzie: *Gwy Mandelincx (voorzitter), Geert Buelens, Mark Insingel, Willy Spillebeen en Miriam Van hee.*

Essay: *Frans de Haes (voorzitter), Ludo Abicht, Anne Marie Musschoot, Stefaan van den Breemt en Hendrik van Gorp.*

Podiumteksten: *Geert van Istendael, Patrick Lateur (voorzitter), Anne Marie-Musschoot, Georges de Schutter en Erik Vlamincx.*

1.3.4.2 *Wetenschappelijke prijzen 2014*

Prijs van de KANTL voor Literatuur 2014: *Anne Marie Musschoot (voorzitter), Ludo Abicht, Hendrik van Gorp.*

Graulsprijs: *Jan Goossens (voorzitter), Johan Taeldeman, Roland Willemyns.*

1.3.5 WETENSCHAPPELIJKE PRIJSVRAAG VAN DE ACADEMIE 2015

Het thema van de wetenschappelijke prijsvraag Taalkunde voor het jaar **2015** was: “Semantisch-syntactische studie van voorzetsel- en achterzetselgroepen in de Nederlandse zin (historisch of synchronisch)”. De indiendatum was 10 december 2014. Voor de prijsvraag kwamen twee inzendingen binnen.

1.4 PERSONEEL

1.4.1 VERZELFSTANDIGING PERSONEELSBELEID EN GEÏNTEGREERDE PERSONEELSSTRUCTUUR

Op 1 januari 2014 werden de personeelsleden van de Vlaamse Overheid die werkzaam zijn bij de KANTL geïntegreerd in het personeelsbestand van de KANTL. De drie statutaire personeelsleden werden door het Agentschap Kunsten en Erfgoed ter beschikking gesteld van de Academie, en de drie contractuele personeelsleden kwamen rechtstreeks in dienst van de rechtspersoon KANTL. Daarnaast zijn er vijf contractuele medewerkers die al eerder voor rekening van de KANTL tewerkgesteld waren.

Op die manier werd een duidelijke en uniforme personeelsstructuur tot stand gebracht die rechtstreeks onder de algemene leiding staat van de vast secretaris. Hij wordt voor de dagelijkse leiding bijgestaan door directeur Marijke de Wit.

1.4.2 PERSONEELSLEDEN

1.4.2.1 *Medewerkers bij het secretariaat en de bibliotheek van de KANTL*

Directeur en bibliothecaris: Marijke de Wit (100%)

Deskundige boekhouding en administratie: Cindy Holtyzer (100%)

Medewerker secretariaat: Frank Colman (100%)

Medewerker secretariaat en logistiek: Wim De Waegeneer (80%)

Medewerker bibliotheek: Annick Florin (100%)

Bibliotheek- en archiefmedewerker: Nicolas Leus (65%)

Secretariaatsassistenten: Ae Jin Huys en Sofie D'hoore (allebei 50%)

Technisch assistent: Marnic van Heddeghem (100%)

1.4.2.2 *Wetenschappelijk medewerkers bij het CTB*

Coördinator CTB en verantwoordelijke publicaties, met ingang van 1 februari 2014: Bert van Raemdonck (100%)

Senior onderzoeker: Ron van den Branden (90%)

1.4.3 OVERZICHT EN PERSONEELSBEWEGINGEN

In 2014 waren 11 personeelsleden werkzaam bij de KANTL, goed voor 9,35 vte. Reëel werden 8,7 vte gepresteerd, rekening houdend met tijdskrediet en uitdiensttreding.

Bert van Raemdonck kwam in dienst op 1 februari 2014. Hij vervangt Edward Vanhoutte, die eind 2013 met loopbaanonderbreking ging. Het contract met Ae Jin Huys werd op 10 juni 2014 beëindigd, en Sofie D'hoore ging met loopbaanonderbreking op 1 december 2014. Marnic van Heddeghem was wegens gezondheidsproblemen langdurig afwezig.

Hoofdstuk 2:

Verslag van de ledenwerking in 2014

2.1 DE GROTE LIJNEN VAN HET ACADEMIEVERHAAL IN 2014

In 2014 werd in het hele land het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog herdacht en de Academie wou niet achterblijven. ‘Beauvoorde’ stond in het teken van de autobiografische geschriften van Streuvels, met het oorlogsdagboek van de auteur. In oktober was er een colloquium over oorlogsdagboeken, o.a. die van Van de Woestijne, Streuvels, Buysse, Loveling. Op de openbare vergadering van oktober was er een panelgesprek tussen twee academiëleden: Stefan Hertmans ging over zijn roman *Oorlog en terpentijn* in gesprek met Luc Devoldere.

Op instigatie van voorzitter Marcel de Smedt werd gewerkt aan vernieuwing van de reglementen, te beginnen met het huishoudelijk reglement. De Bestuurscommissie keurde een nieuw, ambitieus beleidsplan goed voor de periode 2015-2019.

De banden met de Jonge Academie werden aangehaald door een spreker (Samuel Mareel) uit te nodigen op een van de ledenvergaderingen. Inspanningen werden gedaan om de werkende leden actiever bij de werking te betrekken.

In 2014 werd ook de bodem gelegd onder een plan voor de opmaak van een Canon van de Nederlandse literatuur vanuit Vlaams perspectief. Dat gebeurde in nauwe samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren, en in overleg met het literaire middenveld. Hiermee gaf de Academie invulling aan haar engagement voor het geïntegreerde letterenbeleid van de Vlaamse overheid. Eveneens in dat kader werd werk gemaakt van de inrichting van het schrijversverblijf, waar al een eerste gebruiker werd aangemeld vóór de officiële openingsdatum van 1 januari 2015.

In 2014 is een begin gemaakt met de aanleg van een audiovisueel archief, ter gelegenheid van het bezoek van de Europese president Herman van Rompuy, die de voorstelling van de bundel *Lotgenoten* van Gwy Mandelinck luister bijzette. De binnentuin, die tijdens de restauratiewerken heel wat schade had geleden, werd heraangelegd en ter gelegenheid van het genoemde bezoek ingewijd. In 2014 ten slotte werd een begin gemaakt met de herziening van de academiereglementen. De herziening van het huishoudelijk reglement (HR) werd

afgerond met de bespreking en goedkeuring in de algemene vergadering van 19 november 2014. Drie deelreglementen werden uit het HR afgesplitst, nl. die voor prijzen, publicaties, en bibliotheek. Dit maakt in de toekomst een soepeler aanpassing mogelijk indien de wens zich zou voordoen.

2.2 DE LEDENVERGADERINGEN IN 2014

2.2.1 OVERDRACHT VAN HET VOORZITTERSCHAP

In de algemene vergadering van 15 januari 2014 droeg Stefaan van den Bremt het voorzitterschap over aan Marcel de Smedt, die het ambt aanvaardde met een vooruitblik naar de toekomst. De tekst van de toespraken is terug te vinden onder 5.2.

2.2.2 HERDENKINGEN EN IN MEMORIAMS

Op de ochtendvergadering van 15 jan 2014 werd stilgestaan bij de nagedachtenis van erelid **Joseph Moors**, overleden op 24 december 2013. Een in memoriam werd uitgesproken door buitengewoon lid **S. Theissen**, op de algemene vergadering van maart.

Op de ochtendvergadering van 19 feb 2014 werd stilgestaan bij de nagedachtenis van erelid **Jean Weisgerber**, overleden op 8 december 2013. Een in memoriam werd uitgesproken door **A.M. Musschoot**, op de algemene vergadering van maart. Zij schetste de wetenschappelijke verdienste van J. Weisgerber, “een groot comparatist die zich boog over een kleine literatuur”. Buitengewoon lid **J. De Decker**, vast secretaris van de Franstalige Letteren-academie ARLLF, sprak een woord van hulde uit voor de overledene, met wie hij bevriend was en die hij eerde als “un humaniste à la façon de la Renaissance”.

Op de ochtendvergadering van 15 okt 2014 werd stilgestaan bij de nagedachtenis van erelid **Ward Ruyslinck**, overleden op 3 oktober. Het in memoriam werd uitgesproken door **W. van den Broeck**, op de algemene vergadering van 19 november 2014.

Op de ochtendvergadering van 19 nov 2014 werd stilgestaan bij de nagedachtenis van buitenlands erelid **Kåre Langvik-Johannessen**, overleden op 3 oktober 2014. Het in memoriam werd uitgesproken door **K. Porteman**, op de ochtendvergadering van 17 december.

De teksten van de in memoriams voor Moors, Ruyslinck en Langvik-Johannessen zijn terug te vinden in hoofdstuk 5, onder 5.1.

2.2.3 LEZINGEN EN LITERAIRE SALONS TIJDENS DE MAANDELIJKE VERGADERINGEN IN 2014

De Academie vergaderde in 2014 maandelijks, op de maand augustus na. Er is meestal een ochtendlijke lezing (of literair salon), al dan niet gevolgd door jury- of commissiewerk. Op de algemene vergadering is er in de regel eveneens een lezing of salon, en worden beslissingen genomen die van belang zijn voor de KANTL-werking en voor de samenstelling en werking van het genootschap. Er waren drie openbare vergaderingen: een installatievergadering in juni, waarop ook een externe spreker van de Jonge Academie verwelkomd werd, de zomervergadering in Beauvoorde, en de plechtige oktobervergadering die officieel het nieuwe academisch jaar inluidt.

De gemeenschappelijke septembervergadering met de afdeling van de Menswetenschappen van de Koninklijke Vlaamse Academie van België vond plaats in de Aedes Academiarum te Brussel.

2.2.3.1 *Chronologisch overzicht*

15 januari 2014

10.45 u. Ochtendvergadering: Stefaan van den Bremt, ‘Tekst en intertekst, gedichten over dichters’ [literair salon]

14.00 u. Algemene vergadering: geen lezing

19 februari 2014

10.45 u. Ochtendvergadering: Miriam Van hee leest voor uit ‘ook daar valt het licht’, haar recente bundel [literair salon]

14.00 u. Algemene vergadering: Piet Couttenier, ‘Streuvels’ memoires en het raadsel van de familie Gezelle’

19 maart 2014

10.45 u. Ochtendvergadering: Willy Vandeweghe, ‘Over de titelcyclus in L. Nolens’ *Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen*: wie zijn ‘wij’, en waarom zouden we niet deugen?’

14.00 u. Algemene vergadering: Erik Vlamincx, ‘Moet de KANTL werk maken van een Vlaamse literatuurcanon?’

16 april 2014

10.45 u.: Ochtendvergadering: Anne Provoost, ‘Loopt de tijd van de schrijver synchroon met die van de wereld waarin hij werkt? De auteur gesynct. Een case study in Armenië’

14.00 u.: *Algemene vergadering*: Philippe Hiligsmann, ‘Klemtoon in het Nederlands van immersie- en niet-immersieerlingen’

21 mei 2014

10.45 u. *Ochtendvergadering*: Karel Porteman, ‘*In spijt van die het spijt, Rosette mint Galant*. Een 17^e-eeuws succesverhaal in woord en beeld’

14.00 u. *Algemene vergadering*: Ann Marynissen, ‘Het Nederlandse narrenschip. Vroegnieuwennederlands voor commercie en cultuur’

18 juni 2014

10.45 u. *Ochtendvergadering*: Gwy Mandelinck, Introductie op en voorlezing uit zijn nieuwe bundel *Lotgenoten* [literair salon]

14.00 u. *Algemene vergadering*

15.00u *Openbare installatievergadering*: Samuel Mareel (Jonge Academie), ‘De muur als medium. Het ophangen van gedichten en gebeden in de vijftiende- en zestiende-eeuwse Nederlanden’

02 juli 2014 Openbare vergadering Beauvoorde.

Programma: zie 2.3.1.

20 september 2014

Gezamenlijke vergadering in de Aedes Academiarum te Brussel.

Twee lezingen:

- (KANTL) Walter Daelemans, ‘Een onverwachte toepassing van automatische stijlanalyse: veiligheid van jongeren in sociale netwerken’
- (KVAB) Herman Cousy, ‘Recht en literatuur’

15 oktober 2014

11.45 u. *Algemene vergadering* (geen lezing)

15 u. *Jaarlijkse openbare openingsvergadering*: ‘*Oorlog en Terpentijn*. De oorlogsroman waar België op wachtte?’ Een gesprek met de auteur over het boek, en de Grote Oorlog.

Zie 2.3.2.

19 november 2014

10.45 u. *Ochtendvergadering*: Hans Smessaert, ‘Voornaamwoordelijke bijwoorden op basis van voorzetseluitdrukkingen’

14.00 u. *Algemene vergadering*: Luc Devoldere, ‘*Pourquoi ont-ils tué Jaurès?*’ [literair salon]

17 december 2014

10.45 u. *Ochtendvergadering*: W. Waterschoot: 'Twee Du Bartas-drukken en hun uitgever'

14.00 u. *Algemene vergadering*: Frans de Haes, 'Tussen de twee talen en de fotografie: *De Witte Pauw* van Gisekin'.

Na een korte lezing van Frans de Haes droeg de dichteres Jo Gisekin de acht gedichten voor. Elk gedicht werd gevolgd door de voorlezing van de Franse vertaling door Frans de Haes.

2.2.3.2 *Alfabetisch overzicht met abstracts van lezingen*

(1) **Cousy, Herman** (KVAB): 'Recht en literatuur'

(Gemeenschappelijke vergadering van 20 september)

De lezing van KVAB-confrater Cousy vormt een verkenning van het studiegebied 'Law and Literature'. Hij gaat daarbij in op literaire auteurs met een juridische vorming, en op juridische thema's in de literatuur.

(2) **Couttenier, Piet**: 'Streuvels' memoires en het raadsel van de familie Gezelle' (Middagvergadering van 19 februari)

Een van de 'geheimen' van de Gezellestudie betreft de vermeende hogere afkomst van de familie Gezelle. Stijn Streuvels geloofde erin en ontleende er opvattingen aan over de erfelijkheid van zijn artistieke aanleg en een onmiskenbare familiale trots.

Om deze stelling hard te maken, startte de spreker met een nauwkeurige lectuur van de herinneringen die Stijn Streuvels vanaf 1942 in vier boekdelen publiceerde, aangevuld met een synthetisch opgevatte kroniek van de familie Gezelle, die in 1960 verscheen. Daarin krijgt het negatief geladen motief van de erfelijke belasting een tegengewicht in het motief van het familiale eergevoel. Merkwaardig is dat dit dubbelmotief ook prominent aanwezig is in de laatste volwaardige roman die Streuvels in 1937 publiceerde, *Levensbloesem*. De fictieve ruimte laat Streuvels echter toe met meer fantasie de gemelde contradicties uit te diepen en te verklaren. De wisselvalligheden in het karakter van de hoofdpersoon en haar familie worden geduid vanuit een denkkader dat op de wetten van de hereditieit is gebaseerd.

In een laatste biografische deel werd de link gelegd tussen de fictieve familie Lagae, die in de roman een doorslaggevende rol vervult in de erfelijke voor geschiedenis van het hoofdpersonage, en de Heulse familie Lagae, die in realiteit een belangrijke rol heeft gespeeld in de geschiedenis van de familie

Gezelle. Tenslotte werd genetisch onderzoek ingeschakeld om de mogelijke verwantschap tussen de families Gezelle en Lagae (en de vermeende *roots* van Streuvels' kunstenaarschap) uit te klaren.

- (3) **Daelemans, Walter:** 'Een onverwachte toepassing van automatische stijlanalyse: veiligheid van jongeren in sociale netwerken'
(Gemeenschappelijke vergadering van 20 september)

De computertaalkunde heeft de laatste tien jaar belangrijke vorderingen gemaakt: zo maakt Google gebruik van taaltechnologie voor verschillende aspecten van zijn functionaliteit (spellingcorrectie, woordbetekenisanalyse, automatische vertaling, spraakherkenning) en conversatiesystemen als SIRI van Apple laten natuurlijke interactie in gesproken taal toe. De methodologische revolutie die dat mogelijk heeft gemaakt is het gebruik van statistische methodes toegepast op zeer grote tekstbestanden (big data, text mining). Bij CLiPS passen we deze statistische methodes toe op de analyse van stijl. De taalkundige studie van variatie in taal (idiolecten, regiolecten, dialecten, sociolecten) heeft geleid tot heel wat kennis over welke factoren specifieke variatie in taalgebruik bepalen. In onze computermodellen draaien we de zaak om en proberen vanuit taalanalyse meer te weten te komen over de auteur van de tekst (leeftijd, sekse, regio, opleidingsniveau enz.). Auteursherkenning, het bepalen van wie een anonieme tekst heeft geschreven, is het limietgeval van deze aanpak. De toepassing van deze "computationele stilometrie" is al lang niet meer beperkt tot de literatuurwetenschap, maar werd uitgebreid tot forensische problemen (auteurschap van dreigbrieven, plagiaatdetectie), marketing, tot medische diagnose toe (detectie van schizofrenie en ziekte van Alzheimer).

In het SBO project AMiCA (<http://www.amicaproject.be>) passen we computationele stilometrie toe op het detecteren van gevaarlijke situaties voor jongeren in sociale netwerken, meer specifiek cyberpesten, aankondiging van zelfdodingsplannen, en seksueel grensoverschrijdend gedrag zoals "grooming" door pedofielen. Met behulp van statistische technieken ontwikkelen we modules die op basis van tekst een profiel maken van de auteur van die tekst (leeftijd, sekse, persoonlijkheid). Automatische taalkundige analyse van internettaal (taalgebruik in chat, tweets en sms) is overigens geen triviaal probleem, want op het overvloedige gebruik van afkortingen, samentrekkingen en andere niet-standaardtaal bijten de meeste taalanalysesystemen hun tanden stuk. Binnen AMiCA wordt dan ook gewerkt aan software om internettaal automatisch te "normaliseren" tot standaardtaal.

Gecombineerd met modules die verdachte inhoud opsporen (seksueel taalgebruik, beledigingen, enz.) kunnen we op die manier gevaarlijke situaties detecteren. Bijvoorbeeld wanneer iemand volgens haar Facebookprofiel een meisje van 14 jaar is, maar volgens de stilometriemodules een man van 30, en zijn taalgebruik wijst op “grooming”, dan kan de moderator van het sociale netwerk gewaarschuwd worden. Op soortgelijke manier (maar met andere modules) kunnen gevallen van cyberpesten of aankondiging van zelfdoding gedetecteerd worden.

(4) **De Haes, Frans:** ‘Tussen de twee talen en de fotografie: *De Witte Pauw* van Gisekin’ (Middagvergadering van 17 december)

Spreker stelde de dichteres Jo Gisekin (alias Leentje Vandemeulebroecke) voor en gaf vervolgens een korte inleiding tot de cyclus *De witte pauw*, onlangs door het Poëziecentrum in Gent uitgegeven: acht gedichten geschreven bij prachtige foto’s van Annouk Westerling waarop een witte pauw danst en keert tegen een donkere achtergrond, tegen “spiegels van het diepste zwart”. De gedichten verbinden verschillende metaforische registers met elkaar: een aards register, een meer kosmisch register, een metaforiek die te maken heeft met toneel, opera en muziek en, ten slotte, een poëticaal register: de ogenschijnlijke triomf van de narcistische witte pauw blijkt naar het einde toe slechts een spiegelbeeld, een begoochelend taalspel met licht en donker, net zoals de fotografie waarrond hier alles draait. De acht composities werden in het Frans vertaald door Frans De Haes.

Hij besprak enkele van de moeilijkheden en valstrikken die de vertaler moest oplossen (of omzeilen) zonder het hele betekenisproces van de gedichten te verraden.

Na de inleiding las Jo Gisekin de acht gedichten in het Nederlands, de vertaler las ze in het Frans.

(5) **Hiligsmann, Philippe:** ‘Klemtoon in het Nederlands van immersie- en niet-immersieerlingen’ (Middagvergadering van 16 april)

(Co-auteurs: Philippe Hiligsmann, Anh Vu Bui, Anthony Jouniaux & Laurent Rasier)

Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat het correct plaatsen van de klemtoon een onontbeerlijke vaardigheid is bij T2- en VT-verwerving. Munro heeft bv. aangetoond dat een sterk afwijkende uitspraak vaak in verband wordt gebracht met een slechte beheersing van de doeltaal. Bovendien blijkt

dat ook de communicatie gebaat is bij een correcte klemtoonplaatsing. Onderzoek heeft nl. uitgewezen dat fouten tegen prosodische verschijnselen (bv. woordklemtoon, zinsaccent of -intonatie) storender zijn voor de communicatie dan verkeerd uitgesproken klanken.

Deze bijdrage berust op een vergelijking van de beklemtoning van samenstellingen door zesdejaars leerlingen uit het middelbaar onderwijs en zesdejaars immersieleerlingen. Met het oog hierop hebben we ingezoomd op de globale resultaten. Daarnaast zijn de volgende onderzoeksvragen beantwoord: (1) Hoe worden samenstellingen met de klemtoon op het eerste en laatste samenstellende lid beklemtoond? (2) In hoeverre is er sprake van meervoudige beklemtoning en/of secundaire klemtoon in beide types onderwijs? (3) Spelen de lengte van de vocaal en het aantal syllaben een rol bij de beklemtoning?

Ter afsluiting van de lezing ging de spreker in op theoretische en didactische implicaties voor het middelbaar onderwijs en voor het immersieonderwijs.

- (6) **Mareel, Samuel** (Jonge Academie, gastlezing): ‘De muur als medium. Het ophangen van gedichten en gebeden in de vijftiende- en zestiende-eeuwse Nederlanden’ (Middagvergadering van 18 juni)

De lezing van S. Mareel handelde over het ophangen van gedichten en gebeden in kerken in de Nederlanden tijdens de late Middeleeuwen en de vroegmoderne tijd en de ontvangst van deze praktijk door de Reformatie. Aan de hand van een aantal overgeleverde gedichten waarvan we weten dat ze zijn opgehangen en van schilderijen en prenten waarop opgehangen teksten te zien zijn, voerde hij aan dat het proberen te begrijpen van deze literaire composities binnen de architectonische context van de kerk of kapel waarin ze zijn tentoongesteld ons een verhelderend en vaak ook nieuw inzicht kan bieden in hun aard en functie. Hij deed dit door de relatie te bespreken tussen de teksten en drie aspecten van de katholieke religieuze ruimte, namelijk (1) de driedimensionaliteit ervan, (2) de schilderijen / beelden die ook werden tentoongesteld in die ruimte en (3) de praktijk van aflaten.

- (7) **Marynissen, Ann**: ‘Het Nederlandse narrenschip. Vroegnieuwennederlands voor commercie en cultuur’ (Middagvergadering van 21 mei)

Sebastian Brants boek *Dasz Narrenschyff* (1494), voorzien van meer dan honderd houtsneden van onder anderen Albrecht Dürer, werd in het Duitse taalgebied een bestseller en algauw, dankzij de Latijnse versie *Stultifera Nauis* van Jakob Locher (1497), in heel de humanistische letterenrepubliek.

Het succes van Brants werk leidde tot de Vlaamse bewerking: *Dit is der zotten ende der narren scip* (Parijs 1500, Anonymus). De Vlaamse dialectkenmerken van deze tekst zijn in de twee Antwerpse herdrukken van 1504 en 1548 vervangen door niet-regionale vormen, vermoedelijk met als doel het boek een gunstiger debiet te verschaffen in de Lage Landen van de 16de eeuw. Daarin domineerde niet langer Vlaanderen, maar Antwerpen, en de ontvlaamsing van de tekst van het *Narrenschip* strookt dan ook met de economische en culturele hegemonie van Antwerpen in de 16de eeuw. De bloei van de boekdrukkunst in deze kosmopolitische handelsstad ging gepaard met een uniformering van de schrijftaal om commerciële redenen.

Voorts worden argumenten geleverd voor het auteurschap van het anonieme Nederlandse *Narrenschip* (Parijs, 1500): de Gentse humanist Josse Bade (Jodocus Badius Ascensius, 1462-1535), die vanaf 1498 in Parijs werkte.

Een Brabander was het in ieder geval niet: het vers *Ic meynic van brabant sy gheboren* uit hoofdstuk 5, waarin een oude zot aan het woord is, duidt niet op de Brabantse herkomst van de auteur, maar belichaamt de zelfspot van de oude zot, die mogelijk model heeft gestaan voor de zothedsfiguur in Erasmus' *Zotheds Lof*. De taal van *Dit is der sotten ende der narren scip* is niet Brabants, maar Vlaams. Het taalgebruik in het Nederlandse *Narrenschip* komt orthografisch, fonologisch, morfologisch en lexicaal nauw overeen met het Nederlands in *In Lingua Latina* (Jouennaux & Bade, Parijs 1508), een op Lorenzo Valla's *Elegantiae* ([1449] 1471) geïnspireerd Latijns leerboek, waarin de Latijnse en Franse voorbeeldzinnen door Bade in het Nederlands vertaald zijn.

Ook Bades Latijnse literaire activiteit spoort met het *Narrenschip*. Hij genoot bekendheid als auteur van twee Latijnse dichtwerken: *Stultiferae naues* (Parijs, 1500) en *Nauis stultifera* (Parijs [1505] 1506), beide geschreven in het voetspoor van Brant en Locher.

- (8) **Porteman, Karel:** *'In spijt van die het spijt, Rosette mint Galant*. Een 17^e-eeuws succesverhaal in woord en beeld' (Ochtendvergadering van 21 mei)

De lotgevallen van Marguerite de Roberval (1542-43) leven nog steeds voort in de actuele Frans- en Engelstalige Noord-Amerikaanse literaturen. Deze op een waarachtig voorval teruggaande prerobinsonade trad de literatuur binnen via de novellenbundeling *L'Heptaméron*, gevolgd door een aantal andere Franse bewerkingen, alle met hun eigen ideologie en doelstellingen. De verhalen hebben ook in de Nederlandse letteren van de 17e eeuw hun sporen nagelaten (Telle, Bredero, Cats). In de lezing werden de Franse versies onderling vergeleken, en met de Nederlandse bewerkingen. Daarbij werd vooral

stilgestaan bij Cats' kleurig verhaal over 'Rosette en Galant' in *Houwelick* (1625), een in menig opzicht opmerkelijke versvertelling die aanleiding gaf tot een aantal illustraties (Van de Venne), waarvan er een werd nagevolgd als titelblad in de latere edities van Telle's *Tragische Historien*. Ook in Nederlandse marineschilderijen werd het verhaal uitgebeeld. In de 19^e eeuw was Cats' versie een tranentrekker. Een voorbeeld hiervan is een gedicht uit de *Vaderlandsche Poëzy* van Prudens van Duyse.

(9) **Smessaert, Hans:** 'Voornaamwoordelijke bijwoorden op basis van voorzetseluitdrukkingen' (Ochtendvergadering van 19 november)

In het eerste deel van de presentatie kwam de vorming van het klassieke voornaamwoordelijk bijwoord (zoals *eraan/daaraan/waaraan*) aan bod, dat bestaat uit een bijwoordelijke en een postpositionele bouwsteen. In het tweede deel besprak de spreker de voorzetseluitdrukkingen (zoals *op grond van/aan de hand van*) waarbij lexicaal gefixeerde groepen ingeleid door een voorzetsel in hun geheel de functie van een voorzetsel vervullen. Enerzijds had hij het over versmeltingen van de eerste prepositie met het lidwoord (*ten aanzien van/ter waarde van*) en van de prepositie met het nomen (*ingeval van/omwille van*). Anderzijds ging het over de verschillende types van variatie, zowel op de beide preposities, als op het nomen. Speciale aandacht ging naar de aan- of afwezigheid van het lidwoord (*met (het) oog op/in (het) kader van*). In het derde deel werd ingegaan op de integratie van de eerste twee stappen, m.n. de vorming van voornaamwoordelijke bijwoorden op basis van voorzetseluitdrukkingen. Men kan drie strategieën van pronominalisatie onderscheiden. Enerzijds is er het basispatroon waarbij het voornaamwoordelijk bijwoord gebaseerd is op de tweede prepositie (*op grond van iets op grond daarvan*). Anderzijds zijn er de patronen met een possessieve voorbepaling (*door toedoen van Jan door zijn toedoen*) of een demonstratieve voorbepaling (*in verband met iets in dat verband*). Deze drie strategieën zijn niet bij alle voorzetseluitdrukkingen zomaar beschikbaar, maar blijken wel logisch onafhankelijk te zijn van elkaar: alle acht de mogelijke combinaties worden effectief aangetroffen.

(10) **Vandeweghe, Willy:** 'Over de titelcyclus in L. Nolens' *Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen*: wie zijn 'wij', en waarom zouden we niet deugen?' (Ochtendvergadering van 19 maart)

Het pronominale gebruik is een belangrijk aspect in de poëzie van L. Nolens, en ook de dichter zelf heeft zich hierover uitgelaten. Voor de taalkunde gaat

het hier om functiewoorden, waarvan de referentiële invulling samenhangt met de persoon die ze uitspreekt (1P), de aangesprokene (2P) of de context waarin ze voorkomen (3P). De ‘Zeg aan de kinderen’-cyclus maakt volop gebruik van ‘wij’, waarmee de (naoorlogse) generatie van verwekkers en opvoeders is bedoeld. Deze generatie heeft het in de ogen van de dichter op talloze manieren verkorven, met name omdat ze kinderen conformeren en disciplineren, artistiek, filosofisch en ecologisch afgegleden zijn, en het eigen belang en de roes te veel laten primeren op het belang van het kind. Tegenover die prominent aanwezige ‘wij’ hanteert de dichter uitzonderlijk, en vooral in het afwijkende gedicht nr. 4, ook het pronomen van de eerste persoon enkelvoud, waarbij het biografische langs het lyrische ‘ik’ scheert, en ineens ook de tegenstelling met ‘u’ aan de orde komt. Dat zijn vermoedelijk ‘de mensen’, en niet dezelfde persoon als wie met de imperatief (‘Zeg ...’) wordt aangesproken.

- (11) **Vlaminck, Erik:** ‘Moet de KANTL werk maken van een Vlaamse literatuurcanon?’ (Middagvergadering van 19 maart)

Vanuit de overtuiging dat er nood is aan een literaire canon werd de ledenvergadering van de KANTL opgeroepen om werk te maken van zo’n ‘inspiratielijst’. De opdracht is heikel en omvangrijk. Een ad hoc werkgroep zou een stappenplan en de samenstelling van een canoncommissie moeten voorbereiden. De ledenvergadering van de KANTL besliste na discussie om het fiat voor zo’n commissie te geven.

Het uiteindelijke doel is om, in samenwerking met geschikte partners, een dynamische, d.i. permanent evoluerende, en breed gedragen canonlijst uit te werken die een richtsnoer kan zijn voor onderwijs en voor een breed lezerspubliek en die sturend kan zijn voor een uitgavebeleid van klassieke literaire werken.

- (12) **Waterschoot, Werner:** ‘Twee Du Bartas-drukken en hun uitgever’ (Ochtendvergadering van 17 december)

Guillaume de Salluste, sieur du Bartas (1544-1590) was in zijn tijd en nog in de eerste decennien van de zeventiende eeuw een zeer populaire auteur met Europese faam. Zijn christelijk epos *La Sepmaine ou Création du Monde* (1578) oogstte om zijn religieuze bewogenheid, virtueuze taal en encyclopedische kennis grote lof in zijn eigen calvinistische kring, maar ook in het katholieke milieu. Tal van drukkers, vooral in Parijs en Genève, verspreidden het

werk. Aangespoord door dit succes wilde du Bartas na het verhaal over de zeven dagen van de schepping ook de antieke heilsgeschiedenis behandelen in *La Seconde Semaine ou Enfance du Monde*. In 1584 verschenen daarvan de eerste twee dagen, elk bestaande uit vier episodes. Na de dood van du Bartas slaagden zijn bewonderaars erin ook de teksten voor de derde en vierde dag te recupereren (1603). Jan Moretus, de schoonzoon van Plantijn, was de eerste die zich in het Nederlands aan een vertaling van Du Bartas waagde. Zijn *Proeve van Semaine de Bartas oversetten* behandelde enkel de eerste dag van de eerste week en overleefde enkel als kladversie in het Plantijnse archief. Gedrukt werd wel het werk van een Brussels edelman, Theodorick van Liefvelt, *De eerste weke der scheppinge der werelt* (1609), maar die drong ternauwernood in het Noorden door.

Onafhankelijk van Van Liefvelt bezorgde Zacharias Heyns, zoon van de Antwerpse schoolmeester Peter Heyns en als uitgever werkzaam te Amsterdam en later te Zwolle, in 1616 *De Weke Vanden Edelen Gheest-rijcken Willem van Saluste, Heere van Bartas* in octavoformaat met merkwaardige illustraties. In 1621 gaf hij daarvan een herdruk in prestigieuzer kwartoformaat met andere illustraties. Tevens voegde hij een vertaling van de voorhanden eerste vier dagen van de tweede week toe. Daarbij laste hij twee episodes in die Vondel reeds op eigen initiatief vertaald had. In 1628 liet hij een *Vervolgh vande Weken van Bartas* verschijnen. Zelf nam hij de vijfde dag van de tweede week voor zijn rekening, op basis van de profeet Daniël. Voor de zesde dag deed hij een beroep op de *Lofsanck van Jezus Christus* van Daniël Heinsius. Voor de zevende dag vertaalde hij een jeugdwerk van du Bartas, *Triomfe de la Foi*. In een aanhang bood hij het overige oeuvre van du Bartas aan, ten dele in eigen vertaling, maar *Den Slagh van Lepanten* naar de versie van Abraham van der Myl.

Heyns was zonder twijfel een ambitieus, energiek en vasthoudend literator. Hoewel zijn literair talent bescheiden is en hij zeer pragmatisch met het werk van zijn collega's omgegaan is, moet men erkennen dat hij een uniek editorisch project met succes heeft weten te voleindigen.

2.2.3.3 *Literaire salons*

- (1) **Devoldere, Luc:** ‘Pourquoi ont-ils tué Jaurès?’ (Middagvergadering van 19 november)

De auteur vraagt zich in een Parijse brasserie bij het Gare du Nord af waarom hij opnieuw een boek heeft samengesteld. Hij heeft het over de enkele talen waarin hij zich kan uitdrukken en probeert niet te verdwalen in de vraag hoe

men de eigen taal moet laten primeren zonder alle andere te verdrücken. Hij staat stil bij Vlamingen die in het Frans schreven, maar ook bij Latijn en de polyfonie van Boon.

Hij reist door Europa, discussieert met zijn ironie, ondervraagt zijn scepsis en geeft zich over aan een melancholie die toch weerbaar blijft. Hij koestert ook enkele helden. De laatste is Jean Jaurès. Hij leert ons wat generositeit is. De moeilijkste en mooiste aller deugden.

(2) **Mandelinck, Gwy:** Introductie op en voorlezing uit zijn nieuwe bundel *Lotgenoten*. (Ochtendvergadering van 18 juni)

De bundel is ontstaan uit het contact met talloze beeldende kunstenaars te Watou in de loop van de jaren. Daarbij ging het vooral om de relatie tussen woord, beeld en omgeving. Vele kunstenaars kwamen uit landen die zwaar geteisterd waren door oorlogsgruwel en hongersnood. Deze thematiek heeft de dichter verwerkt in poëzie, die als het ware gehakt is uit het taalmateriaal. De sobere verwoording laat aan de lezer het recht om te interpreteren, om een sluitsteen te plaatsen. Hoewel het laatste gedicht van de bundel getiteld is 'Paradise regained', blijkt dit paradijs illusoir te zijn.

(3) **Provoost, Anne:** 'Loopt de tijd van de schrijver synchroon met die van de wereld waarin hij werkt? De auteur gesynct. Een case study in Armenië' (Ochtendvergadering van 16 april)

A. Provoost las een tekst voor, 'Door de tandarts verlaten', die zij schreef voor de samenkomst van de 'Literary Arch' in Armenië. Die combineerde zij met twee begeleidende en commentariërende teksten, bestemd voor het tijdschrift *Deus ex machina* en voor Passa Porta. De interactie van culturele verschillen tussen de deelnemers aan het Armeens literair debat leidt tot een vernuftig stratagème van zelfrelativering.

(4) **Van den Brecht, Stefaan:** 'Tekst en intertekst, gedichten over dichters' (Ochtendvergadering van 15 januari)

Stefaan van den Brecht begon zijn literair salon met eraan te herinneren dat elke tekst noodgedwongen de 'sporen' van alle andere teksten in zich draagt. Het postmoderne besef van deze onvermijdelijke intertekstualiteit leidt tot het bewust uitbuiten ervan: het via openlijke verwijzing naar andere teksten bewust sturen van het spel van overeenkomst en verschil, van de derridaanse

‘différance’. Hoewel de spreker zichzelf niet beschouwt als een postmodernistisch dichter, vindt hij het een positieve erfenis dat de romantische opvatting van originaliteit heeft moeten wijken voor een terugkeer naar de creatieve imitatio. Dit illustreerde hij met tien gedichten waarin hij creatief wedijvert met resp. Maurice Maeterlinck, Ramón López Velarde, José Luis Sierra, Juan Gelman, Emile Verhaeren, Bertolt Brecht, Guillaume Apollinaire, Octavio Paz, Willem IX van Aquitanië (de Occitaanse troubadour die begin 12e eeuw een gedicht schrijft over ‘niets’, dat eindigt met een beroep op de lezer om hem een ‘contraclau’ of ‘sluitstuk’ aan te reiken!) en Jaime Sabines.

(5) **Van hee, Miriam:** ‘*ook daar valt het licht*’ (Ochtendvergadering van 19 februari)

Miriam Van hee las uit haar recente bundel *ook daar valt het licht* enige gedichten, die ze situeerde, enerzijds binnen haar eigen dichterlijke taal en thematiek (het reizen, het landschap, de familie), anderzijds tegen een concretere achtergrond. Ze wees op het ambivalente van haar droomgedichten en verklaarde wat haar dreef tot het schrijven van de gedichten uit de cyclus ‘*station gent-dampoort*’.

2.3 OPENBARE VERGADERINGEN VAN DE ACADEMIE IN 2015

2.3.1 OPENBARE VERGADERING IN KASTEEL BEAUVOORDE, 2 JULI 2014

‘Streuvelds autobiografisch’ was het thema van de openbare vergadering van de KANTL in Beauvoorde op 2 juli.

Programma

Na de verwelkoming door voorzitter Marcel de Smedt, las Oswald Maes voor uit *Ingoyghem 1904-1914*. Vervolgens hield Dirk de Geest een causerie onder de titel: ‘*t geen ik dag na dag, levende-vers heb opgeschreven*. Stijn Streuvels over zichzelf’. Tot slot las Oswald Maes fragmenten uit Streuvels’ dagboek *In oorlogstijd*.

2.3.2 PLECHTIGE OPENINGSVERGADERING, 15 OKTOBER 2014

Na de verwelkoming door voorzitter Marcel de Smedt, volgde de uitreiking van de Wetenschappelijke Prijs voor Literatuurstudie 2014 aan Sarah de Mul.

Namens de jury las A.M. Musschoot het juryverslag voor (zie 2.6.1), en de winnares sprak een kort dankwoord uit.

Daarna werd de Vijfjaarlijkse Prijs van de KANTL voor de studie van oudere literatuur, taal en cultuur in de Nederlanden uitgereikt aan Herman Brinkman. Juryvoorzitter Frank Willaert sprak een laudatio uit (zie 5.4.1), en de gelauwerde sloot af met een dankwoord (zie 5.4.2).

In het tweede gedeelte vond een gesprek plaats tussen Luc Devoldere en Stefan Hertmans, over de roman van die laatste over de Grote Oorlog. De roman is gedeeltelijk autobiografisch, en geweven rond de oorlogsherinneringen opgeschreven door zijn grootvader. Titel van het gesprek: *‘Oorlog en Terpentijn. De oorlogsroman waar België op wachtte?’* Stefan Hertmans las ook enkele fragmenten voor uit zijn boek.

2.4 VOORJAARS- EN NAJAARSCONFERENTIES

2.4.1 VOORJAARSCONFERENTIES

De Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde organiseert conferenties waarin haar leden recent werk onder de aandacht brengen van een breed publiek. De KANTL-conferenties 2014 werden gehouden door Miriam Van hee, Marcel de Smedt, Monika van Paemel en Stefaan van den Bremt.

Op woensdag 19 maart sprak **Miriam Van hee** over haar bundel *ook daar valt het licht*, en las ze eruit voor. **Marcel de Smedt** had het op woensdag 16 april over de door hem uitgegeven *Briefwisseling Stijn Streuvels – Ernest Claes (1871-1969)*. Op woensdag 21 mei stelde **Monika van Paemel** haar jongste roman, *Weduwenspek*, voor. Op woensdag 19 juni stelde **Stefaan van den Bremt** twee bundels voor: de dichtbundel *Blauw slik* en de essaybundel *De oude wereld moe*.

2.4.2 NAJAARSLEZINGEN: *DOOR DE MAZEN VAN HET NET*

Onder de noemer *Door de mazen van het net* presenteerde de KANTL, naar een idee van ondervoorzitter Erik Vlamincx, najaar 2014 drie avondconferenties waar academiëleden een pleidooi hielden voor ‘auteurs die onterecht te weinig gelezen worden’. Bij elk van die gelegenheden vestigde CTB-medewerker Bert van Raemdonck ook de aandacht op recent literair werk dat voornamelijk door de pers over het hoofd was gezien.

Op woensdag 15 oktober sprak Patrick Lateur over **Maria Rosseels**, en Erik Vlamincx over **Gustaaf Vermeersch**. Een maand later, op woensdag 19 november,

had Walter van den Broeck het over **Bob Willems**, en Leen van Dijck over **Loe-
kie Zvonik**. Op woensdag 17 december ten slotte sprak Anne Provoost over **Stijn
Streuvels**, en Frank Willaert had het over **‘Hendrik van Brussel’**.

2.5 KANTL-COLLOQUIUM

COLLOQUIUM ‘OORLOGSDAGBOEKEN’, 9 OKTOBER 2014

Naast de traditionele voorjaars- en najaarsconferenties organiseerde de KANTL op 9 oktober ook een druk bijgewoond colloquium over ‘Oorlogsdagboeken’, dat kaderde in het herdenkingsjaar rond het begin van WO I. De dagboeken van Cyriel Buysse, Stijn Streuvels, Virginie Loveling en Karel van de Woestijne kwamen aan bod. *Schrijvers in de Eerste Wereldoorlog*, het nieuwe nummer van *Zacht Lawijd* werd voorgesteld. De dag werd afgesloten met een lezing van de in Amerika verblijvende Vlaamse historica Sophie de Schaepdrijver, die in 1997 met haar boek *De Groote Oorlog* het onderzoek naar deze ingrijpende gebeurtenis definitief op de agenda zette.

De organisatie was een initiatief van Marcel de Smedt, voorzitter van de Academie.

Lezingen

Anne Marie Musschoot, ‘*Is de ganse wereld nu opeens krankzinnig geworden?*’ Cyriel Buysse als getuige van de Grote Oorlog.’

Marcel de Smedt, ‘*Die moordery op groote schaal*’. Stijn Streuvels’ *In Oorlogstijd*.’

Peter Theunynck, ‘*Het sieraad van de courant*’. Karel van de Woestijne als oorlogscorrespondent.’

Sylvia van Peteghem, ‘De oude dame van de Letteren en de oorlog. Het dagboek van Virginie Loveling.’

Sophie de Schaepdrijver, ‘Bezettingsdagboeken: een bron over het “andere front” van de oorlog.’

2.6 WETENSCHAPPELIJKE EN LITERAIRE PRIJZEN: VERSLAGEN

2.6.1 WETENSCHAPPELIJKE PRIJS VOOR LITERAATUURSTUDIE

In de vergadering van 18 juni 2014 stelde A.M. Musschoot namens de jury voor de academieprijs voor literatuurstudie (thema: ‘Interculturaliteit’) toe

te kennen aan Sarah de Mul. De algemene vergadering stemde met dit voorstel in.

Juryverslag

Vier van de zes inzendingen komen niet in aanmerking voor de prijs omdat ze niet beantwoorden aan de gevraagde inhoud. In een vijfde staat Hafid Bouazza centraal, de meest invloedrijke Nederlandstalige auteur met een multicultureel profiel. Interculturaliteit komt dus uitvoerig aan bod, maar is niet het centrale thema.

De omvangrijke bundel die werd ingezonden door **Sarah de Mul** bestaat uit afzonderlijke opstellen, die als geheel volgens de beoordelingscommissie wel in aanmerking komen voor de prijs, hoewel het niet om een samenhangende studie gaat. De centrale focus – interculturaliteit en vooral multiculturaliteit – is er wel en het gegeven wordt ook uitvoerig gethematiseerd.

De bundel is minder omvangrijk dan op het eerste gezicht lijkt: het geheel omvat 6 artikelen (waarvan twee in het Nederlands, de rest in het Engels – Engels dat overigens vaak aandoet als niet zo goed vertaald Nederlands):

1. Een goede bijdrage over ‘Belgium-Flanders’ die nog moet verschijnen in een boek over Migratie en literatuur (ed. Wiebke Sievers & Sandra Vlasta).
2. Een interessante bijdrage ‘ “The Netherlands is doing well. Allochtoon writing talent is blossoming there”: Defining Flemish literature, desiring “allochtoon” writing’, die in de afzonderlijke kopie niet is geïdentificeerd maar ook blijkt voor te komen in het boek dat als geheel werd ingezonden en dat mede geredigeerd werd door Sarah de Mul: *Literature, language, and Multiculturalism in Scandinavia and the Low Countries* (2013). Men hoeft het niet over de hele lijn eens te zijn met de inhoud van enkele passages en zelfs niet met de grondstelling, om de kwaliteit ervan te waarderen. Het Engels is ook hier soms moeilijk te volgen.
3. Een fraai en boeiend verhaal, ‘Brief aan een nooit geboren autochtoon’, verschenen in *Streven* (januari 2011), met de suggestie dat niemand in feite helemaal ‘autochtoon’ blijkt te zijn.
4. Een studie over de ‘zwarte’, ook in het Engels publicerende Nigeriaans-Belgische schrijfster Chika Unigwe, die verschijnt in maart 2014 in het *Journal of Commonwealth Literature*.
5. Een veeleer vluchtig en oppervlakkig stukje over Tom Naegels, verschenen in *De Standaard* in 2008.
6. Een opstel over Nederlandstalige postkoloniale studies, ‘Towards a Neerlandophone Postcolonial Studies’, geschreven in samenwerking met Elleke

Boehmer en verschenen als inleiding (met een andere titel) bij het boek *The Postcolonial Low Countries* (2012) dat door beide dames samen werd uitgegeven.

De twee toegevoegde boeken zijn overbodig: ze bevatten elk één van de genoemde zes artikelen. Wie deze stukken na elkaar leest wordt geconfronteerd met heel veel overlappende ideeën en soms letterlijk terugkerende passages. Het zou aanbeveling verdienen dat deze studies in het Nederlands zouden worden gepubliceerd en grondig geredigeerd om er de herhalingen uit te halen. De inzending als geheel lijkt zeer omvangrijk maar is in feite zeer gering: het gaat om vier opstellen en een verhaaltje van de auteur zelf, naast een opstel in samenwerking met een andere auteur.

Deze overwegingen nemen niet weg dat het geheel volgens de beoordelingscommissie in aanmerking komt voor de prijs: de analyses en beschouwingen zijn overwegend grondig en revelerend; ze beantwoorden aan de gestelde vraag. Het geheel laat ook zien dat Sara de Mul als co-editeur van twee boeken over het onderwerp, zich nog verder zal verdiepen in de materie en dus aanmoediging verdient. (Gent, 5 april 2014)

2.6.2 GRAULSPRIJS (VOLUIT: NOORDSTARFONDS-DR. JAN GRAULSPRIJS)

Er was slechts één inzending. De jury, onder voorzitterschap van J. Goossens, oordeelde dat de Graulsprijs voor 2014 niet kon worden toegekend. De Academie volgde het advies van de jury in haar algemene vergadering van 21 mei 2014.

Juryverslag

Juryverslag over het werk van Sarah van Hoof, *Feiten en fictie. Een sociolinguïstische analyse van het taalgebruik in fictieseries van de Vlaamse openbare omroep (1977-2012)*, ingediend voor de Noordstarfonds – Dr. Jan Graulsprijs

In dit werk is ongetwijfeld voldaan aan de basisvoorwaarden voor de toekenning van deze prijs, namelijk “wetenschappelijke degelijkheid en relevante vraagstelling.” De studie is goed gedocumenteerd, ze is methodologisch bevredigend aangepakt en bevat degelijke analyses. De verdeling van tussentaal en standaardtaal in het onderzochte materiaal is globaal genomen juist beoordeeld. Wel zijn de uitkomsten niet verrassend, maar een verdienste van het onderzoek is wel dat veel verworven inzichten in de Vlaamse taalsituatie en de ontwikkeling ervan goed onderbouwd worden.

Toch is de jury unaniem van oordeel dat deze studie geen bekroning verdient. Haar voornaamste bezwaren kunnen als volgt worden samengevat:

De karakterisering van tussentaal als een hybride variëteit tussen standaardtaal en dialect is te onscherp: enerzijds wordt onvoldoende ingegaan op de grote speelruimte van de variatie erin, anderzijds wordt de vraag niet beantwoord of tussentaal ook eigen kenmerken heeft.

De uitwerking van de ontwikkeling van de Vlaamse taalsituatie sinds de tweede wereldoorlog vertoont een opvallend gebrek aan vergelijkend taalhistorisch perspectief. De doorbraak van tussentaal in de periode vóór 1980 wordt niet herkend als een resultaat van de ABN-actie, die door een niet-”beter”-kunnen (nagenoeg uitsluitend op het gebied van de uitspraak) halverwege is blijven steken. Daarna heeft zich geleidelijk een wijziging in de taalattitude van veel Vlamingen in de richting van een niet-”beter”-willen voltrokken.

Het gedeeltelijk nogal anekdotische hoofdstuk over de Vlaamse openbare omroep bevat een vergelijking met het tussentaalgebruik “in de Europese media”, die zich echter tot Groot-Brittannië en Denemarken beperkt, d.w.z. twee landen waar de auteur duidelijke parallellen met Vlaanderen meent te herkennen. En die gebruikt ze dan als ondersteuning van de juistheid van wat zij als een goede evolutie beschouwt. Maar hoe ziet het er elders uit?

In haar analyse van het aandeel van de tussentaal in de tv-fictie van de Vlaamse openbare omroep werkt de auteur met tussentaalmarkeerders: taalkenmerken die ze als linguïstische variabelen met telkens twee varianten behandelt, een substandaardtalige en een standaardtalige. Hier loopt echter heel wat mis. De keuze van de markeerders lijkt nogal willekeurig, de dichotomisering ervan is herhaaldelijk problematisch en veelal vindt bij de variabelen een herleiding tot segmenten van de varianten plaats, de keuzes zijn te sterk op het centrum (Brabant) toegespitst en daardoor wordt te weinig rekening gehouden met de toestand in beide periferieën, ten slotte is de behandeling van de bij de analyse betrokken dialectmarkeerders door een te weinig genuanceerde kennis van de dialectgeografische toestand niet adequaat.

Een storend gebrek ten slotte is een taalideologische vooringenomenheid die de auteur niet kan of wil onderdrukken. Die is constant aanwezig en komt door de gekozen terminologie o.a. in het tweede hoofdstuk duidelijk aan de oppervlakte. (Gent, 20 mei 2014)

2.6.3 VIJFJAARLIJKE PRIJS VOOR OUDERE NEDERLANDSE TAAL EN CULTUUR

De KANTL reikt elk jaar een vijfjaarlijkse prijs uit, afwisselend voor essay, studie van oudere taal, literatuur en cultuur in de Nederlanden, poëzie, proza

en podiumteksten. In 2014 is het de beurt aan de prijs voor oudere Nederlandse taal, literatuur en cultuur.

De jury, bij monde van voorzitter Frank Willaert, adviseert de prijs toe te kennen aan **Herman Brinkman**, voor zijn grensverleggend werk op het vlak van de medioneerlandstiek. De Academie volgde het advies van de jury in haar algemene vergadering van 21 mei 2014.

Juryverslag

Herman Brinkman (1958) is senior onderzoeker en clusterleider aan het Huygens Instituut en hoogleraar ‘Teksteditie en tekstoverlevering, in het bijzonder van de middeleeuwen’ aan de Universiteit van Amsterdam. In 1997 promoveerde hij cum laude bij Herman Pleij aan de Universiteit van Amsterdam op het proefschrift *Dichten uit liefde. Literatuur in Leiden aan het einde van de middeleeuwen* (Hilversum: Verloren). Daarna was hij tot 2000 als postdoc verbonden aan het project ‘Nederlandse Literatuur en Cultuur in de Middeleeuwen’ dat geleid werd door Frits van Oostrom. Sinds 2006 is hij bestuurslid van de ‘European Society for Textual Scholarship’.

Herman Brinkmans naam zal verbonden blijven aan de standaardedities van de drie grote Middelnederlandse verzamelhandschriften. Telkens met Janny Schenkel bezorgde hij in 1997 de editie van het Comburgse en in 1999 die van het Hulthemse handschrift. Hij legt op het ogenblik de laatste hand aan een monumentale kritische editie van het Gruuthusehandschrift, die in het voorjaar van 2015 zal verschijnen.

Brinkman is echter niet alleen een editeur van omvangrijke handschriften waarin de kern van de Middelnederlandse canon is overgeleverd. Hij heeft ook talrijke studies gepubliceerd, die telkens weer blijken geven van een buitengewone speurzin in archieven en een dito combinatievermogen. Deze kwaliteiten hebben hem in staat gesteld een nieuw licht te werpen op de ontstaanscontext van een aantal van onze belangrijkste literaire werken en handschriften. Onder het vele dat hier genoemd zou kunnen worden – want elke publicatie van Brinkman mag letterlijk met het helaas aan inflatie onderhevige epitheton ‘grensverleggend’ worden aangeduid – wijst de jury op zijn artikel over het Comburgse handschrift en de Gentse boekproductie van omstreeks 1400 (*Queeste* 5 (1998) 98-113), op zijn studies over het vroegste beroepstoneel in de Lage Landen (*Literatuur* 17 (2000), 98-106) of zijn onderzoek over de ontstaanscontext van het Hulthemse handschrift (*Nederlandse letterkunde* 5 (2000), 21-46). Belangrijker nog zijn zijn talrijke studies over de historische context waarin het Gruuthusehandschrift is ontstaan. Zij werpen niet alleen een

totaal nieuw licht op de levensloop en de literaire betekenis van Jan Moritoen en Jan van Hulst of op het ontstaansproces van het handschrift, maar ook op de link tussen de teksten in het handschrift en de preoccupaties, ambities en conflicten van de Brugse stedelijke elites van omstreeks 1400.

Brinkman loopt echter ook voorop in de nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied die door de introductie van de digital humanities mogelijk worden gemaakt. Als geen ander excelleert hij in het verbinden van oude en nieuwe onderzoeksmethodes. Schitterende voorbeelden daarvan vindt men in zijn oratie (in druk) ‘Als de nachtuil. Auteurschap en overlevering in Middelnederlandse teksten’ of in de voordracht die hij in de KANTL gaf naar aanleiding van de presentatie van Mike Kestemonts boek *Het gewicht van de auteur*, waarin hij aannemelijk wist te maken dat Jan van Hulst als enige auteur van het Gruuthusehandschrift dient te worden beschouwd (te verschijnen als ‘Jan van Hulst alias Jan Moritoen? Een stylometrisch perspectief op de auteurskwestie in het Gruuthusehandschrift’, in: Frank Willaert, Jos

Koldewey & Johan Oosterman (red.), *Het Gruuthusehandschrift: literatuur, muziek en devotie omstreeks 1400*. Gent: KANTL, voorzien voor eind 2015). Met Brinkman bekroont de KANTL een filoloog die heeft bewezen dat hij de traditionele technieken van zijn vak in al hun breedte tot in de details beheerst maar ze tegelijk weet te verbinden met de nieuwe computationele methodes die de geesteswetenschappen nu stormenderhand veroveren.

Een laudatio werd uitgesproken bij de uitreiking op de plechtige oktobervergadering: zie 5.4.1.

2.6.4 NOMINATIES 2014 VIJFJAARLIJKE PRIJZEN KANTL

Proza: de jury van de Vijfjaarlijkse prijs voor proza van de KANTL nomineerde voor het jaar 2014 de bundel *La Superba* van I.L. Pfeiffer.

Poëzie: de jury van de Vijfjaarlijkse prijs voor poëzie van de KANTL nomineerde voor het jaar 2014 de bundel *Jaja, de oerknal* van M. Barnas.

Essay: de jury van de Vijfjaarlijkse prijs voor essay van de KANTL nomineerde voor het jaar 2014 *Angst en schoonheid. Louis Couperus, de mystiek der zichtbare dingen* van Bas Heijne

Podiumteksten: de jury van de Vijfjaarlijkse prijs voor podiumteksten van de KANTL nomineerde voor het jaar 2014 *Vallen* van Lotte Vekeman.

De Academie volgde de adviezen van de jury's, in haar algemene vergaderingen van 16 april (proza) en 21 mei (essay, poëzie, podiumteksten).

2.7 INTER-ACADEMISCHE PARTNERSCHAPPEN

2.7.1 JONGE ACADEMIE (JA)

Op 10 maart 2014 werd, ter gelegenheid van de inauguratie van tien nieuwe leden, het nieuwe tijdschrift van de Jonge Academie, *MaJa*, boven de doopvont gehouden. De JA organiseerde toen, in de aanloop naar de verkiezingen, ook een debat met politici over het standpunt van de partijen i.v.m. het wetenschappelijk onderzoek.

In de adviesraad van de JA zetelen voor de KANTL Willy Vandeweghe (lid) en Frank Willaert (plaatsvervanger). Stefaan van den Breemt is lid van de werkgroep voor de uitbreiding van de Jonge Academie met kunstenaars.

Samuel Mareel, specialist rederijdersliteratuur en lid van de Jonge Academie, gaf op de KANTL een gastlezing op 18 juni 2014. Hij trad ook toe tot de Canoncommissie.

2.7.2 ALL EUROPEAN ACADEMIES (ALLEA)

De KANTL is sinds mei 2013 lid van de overkoepelende vereniging van Europese academies, genaamd ALL European Academies of ALLEA (zie: www.allea.org). De KANTL vroeg samen met haar Franstalige tegenhanger, de ARLLF, het lidmaatschap aan, om aan te sluiten bij de Brusselse interdisciplinaire academies KVAB en ARB, die al langer lid waren. Op die manier willen beide letterenacademies hun onderlinge samenwerking accentueren, en zich internationaal profileren, binnen een academische koepel die sterk inzet op de Social Sciences and Humanities. De ambitie van ALLEA is erkend te worden om op Europees niveau te adviseren over het wetenschapsbeleid van de EU, en deel te nemen aan EU-programma's.

De Engelstalige voorstelling van de KANTL (hoofdstuk 5, 5.6) is specifiek geschreven als 'academy portrait' voor de ALLEA-website.

2.7.3 VLAST, STUDIEDAG OVER HET LAM GODS

VLAST (staat voor 'Vlaamse Academische Stem') is een vriendenkring van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) en de KANTL, onder voorzitterschap van Marc Eyskens (KVAB). Op 13 maart 2014 organiseerde VLAST in de KANTL een geslaagde studiedag over de 'Restauratie van het Lam Gods'. Die bestond uit twee lezingen door erkende specialisten van de UGent, Marc de Mey en Maximiliaan Martens, gevolgd door een bezoek aan de Vijdtkapel in de St.-Baafskathedraal, en aan de restauratiewerken in het Gentse Museum voor Schone Kunsten.

Hoofdstuk 3:

Resultaten van de wetenschappelijke en culturele werking in 2014

De KANTL is een cultureel-wetenschappelijke overheidsinstelling, een onafhankelijk en multidisciplinair genootschap, met rechtspersoonlijkheid. De Academie heeft als doel de studie, beoefening en bevordering van de Nederlandse taal en de Nederlandse letterkunde. Deze missie is decretaal vastgelegd.

3.1 PUBLICATIES VAN DE ACADEMIE

3.1.1 PERIODIEKE PUBLICATIES

3.1.1.1 *Jaarboek van de KANTL*

In juni 2014 verscheen *Jaarboek 2014*, onder redacteurschap van de vast secretaris.

Het *Jaarboek* voor een bepaald jaar behandelt de toestand van de Academie op 1 januari van het genoemde jaar; de informatie over de werking betreft het voorafgaande kalenderjaar.

De prijs per deel bedraagt € 15.00. Nog verkrijgbaar: 1991 en de volgende, aan € 11.00.

3.1.1.2 *Verslagen & Mededelingen*

In 2014 is verder gewerkt om de achterstand in het publicatieritme weg te werken. Toch verschijnen de nummers nog steeds met een gemiddelde achterstand van 10 maanden, al zit er wel regelmaat in het publicatieritme.

V&M online

De online en Open Access publicatie van *V&M* werd geactiveerd bij de levering van het eerste nummer van jaargang 2011. Bij het online tijdschrift zijn op 1 januari 2015 193 geregistreerde gebruikers.

3.1.1.3 Verkenningen

In 2014 kwam geen nieuw nummer van *Verkenningen* uit. Het eind 2013 verschenen nummer 2 werd in januari 2014 als nieuwjaarsgeschenk aan de relaties van de KANTL gestuurd.

3.1.2 MONOGRAFIEËN EN VERZAMELWERKEN

De complete lijst van nog verkrijgbare werken verscheen in Jaarboek 2011, pp. 14-20. De Fondscatalogus is raadpleegbaar op de KANTL-website www.kantl.be, meer specifiek op kantl.be/publicaties/publicaties.

Bestellen kan via de boekhandel of rechtstreeks op het secretariaat van de Academie, Koningstraat 18, B-9000 Gent.

In 2014 publiceerde de KANTL drie nieuwe titels, waarvan één in co-editie met het Poëziecentrum. Eén van de titels (Streuveld) is een online-publicatie. Voorts verscheen een dubbeldik themanummer van *V&M* dat de handelingen bracht van het Consciencecolloquium in 2012.

3.1.2.1 Ivo Michiels – *Het literatuurkritische werk in Het Handelsblad* (deel 2)

Bezorgd door Bart Nuyens, Yves T'Sjoen en Els van Damme.

Over het boek:

Een project van het KANTL-onderzoekscentrum CTB (i.s.m. de Universiteit Gent) resulteerde in een nieuwe publicatie van de KANTL: *Ivo Michiels – Het literatuurkritische werk in Het Handelsblad* (deel 2). Bezorgd door Bart Nuyens, Yves T'Sjoen en Els van Damme.

Bijna 400 literaire kritieken schreef Ivo Michiels tussen 1948 en 1957 voor *Het Handelsblad*. Ze brengen een ‘vergeten’ fase van zijn schrijverschap in kaart en werpen een nieuw licht op het beeld dat we van deze schrijver hebben.

Omstreeks 1957 brak Michiels radicaal met zijn rechts-katholieke verleden, om te worden herboren als de experimentele romanschrijver die we vandaag kennen. Van zijn creatieve werk uit die eerste periode distantieerde hij zich en ook zijn journalistieke werk van toen bleef onbekend. Ons beeld van deze uitzonderlijke auteur was dan ook verstoord, want onvolledig en ongenuanceerd.

De geannoteerde editie van de *Handelsblad*-kritieken vult die leemte eindelijk in. In dit tweede deel zijn alle teksten uit de periode tussen juni 1952 en eind 1954 opgenomen.

Ze ontstonden tijdens de jaren waarin Michiels zichzelf en zijn schrijverschap leerde kennen. Ze verraden een verscheurende tweestrijd tussen de traditionele opvattingen over (katholieke) literatuur en een onweerstaanbare fascinatie voor het (vanuit katholieke hoek verwerpelijk) existentialisme en het vormexperiment.

Pas veel later zou Michiels zich van zijn geloof, zijn rechtse ideologie en zijn traditionele literatuuropvatting losrukken. De mentale en ideologische evolutie die hij doormaakte, is tussen de regels van deze kritieken terug te vinden. Het is die evolutie die later zou leiden tot de bijzondere thematiek en unieke vorm van enkele inmiddels klassiek geworden werken, zoals de *Alfa*-cyclus en *Journal brut*.

Voor 2015 is het derde en laatste deel gepland van van de *Handelsblad*-kritieken.

3.1.2.2 Streuvels en zijn uitgevers – Brieven

Bezorgd door het CTB, geïnitieerd door Joke Debusschere, onder het promoterschap van Marcel de Smedt.

Op 3 oktober werd de digitale editie van de correspondentie tussen Stijn Streuvels en zijn Nederlandstalige uitgevers online gezet. Zij werd voorgesteld aan een publiek van leden en andere belangstellenden na een algemene ledenvergadering op woensdag 19 november.

Over de online-editie:

In deze editie zijn 1.935 geannoteerde brieven van en aan Stijn Streuvels opgenomen. Ze bevatten in de eerste plaats een enorme schat aan informatie over de zakelijke aspecten van Streuvels' schrijverschap. Hoe kwamen werken als *De vlaschaard* of *De teleurgang van den waterhoek* tot stand? Hoe werd de vormgeving van die boeken bepaald? En was Streuvels een sterke onderhandelaar als het over zijn royalty's ging of trok hij zich van dat soort zaken weinig aan?

Daarnaast leren de brieven ons ook iets over Frank Lateur, de mens achter Stijn Streuvels. Ook de uitgevers van Streuvels leren we in deze brieven beter kennen. Joris Lannoo – van wie meer dan 500 brieven zijn opgenomen – speelt wat dat betreft een hoofdrol.

Behalve een kritische en een diplomatische transcriptie van alle brieven bevat de editie ook een gedetailleerde beschrijving van alle relevante metadata. Meer dan 2500 digitale facsimile-afbeeldingen zijn in de editie opgenomen. De brieven bevatten verwijzingen naar 530 personen en 1.088 titels van boeken.

Deze editie is het resultaat van een langdurig project van het Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie, het onderzoekscentrum van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. De brieven zijn gecodeerd en geannoteerd volgens de daarvoor bestemde DALF-richtlijnen, die zelf ook door het CTB werden opgesteld. In die zin sluit de editie aan bij de *Van Nu en Straks*-brieven, waarin overigens nog meer brieven van Streuvels zijn opgenomen.

Er wordt nader ingegaan op (de geschiedenis van) dit project onder 3.6.2.

Joke Debusschere (et al.), *Streuvels en zijn uitgevers. De brieven*. Gent: KANTL/CTB, 2014. <http://edities.kantl.be/streuvels/>

3.1.2.3 Op zoek naar Huygens

Auteur: Jürgen Pieters

Op basis van zijn jarenlange lectuur van het werk van Constantijn Huygens maakte Jürgen Pieters (UGent) een essaybundel met aantekeningen, bedenkingen en reflecties over de poëzie van een van de grootste dichters van de Gouden Eeuw. De publicatie werd op 4 december 2014 voorgesteld door Pol Hoste, schrijver en Jürgen Pieters, de auteur van het boek.

Op zoek naar Huygens. Italiaanse leesnotities is een co-editie van de KANTL en het Poëziecentrum, een samenwerking in het kader van het geïntegreerde letterenbeleid.

3.1.2.4 Hendrik de veroveraar. De wereld van Conscience / Conscience in de wereld (1812-2012)

Uitgegeven door Piet Couttenier en Walter Verschueren

In 2014 verscheen *Hendrik de veroveraar. De wereld van Conscience / Conscience in de wereld (1812-2012)*, als dubbeldik themanummer van *Verslagen en Mededelingen*, het tijdschrift van de KANTL. In deze bundel zijn de teksten verzameld van de lezingen van de Conscience-colloquia die de KANTL i.s.m. CERES (KU Leuven) in 2012 in Antwerpen en in Brussel organiseerde n.a.v. de 200^e verjaardag van de schrijver (zie *Jaarboek 2013*, p. 48-9). Op 3 december, de 202e verjaardag van Conscience, was de tweede druk van deze bundel beschikbaar.

3.2 BOEKVOORSTELLINGEN

Er vonden in 2014 elf boekvoorstellingen plaats in het Academiegebouw (zie overzicht zaalwerking, §3.5). Bij enkele ervan had de KANTL of hadden KANTL-leden een bijzondere inbreng, bij één ervan ging het om een boek over een auteur die bij leven academielid was. Die worden hier apart belicht.

3.2.1 ANNE MARIE MUSSCHOOT EN PIERRE SCHOENTJES (RED.), *MAETERLINCK EN DE NATUUR* / *MAETERLINCK FACE À LA NATURE*

Het boek

In deze bundel (zie ook *Jaarboek 2014*, p. 48) zijn de lezingen verzameld die gehouden werden op het gelijknamige colloquium dat plaatsvond op 4 februari 2012 in de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, naar aanleiding van de 100^e verjaardag van de toekenning van de Nobelprijs voor Literatuur aan Maurice Maeterlinck.

De bijdragen zijn van de hand van Anne Marie Musschoot, Pierre Schoentjes, Christian Angelet, Christian Berg, Rainier Grutman, Jean Kaempfer, Marc Quaghebeur en Nicole Verschoore. Na de handelingen van het colloquium volgt de tekst van het dubbelinterview ‘Maeterlinck, l’oubli? – Is Maeterlinck vergeten?’ met Philippe Claudel en Erwin Mortier, resp. geïnterviewd door Pierre Schoentjes en Anne Marie Musschoot. Pierre Schoentjes (UGent) en Anne Marie Musschoot (KANTL / UGent), initiatiefnemers van het colloquium (zie *Jaarboek 2013*, p. 47), zorgden voor de eindredactie.

Deze publicatie is een gezamenlijk initiatief van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) en van de Académie royale de langue et de littérature françaises de Belgique (ARLLF). Hiermee willen beide academieën invulling geven aan het in december 2012 gesloten cultureel akkoord tussen de Vlaamse en de Franstalige Gemeenschap in België.

Boekvoorstelling op 12 maart 2014

Het publiek werd verwelkomd door Anne Marie Musschoot en Pierre Schoentjes. Fabrice van de Kerckhove (Archives & Musée de la Littérature) stelde de publicatie voor. Jacques De Decker (Académie royale de langue et de littérature françaises) gaf toelichting bij de samenwerking van de

KANTL en de ARLLF als uitgevers van de bundel. Willy Vandeweghe, vast secretaris van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, sprak het slotwoord uit.

3.2.2 GWY MANDELINCK, *LOTGENOTEN*

Boekvoorstelling op 29 maart 2014

Op zaterdag 29 maart 2014 vond in het KANTL-gebouw de voorstelling plaats van *Lotgenoten*, de nieuwe dichtbundel van KANTL-lid Gwy Mandelinck. Na een welkomstwoord door Peter Nijssen, uitgever van De Arbeiderspers (Utrecht), werd de dichtbundel voorgesteld door Herman Van Rompuy, behalve Europees president ook haiku-dichter, en door Anton Korteweg, dichter en ere-directeur van het Nederlands Letterkundig Museum. De voorstelling werd afgesloten door Gwy Mandelinck zelf, die enkele gedichten uit de nieuwe bundel voorlas.

Na de academische zitting volgde een receptie, wat de gelegenheid was om met het talrijk opgekomen publiek de nieuw aangelegde binnentuin van de KANTL in te wijden. Opnames van de voorstelling werden opgenomen in het audiovisueel archief van de KANTL: zie <https://www.youtube.com/watch?v=x2cWqT7OxJA>

3.2.3 JOHAN VANHECKE, *JOHAN DAISNE. TUSSEN MAGIE EN WERKELIJKHEID*

Boekvoorstelling op 20 november 2014

Op basis van het enorme archief, zijn dagboeken, duizenden brieven én zijn werk, reconstrueerde Johan Vanhecke het leven van Herman Thiery, de man achter het pseudoniem 'Daisne'. Het boek werd voorgesteld door uitgever Leo de Haes, oud-burgemeester Frank Beke, Daisne-biograaf Johan Vanhecke, en academielid en Anne Marie Musschoot. *Johan Daisne. Tussen magie en werkelijkheid* is gepubliceerd bij uitgeverij Houtekiet.

3.2.4 JÜRGEN PIETERS, *OP ZOEK NAAR HUYGENS*

De publicatie, een co-editie tussen de KANTL en het Poëziecentrum (cf. 3.1.2.3) werd op 4 december 2014 in het Academiegebouw voorgesteld door Pol Hoste, schrijver en Jürgen Pieters, de auteur van het boek.

3.2.5 LUC DEVOLDERE, *TEGEN DE KRUIDENIERS, OVER TALEN, EUROPA EN GEHEUGEN*

Boekvoorstelling op 17 oktober 2014, georganiseerd door boekhandel Walry en uitgeverij De Bezige Bij

Over het boek. Devoldere bezoekt Parijs en Rome, staat zwijgend bij monumenten en graven, en probeert te begrijpen waarom Europa niet een kan worden. Hij gaat te rade bij schrijvers als Charles De Coster, Louis Paul Boon, Maurice Maeterlinck en Claudio Magris. Zijn boek is een genereus pleidooi om de kruidenier in onszelf niet te veel ruimte te gunnen.

3.3 PROJECTEN BINNEN HET GEÏNTEGREERD LETTERENBELEID

De Vlaamse overheid streeft ernaar partners in het literaire veld te laten samenwerken, structureel of rond welbepaalde projecten. De KANTL heeft dit principe overgenomen in haar beleidsplan voor de komende jaren. In 2014 werden twee projecten in de steigers gezet.

3.3.1 DE CANON VAN DE NEDERLANDSE LETTERKUNDE VANUIT VLAAMS PERSPECTIEF

3.3.1.1 *Het project*

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) heeft aan de KANTL gevraagd om te werken aan een dynamische canon van de Nederlandstalige literatuur vanuit Vlaams perspectief. Die opdracht past binnen het geïntegreerde letterenbeleid van de Vlaamse overheid en kadert in een ruimere visie rond leesbevordering en erfgoedbeleid. De bedoeling is om met deze canon duidelijk te maken welke teksten door het literaire veld in Vlaanderen als essentiële Nederlandstalige literatuur worden beschouwd. De canon kan een nuttig instrument worden voor het onderwijs, de overheid, de uitgeverijen en het brede lezerspubliek.

De beoogde canon blijft vatbaar voor discussie en evaluatie. Er wordt gestreefd naar een maximaal draagvlak onder de leden van de Vlaamse taal- en cultuurgemeenschap. Het is nadrukkelijk *niet* de bedoeling om de Nederlandstalige literatuurgeschiedenis voorgoed vast te spijkeren of haar in stenen tafelen te graveren. De beoogde canon wordt door enkele beperkende principes afgebakend:

- Het gaat om een canon van *teksten* (dus niet van oeuvres of auteurs)
- Alleen teksten die oorspronkelijk in het *Nederlands* zijn geschreven komen in aanmerking

- Alleen teksten van *overleden auteurs* komen in aanmerking
- Alleen teksten die ouder zijn dan *25 jaar* (publicatiedatum vóór 1990) komen in aanmerking
- *Proza en poëzie voor volwassenen* krijgen prioriteit, zonder andere genres uit te sluiten

Om aan dit concept vorm te geven zal een aantrekkelijke, overzichtelijke en didactische website worden gemaakt. Daarnaast zal er ook worden gewerkt aan een didactisch pakket waarin wordt uitgelegd welke keuzes er werden gemaakt, welke criteria zijn gehanteerd, op welke manier bepaalde teksten met andere teksten verwant zijn, hoe de canon in het onderwijs kan worden gebruikt enz.

3.3.1.2 Drie niveaus

Er wordt gewerkt op drie niveaus. (1) In de *canoncommissie* zetelen 7 leden van de KANTL, 1 vertegenwoordiger van de Jonge Academie en 1 wetenschappelijke medewerker van de KANTL. (2) De canoncommissie zal zich door een veel ruimer *canonoverleg* laten inspireren en adviseren. Voor dit overlegorgaan worden vertegenwoordigers uit het literaire middenveld, de media en het onderwijs uitgenodigd. (3) Het *grote publiek* wordt bij de onderneming betrokken via mediapartners (o.a. Radio 1 en *Knack*). Lezers zullen teksten kunnen vergelijken, titels aan de canon kunnen toevoegen enz.

3.3.1.3 Verslag werkzaamheden 2014

De eerste vergadering van de canoncommissie vond plaats op 19 juni 2014 in de Academie. De eerste bijeenkomst van het ruimere canonoverleg vond plaats op 9 december 2014 in het gebouw van het Vlaams Fonds voor de Letteren (Berchem). Naast de KANTL en het VFL zelf waren de volgende instituten tijdens dit overleg vertegenwoordigd: Letterenhuis, BoekenOverleg, de Vlaamse Uitgevers Vereniging, KU Leuven, Universiteit Gent, de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie, Poëziecentrum, de Vlaamse Auteursvereniging en Bibnet.

3.3.1.4 Toekomstplanning

De canon zal worden bekendgemaakt op 1 juli 2015, tijdens de algemene vergadering van de KANTL in kasteel Beauvoorde. Op dat moment treedt ook de samenwerking met de mediapartners in werking en wordt de canon op

geregelde tijdstippen geüpdatet. Elk jaar volgt er een ‘klein onderhoud’; om de vijf jaar wordt de lijst aan een ‘groot onderhoud’ onderworpen.

3.3.2 DE SCHRIJVERSWERKPLEK IN HET “TORENPAVILJOEN”

Vanaf 1 januari 2015 kunnen schrijvers gebruik maken van een werkplek in de koepel van het Academiegebouw. In 2014 werden twee sfeervolle kamers, met een mooi uitzicht op de historische binnenstad, hiervoor ingericht. Voor het project werkt de KANTL, in het kader van het geïntegreerde letterenbeleid, samen met Passa Porta vzw.

In avant-première was **Roderick Six** er in de zomer van 2014 al te gast. Hij werkte er aan *De boekendokter*, een selectie van teksten van de jong overleden auteur Thomas Blondeau.

3.4 STUDIEDAGEN, LEZINGEN- EN CONCERTREEKSEN MET PARTNERS

3.4.1 STUDIEDAG: POËZIEBEMIDDELAARS, 15 MEI 2014

Na succesvolle studiedagen over ‘Het beeld van de dichter’ en ‘De dichter-editeur’ organiseerde het Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie op 15 mei 2014 in de grote vergaderzaal van de KANTL een nieuwe studiebijeenkomst, onder de titel: *Poëziebemiddelaars. Beelden van anderstalige poëzie in de Nederlandse literatuur*. Het CTB deed dat in nauwe samenwerking met Poëziecentrum, de onderzoeksgroep Teksteditie Literatuur in Vlaanderen en de vakgroep Letterkunde (afdeling Nederlands) van de UGent.

De studiedag richtte de aandacht op de manieren waarop de **buitenlandse poëzie** met de **Nederlandstalige poëzie** interageert. Een van de manieren waarop die interactie tot stand komt, is via **vertaling** van gedichten en dichtbundels. Daarnaast spelen ook **essays** en **beschouwende stukken** over anderstalige dichters en buitenlandse poëzie een ‘bemiddelende’ rol. Niet zelden zijn die vertalingen en essays het werk van Nederlandstalige dichters die op deze manier de beeldvorming van de buitenlandse poëzie in ons taalgebied mee bepalen.

Lezingen. *Ton Naaijken*, ‘De bemiddelaar en het veld’, *Kila van der Starre*, ‘Uit bewondering en zendingsdrang. Bernlef als vertaler van de poëzie van Elizabeth Bishop’, *Gerben Wynia*, ‘Magische bezweringsen en koortsachtige brouwsels. C.O. Jellema en de poëzie van Christine Lavant’, *Jan H. Mysjkin*, ‘Bemiddelaars / Beminnelaars / Bemodellaars’.

3.4.2 LEZINGENREEKS ‘VAN HET WESTELIJK FRONT GEEN NIEUWS?’ GENTSE FEESTEN 2014

Onder de titel ‘Van het westelijk front geen nieuws’ hadden in het KANTL-gebouw een reeks aperitieflezingen en -voorstellingen plaats gedurende de hele periode van de Gentse Feesten. Het was een co-organisatie tussen de KANTL, Trefpunt vzw (centrale organisator van de Gentse Feesten) en het Vermeylenfonds. De meeste lezingen kenden een grote publieke respons.

20 juli *Michiel Hendrickx* over zijn vertaling van Heinrich Wandt, *Etappe Gent*

21 juli *Gita Deneckere* over ‘Nationalisme en oorlog op de nationale feestdag’

22 juli *Chris Thys* las uit het oorlogsdagboek van Virginie Loveling

23 juli *Herman Balthazar* over ‘Twee jonge Vlamingen in den Grooten Oorlog’

24 juli ‘Trying to forget for a while. Muziek uit Talbot House’, door *Marc Reynaerts* en *Every man’s band*

25 juli *Bruno De Wever* over ‘Wereldoorlog I: triomf of zwanenzang van de Belgische natiestaat?’

26 juli ‘Jan was een flinke jongen’. Trio, met *Viona Westra* (stem), *John Snauwaert* (sax) en *Jean van Lint* (gitaar)

27 juli *Jakob Beks* las uit het oorlogsdagboek van Stijn Streuvels

3.4.3 CONCERTREEKS, GENTSE FEESTEN 2014

Tijdens de Gentse Feesten opende de KANTL zoals elk jaar haar deuren voor verschillende concertreeksen.

Van zondag 20 tot zondag 27 juli

Het festival *Gentse Vleugels* is een klassieker voor wie na de middag in een mooie en rustige omgeving van klassieke en hedendaags klassieke klaviermuziek wil genieten. ‘s Avonds bracht *Timur und seine Mannschaft*, de groep rond pianist en dirigent Timur Sergeyenia, kamermuziekconcerten in een variërende bezetting.

Dinsdag 22 juli en woensdag 23 juli

De traditie van de *Deneys&Denysconcerten* tijdens de Gentse Feesten werd voortgezet door provinciegouverneur Jan Briers, met een aperitiefconcert in de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, gevolgd door een receptie in zijn ambtswoning.

Vrijdag 25 juli, zaterdag 26 juli en zondag 27 juli

Dichterbij, poëtisch-muzikaal programma van Denijs en Ruth Van Killegem, Guy Penson en Jona Kesteleyn.

En ook:

Tentoonstelling en demonstraties van muziekdozen en soundscapes van Moniek Darge (Logos).

3.5 DE ZAALWERKING VOOR DERDEN

Een belangrijk aspect van de KANTL-werking is de “zaalwerking voor derden”, wat inhoudt dat de KANTL haar zalen ter beschikking stelt voor culturele en wetenschappelijke organisaties waarvan de werking aansluit bij de KANTL-werking. In 2014 stelde de KANTL 78 keer haar zalen ter beschikking. Samengeteld met de door de Academie zelf georganiseerde of geco-organiseerde activiteiten, betekent dit dat er in 2014 gemiddeld 8 à 9 publieksactiviteiten per maand plaatsvonden in het Academiegebouw.

Nr	Datum	Organisator	Activiteit
1	31 jan en 1 feb	Afdeling Latijn en Grieks, Vakgroep Letterkunde UGent	<i>Characterization in Ancient Greek Literature</i> . Workshop Studies in Ancient Greek Narrative, 4
2	17 en 18 feb	Vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschap, UGent	Workshop <i>Scientific Metaphysics</i>
3	19 feb	Griekenlandcentrum & Nederlands Klassiek Verbond (NKV)	Lezing <i>Een happinessindex voor de Oudheid Grieks-Romeins Egypte doorgelicht</i> , door Katelijn Vandorpe (KULeuven), in de reeks NKV-lezingen
4	25 feb	Academia Press	Boekvoorstellingen van: 1) <i>Repressie zonder maat of einde?</i> van Koen Aerts, 2) <i>Rob van Roosbroeck en tijdgenoten</i> , van Armand Van Nimmen en 3) <i>De stekelige jaren van Lensen Jan</i> , Stynen Ludo en T'Sjoen Yves (red.)
5	7 mrt	WPG	Boekvoorstelling <i>Jevgeni</i> van Johan De Boose

Nr	Datum	Organisator	Activiteit
6	11 mrt	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	Lezing <i>Boeddhistische lichaamsverzorging in een multi-religieuze context</i> , door Ann Heirman (UGent) in de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014
7	12 mrt	Nederlands Klassiek Verbond (NKV)	Lezing <i>Gehandicapten in het Romeinse Rijk</i> , door Christian Laes (universiteit Antwerpen) in de reeks NKV-Lezingen
8	13 mrt	VLAST (Vlaamse Academische Stem) i.s.m. KANTL	Studiedag: <i>Restauratie van het Lam Gods</i> : lezingen Marc Demey en Maximiliaan Martens.
9	18 mrt	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	<i>Chinese Buddhist Apologetic Thought</i> door Thomas Jülch (UGent) in de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014
10	22 mrt	Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis (KZM)	Lentevergadering met lezingen
11	23 mrt	Joseph Rothgenootschap	Boekvoorstelling: <i>Hotelmens</i> . Reportages en brieven van Joseph Roth gebundeld en vertaald door Els Snick
12	25 mrt	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	Lezing <i>Dating the Dharma: Some Remarks on Early Chinese Buddhist Historiography</i> , door Stefano Zacchetti (Oxford University, UK) in de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014
13	26 mrt	Woordenboek van de Vlaamse Dialecten, Vakgroep Taalkunde Ugent	Vrijwilligersbijeenkomst 2014
14	26 mrt	Contactgroep 19de eeuw, dr. F. A.Snellaert	Vergadering
15	29 mrt	Arbeiderspers i.s.m. KANTL	Boekvoorstelling: <i>Lotgenoten</i> van Gwy Mandelinck
16	1 apr	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	Lezing <i>Between Man-Made Order and Non-Human Facticity: Buddhist Accounts of Authority</i> , door Martin Lehnert (Ludwig-Maximilians-Universität München, Germany). In de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014
17	22 apr	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	Lezing <i>Flying Buddha Statues and the Transmission of Buddhism to China: Tang Dynasty Buddhist Historiographical Narratives in Text and Image</i> , door Christoph Anderl (Ruhr Universität Bochum) In de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014

Nr	Datum	Organisator	Activiteit
18	25 apr.	Centre for the Study of Text and Print Culture (CSTPC), Vakgroep Letterkunde UGent	Studiedag <i>Jean-Jacques Rousseau and Print Culture</i>
19	29 apr	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	Lezing <i>Reading Religions outside Texts: Gandharan Buddhism and Buddhist Sculptures from Gandhara</i> , door Jessie Pons (Ruhr Universität Bochum, Germany) in de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014
20	6 mei	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	Lezing <i>Mongolian Budhist Folk Religion</i> door Agnes Birtalan (Eötvös Lorand University, Budapest) in de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014
21	7 mei	Nederlands Klassiek Verbond (NKV)	Lezing <i>Bellae fabellae: Sprookjes en de Latijnse traditie</i> , door Stijn Praet (Ugent) in de reeks NKV-lezingen
22	11 mei	Uitgeverij Houtekiet en Guy Prieels	Boekvoorstelling: <i>De meester, de muze & de eeuwigheid</i> van Guy Prieels.
23	13 mei	Gents Centrum voor de Studie van het Boeddhisme en Vakgroep Talen en culturen van Zuid- en Oost-Azië, UGent	Lezing <i>Waarom weten we wat we weten over het Boeddhisme? Een kritische blik op ons erfgoed van de negentiende-eeuwse Europese studie van het Boeddhisme</i> , door Claire Maes (UGent) In de reeks Permanente Vorming Boeddhisme 2014
24	16 mei:	Vakgroep Politieke Wetenschappen UGent	Presentatie groepswerken van studenten over Discoursanalyses van duurzaamheidskwesties
25	22 mei	Zilveren Passer Gent	Poëzieprogramma van Patricia De Corte, <i>Op weg naar schoonheid...</i>
26	11-24 jun	HoGent, School of Arts (afd. Conservatorium)	Openbare Examens
27	22 jun	Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Rhetorica "De Fontaine"	Patroonsfeest: 'Menich Constich Gheest'. <i>Het Antwerpse landjuweel (1561) anders bekeken.</i>
28	26 jun	vzw Trefpunt	Persconferentie: Gentse feesten
/	20-27 jul	Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent	Pianofestival <i>Gentse Vleugels</i> Optredens: zie hieronder.
/	20-27 jul	Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia.	Internationaal kamermuziekfestival <i>Timur und seine Mannschaft.</i> Optredens: zie hieronder.
/	22-23 jul	Oost-Vlaamse provinciegouverneur Jan Briers en vioolbouwer Luc Deneys.	Aperitiefconcerten <i>Deneys&Deneys.</i> Optredens: zie hieronder.

Nr	Datum	Organisator	Activiteit
/	25-27 jul	Arsis	Poetisch muzikaal programma <i>Dichterbij</i> . Optredens: zie hieronder.
29	20 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Lieselotte Devuyst: Franz Lizt, Ligeti en Béla Bartók
30	20 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Zhazira Ukeyeva (viool), Anzhim Medetbayeva (altviool), Artem Shmahaylo (cello), Timur Sergeyenia (piano): Mozart, Brahms)
31	21 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Gentse Vleugels: Mirek Coutigny: Claude Debussy, eigen werk en werk van bevriende componisten
32	21 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Jan Psegodshi (altviool) en Timur Sergeyenia (piano): Brahms, Reger, Bruch, Enescu
33	22 jul	Deneys en Denys (Oost-Vlaamse provinciegouverneur Jan Briers en vioolbouwer Luc Deneys)	Ilia Laporev (cello) en Jonas De Geyndt (piano): Johannes Brahms, César Franck, Rodion Shchedrin, Sergei Prokofiev
34	22 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Waldo Geuns: Maurice Ravel, Enrique Granados en Igor Stravinsky
35	22 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Igor Pollet (viool), Timur Sergeyenia (piano): Händel, Mozart, Saint-Saëns
36	23 jul	Deneys en Denys (Oost-Vlaamse provinciegouverneur Jan Briers en vioolbouwer Luc Deneys)	Ensemble Bel Ayre met Adieu Anvers! <i>Viaggiando a Venezia</i> : muziek en liederen uit de 16de en 17de eeuw
37	23 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Ancuza Aprodu: Henrique Oswald, Gilberto Mendes, Claudio Santoro, Marlos Nobre, Alberto Nepomuceno, Michael Blake, Manuel M. Ponce, Gaston Arce Sejas, Karen Tanaka
38	23 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Eddy Vanoosthuyse (klarinet), Ilia Laporev (cello), Timur Sergeyenia (piano): Beethoven, Glinka, Brahms
39	24 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Nathalie Matthys: Ludwig van Beethoven, Sergei Rachmaninov, Frédéric Chopin, Felix Mendelssohn, Marc Matthys
40	24 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Ayktur Dursen (contrabas, saz, yayli, tanbur), Timur Sergeyenia (piano): Curt Wallner, Ayktur Dursen (bewerkingen Turkse volksliederen)
41	25 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Inna Shyskovska: Ludwig van Beethoven, Sonate in si-klein Franz Liszt, Frédéric Chopin en Edvard Grieg

Nr	Datum	Organisator	Activiteit
42	25 jul	Dichterbij (Arsis)	Denijs Van Killegem (woord), Ruth Van Killegem (blokfluiten), Guy Penson (piano en klavecimbel), Jona Kesteleyn (gitaar)
43	25 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Michail Bezverkhnii (viool), Timur Sergeyenia (piano): Vittali, Saint-Saëns, Mozart, Kreisler, Vieuxtemps, Geisler-Wyganowski, De Sarasate, Wieniawski
44	26 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Silke Gooris: Amy Beach, Mel Bonis, Nadia Boulanger
45	26 jul	Dichterbij (Arsis)	Denijs Van Killegem (woord), Ruth Van Killegem (blokfluiten), Guy Penson (piano en klavecimbel), Jona Kesteleyn (gitaar)
46	26 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Zeger Vandersteene (tenor), Isabel Vandersteene (recitant), Timur Sergeyenia (piano): Johannes Brahms, Die Schöne Magelone
47	27 jul	Gentse Vleugels (Trefpunt vzw en School of Arts – HoGent)	Amalia Avilan en Charlotte Asberg: Claude Debussy, Frédéric Chopin, Joaquin Turina), Giuseppe Verdi, Manuel Ponce, Alberto Ginastera en Heitor Villa-Lobos
48	27 jul	Dichterbij (Arsis)	Denijs Van Killegem (woord), Ruth Van Killegem (blokfluiten), Guy Penson (piano en klavecimbel), Jona Kesteleyn (gitaar)
49	27 jul	Internationaal Kamermuziekfestival (Trefpunt vzw en pianist en dirigent Timur Sergeyenia)	Timur Sergeyenia (piano): Chopin
50	9 sep	Vlaamse Auteursvereniging	Vergadering Raad van Bestuur
51	17 sep	Ugent, vakgroep wijsbegeerte	<i>Workshop History and philosophy of Science</i>
52	28 sep	ANV Algemeen Nederlands Verbond	<i>Lezing Ter begunstiging van de volksvlucht</i> door Stijn Van de Perre, in de reeks Noord en Zuid onder Willem I. 200 jaar Verenigd Koninkrijk der Nederlanden
53	1 okt	Nederlands Klassiek Verbond (NKV)	<i>Lezing De steen van Rosetta</i> , door Gert Baetens (KULeuven) in de reeks NKV-Lezingen
54	7 okt	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	<i>Lezing De Islam als breuklijn tussen Oudheid en Middeleeuwen: de Pirenne-thesis</i> , door Marc Boone (UGent), in de reeks CSCT-Lezingen

Nr	Datum	Organisator	Activiteit
55	14 okt	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	Lezing <i>Jezus en Maria in pre-islamitisch en vroeg-islamitisch door Caroline Janssen</i> (UGent), in de reeks CSCT-Lezingen
56	17 okt	De Bezige Bij & Boekhandel Walry	Boekvoorstelling: <i>Tegen de kruideniers, Over talen, Europa en geheugen</i> van Luc Devoldere
57	21 okt	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	Lezing <i>Christenen in het Midden-Oosten, strategieën voor overleving, door Herman Teule</i> (Radboud Universiteit Nijmegen – KU Leuven), in de reeks CSCT-Lezingen
58	24 okt	Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis (KZM)	Herfstvergadering met lezingen
59	28 okt	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	Lezing <i>The Crusades</i> door Jonathan Phillips (Royal Holloway, University of London), in de reeks CSCT-Lezingen
60	4 nov	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	Lezing <i>Multiculturele samenleving in al-Andalus: wat zeggen de historische bronnen?</i> door Xavier Luffin (ULB), in de reeks CSCT-Lezingen
61	5 nov	Contactgroep 19de eeuw, dr. F. A.Snellart	Vergadering
62	12 nov	Nederlands Klassiek Verbond (NKV)	Lezing <i>Tabernae: Investerings in de commerciële ruimte in Romeins Italië</i> , door Miko Flohr (Universiteit Leiden) in de reeks NKV-Lezingen
63	18 nov	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent,	Lezing <i>Cusanus en de Islam in de Renaissance</i> door Inigo Bocken (Radboud Universiteit Nijmegen), in de reeks CSCT-Lezingen
64	20 nov	Vlaamse Werkgroep Mediëvistiek	Henri Pirenne lezing 2014: <i>Literary Cultures, Nationalism, and the Futures of Europe</i> door David Wallace (University of Pennsylvania)
65	24-5 nov	Vakgroep Wijsbegeerte Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	Workshop: <i>Feminist Philosophy of Science</i>
66	25 nov	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent,	Lezing <i>De Osmaanse culturele mozaïek. Het Millet-systeem en Istimalet volgens de bronnen</i> , door Hilmi Kaçar (UGent), in de reeks CSCT-Lezingen

Nr	Datum	Organisator	Activiteit
67	27 nov	Afrika Platform UGent (GAP)	Symposium: <i>Colonial memories at present: decolonizing Belgium</i>
68	28 nov	Taal & Tongval UGent	Redactievergadering tijdschrift <i>Taal & tongval</i> . Colloquium (<i>De</i>)standardisation in Europe: <i>Qualitative and quantitative approaches</i>
69	29 nov	Bond van Gentse Germanisten	Jaarvergadering
70	2 dec	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	Lezing <i>Christendom en Islam in de Balkan</i> , door Raymond Detrez (UGent), in de reeks CSCT-Lezingen
71	3 dec	Uitgeverij Houtekiet & Boekhandl Walry	Boekvoorstelling <i>Johan Daisne Tussen magie en werkelijkheid (1912-1978)</i> , door Johan Vanhecke
72	6 dec	Cyriel Buysse Genootschap	<i>Cyriel-Buysse colloquium</i>
73	9 dec	Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities (CSCT) en vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen UGent	Lezing <i>Islamitische en Christelijke Middeleeuwse Wijsbegeerte: invloeden en polemiek</i> , door Danny Praet (UGent) in de reeks CSCT-Lezingen
74	10 dec	Uitgeverij Pelckmans & Archief en Documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADV N)	Boekvoorstelling: <i>1897 was een heerlijk jaar.. Een bloemlezing uit twintig jaar Wetenschappelijke tijdingen</i>
75	12 dec	Vakgroep Geschiedenis UGent	Congres: <i>Indian Ocean Trade through the ages</i>
76	16 dec	Centrum voor Interculturele Communicatie en Interactie (CICI), Vakgroep Talen en Culturen, UGent	Vierde expert-meeting van het <i>International Research and Network project: Religion and gender</i>
77	het jaar door	Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Ugent	8 doctoraatsverdedigingen

3.6 DE WERKING VAN HET KANTL-ONDERZOEKSCENTRUM CTB IN 2014

3.6.1 ALGEMEEN OVERZICHT

In 2014 was een teksteditorisch hoogtepunt de voltooiing van de digitale editie van de briefwisseling tussen Stijn Streuvels en zijn Nederlandstalige uitgevers. Ook was er de oplevering van de digitale omgeving waarin de correspondentie van Rops kon worden gepubliceerd. Die is de voorbije jaren in opdracht van het Musée Félicien Rops (Namur) door het CTB ontwikkeld, in het kader van een consultancy-contract.

Een nieuw KANTL-project eiste in de tweede jaarhelft veel aandacht van een van de CTB-medewerkers op, nl. de voorbereiding van de Canon van de Nederlandstalige Literatuur vanuit Vlaams perspectief (zie 3.3.1). Voorts was het CTB nauw betrokken bij de organisatie, i.s.m. het Poëziecentrum, van de studiedag over *Poëziebemiddelaars* (zie 3.4.1).

In 2014 was de personeelsbezetting beperkt (1,9 vte, verspreid over twee onderzoekers).

3.6.2 TEKSTEDITIE

De correspondentie van Stijn Streuvels met zijn Nederlandstalige uitgevers

In 2014 heeft het Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie een project voltooid dat al sinds zijn oprichting (in oktober 2000) een aanvang had genomen. De medewerkers van het CTB waren dan ook verheugd dat ze op 19 oktober 2014 de digitale editie konden voorstellen van de correspondentie van Stijn Streuvels met zijn Nederlandstalige uitgevers.

Dit project werd in 2000 aan het CTB door promotor Marcel De Smedt opgestart, met Joke Debusschere als wetenschappelijk medewerker. Het werd in het grotere DALF-project (*Digital Archive of Letters in Flanders*) opgenomen, waardoor ook Edward Vanhoutte en Ron van den Branden intensief aan het project meewerkten. Later geraakten nog veel meer medewerkers bij de editie betrokken. Katrien Deroo zorgde mee voor de codering, de bibliografie en de beeldverwerking, Bram van Praet, Sofie D'hoore en Cindy Holtzyer waren eveneens bij het scannen betrokken en Pim Verhulst corrigeerde de transcriptie en de codering. Bert Van Raemdonck zorgde er ten slotte voor dat het project kon worden voltooid, waardoor het jarenlange werk van Ron van den Branden – die de editie gedurende al die jaren technisch heeft begeleid en de architectuur van de editie heeft ontwikkeld – eindelijk de bekroning kreeg die het verdiende. De voltooiing van het project is mede te danken aan het Letterenhuis, dat een groot deel van de brieven bewaart. Onder impuls van Leen van Dijk werden in 2014 nog honderden brieven gescand en digitaal verwerkt.

In de editie zijn bijna 2.000 geannoteerde brieven van en aan Stijn Streuvels opgenomen. Ze bevatten een schat aan informatie over de zakelijke aspecten van Streuvels' schrijverschap: Hoe kwamen werken als *De vlaschaard* of *De teleurgang van den waterhoek* tot stand? Was Streuvels een sterke onderhandelaar als het over zijn royalty's ging of trok hij zich van dat soort zaken

weinig aan? De correspondentie zegt ons ook veel over Frank Lateur, de mens achter Stijn Streuvels. En ook de uitgevers van Streuvels leren we hier beter kennen. Joris Lannoo speelt wat dat betreft een grote rol, maar ook uitgeverijen zoals Zonnewende, Standaard, Excelsior, Meulenhoff en Desclée-De Brouwer komen uitgebreid aan bod.

De brieven bevatten verwijzingen naar meer dan 500 personen en 1.000 titels van boeken. Allemaal zijn ze van verklarende commentaar voorzien. De editie bevat ook informatie over de vorm en de bewaarplaats van de brieven, en meer dan 2.500 afbeeldingen zijn erin opgenomen. Eind 2015 wordt deze publicatie aangevuld met honderden brieven van en aan Streuvels' Duitstalige uitgevers.

Deze editie is nu vrij raadpleegbaar op <http://edities.kantl.be/streuvels/index.htm>.

3.6.3 BRONNENSTUDIE

Het *Toponymisch Woordenboek* dat eertijds op de server van de Universiteit Antwerpen werd gehost, dreigde om technische redenen niet meer online raadpleegbaar te worden. Op instigatie van KANTL-lid Jozef van Loon werden enkele infrastructurele ingrepen aangebracht in de codering van dit woordenboek. Dat gebeurde door CTB-medewerker Ron van den Branden, i.s.m. Tom de Herdt (cf. *Jaarboek 2014*, p. 58). Het werd vervolgens online gepubliceerd op de server van de KANTL. Via haar website <http://digitalebouwstoffen.be> biedt de Academie intussen al enkele belangrijke taalcorpora en databanken aan die belangrijk archiefmateriaal ontsluiten voor de studie van de Nederlandse taalgeschiedenis.

3.6.4 EXTERNE DIENSTVERLENING

3.6.4.1 *Correspondentie Rops*

In opdracht van het Musée Félicien Rops (Namur) heeft het CTB een digitale omgeving ontwikkeld waarin de correspondentie van Rops kon worden gepubliceerd. Het CTB bood gespecialiseerde technische ondersteuning aan de medewerkers van het museum om de brieven te coderen en ontwikkelde vervolgens ook de technische architectuur van de editie.

Dit project (dat gefinancierd wordt door het Musée Félicien Rops) past in het grotere DALF-project (*Digital Archive of Letters in Flanders*) van het CTB, dat

als doel heeft om zoveel mogelijk brieven van Vlaamse auteurs uit de negentiende en twintigste eeuw digitaal te publiceren. In de context van dat project heeft het CTB o.a. 2.000 brieven i.v.m. het tijdschrift *Van Nu en Straks* en de correspondentie van Stijn Streuvels met zijn Nederlandstalige uitgevers gepubliceerd. De expertise die tijdens die projecten werd opgebouwd, kwam uitstekend van pas voor deze externe wetenschappelijke dienstverlening.

De editie werd online gepubliceerd op 7 oktober 2014, en ging gepaard met een presentatie in het Musée Félicien Rops. Voorlopig zijn er in de editie 503 brieven opgenomen, maar het archief van Rops bevat er nog veel meer. Die zullen later door de medewerkers van het museum aan de editie worden toegevoegd.

De editie is raadpleegbaar via www.ropslettres.be

3.6.4.2 TEI Tutorial

In de schoot van de Universiteitsbibliotheek Gent werd het *Library Lab* in het leven geroepen om naast de klassieke functies van de bibliotheek ook digitale paden te bewandelen. Deze afdeling van de Universiteitsbibliotheek organiseert ook studiedagen en cursussen i.v.m. digitale tools, tekstcodering en *digital humanities*.

Op vraag van het Library Lab hebben Bert Van Raemdonck en Ron van den Branden op 17 november, 24 november en 8 december 2014 een driedelige tutorial gegeven i.v.m. TEI (*Text Encoding Initiative*). Een tiental medewerkers van de UGent heeft de cursus bijgewoond.

Bert van Raemdonck is technisch redacteur van het internationale peer reviewed tijdschrift *jTEI (Journal of the Text Encoding Initiative)*, het officiële tijdschrift van het TEI Consortium.

3.6.5 INTERNE DIENSTVERLENING

CTB-medewerker Bert van Raemdonck leidde het werk van de Canoncommissie inhoudelijk in goede banen, en speelde in samenwerking met KANTL-personeelslid Nicolas Leus een cruciale rol in de voorbereiding en ondersteuning van het commissiewerk.

CTB-medewerker Ron van den Branden bood ondersteuning met het oog op beheer van server en ICT van de KANTL. Omgekeerd kreeg het CTB ook administratieve en boekhoudkundige ondersteuning vanuit het secretariaat van de KANTL.

3.6.6 MEDEWERKING AAN WETENSCHAPPELIJKE TIJDSCHRIFTEN

CTB-coördinator Bert van Raemdonck volgde Edward Vanhoutte op als redactiesecretaris van het wetenschappelijke peer reviewed KANTL-tijdschrift *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (V&M)*. Het tijdschrift verschijnt driemaal per jaar in druk en in Open Access. [<http://www.verslagenenmededelingen.be/>]

Sinds 2014 is het CTB niet langer de redactionele basis van het internationale peer-reviewed tijdschrift *DSH (Digital Scholarship in the Humanities, voorheen Literary & Linguistic Computing)*, tengevolge van het feit dat hoofdredacteur Edward Vanhoutte per 1 december 2013 in loopbaanonderbreking gegaan is. Ron van den Branden heeft zijn taak als recensieverantwoordelijke voor *DSH* neergelegd. Hij is nog steeds technisch redacteur van het internationale peer reviewed tijdschrift *jTEI* (cf. supra).

3.6.7 MEDEWERKING AAN OF REALISATIE VAN ANDERE PUBLICATIES

Een project van het KANTL-onderzoekscentrum CTB (i.s.m. de Universiteit Gent) resulteerde in een nieuwe publicatie van de KANTL: *Ivo Michiels – Het literatuurkritische werk in Het Handelsblad* (deel 2), bezorgd door Bart Nuyens, Yves T'Sjoen en Els Van Damme. Op 3 oktober werd de digitale editie van de correspondentie tussen Stijn Streuvels en zijn Nederlandstalige uitgevers online gezet. Zij werd voorgesteld aan een publiek van leden en belangstellenden. Het boek van Jürgens Pieters, *Op zoek naar Huygens* is tot stand gekomen in een samenwerking tussen Poëziecentrum en KANTL-CTB, en werd voorgesteld op 4 december 2014. Uitvoeriger over dat alles: zie 3.1.2.

3.7 BIBLIOTHEEKWERKING

3.7.1 BIBLIOGRAFIE VAN DE LITERAIRE TIJDSCHRIFTEN IN VLAANDEREN EN NEDERLAND

Vanwege het Letterenhuis, het Centrum voor de Studie van het Vlaams Cultuurleven en het Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek kwam in 2011 de vraag of er vanuit de KANTL ondersteuning kon worden geboden voor het project *Bibliografie van de Literaire Tijdschriften in Vlaanderen en Nederland* (BLTVN). De digitale versie van deze BLTVN is een voortzetting van de reeks die in boekvorm verscheen van 1972 tot en met 2000. De huidige online-versie werd tot 2009 samengesteld door de Koninklijke Bibliotheek

(Den Haag) en het Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek (Koninklijke Bibliotheek van België), respectievelijk verantwoordelijk voor de Nederlandse en de Vlaamse tijdschriften. Database en website worden onderhouden door de Nederlandse Koninklijke Bibliotheek.

In het werkjaar 2011 viel de beslissing om dit project wat de invoer van de Vlaamse literaire tijdschriften betreft, te integreren in de werking van de KANTL-bibliotheek, in nauwe samenwerking met de Haagse KB. Daarbij zou de lacune 2009-2011 eveneens worden aangevuld. In de laatste maanden van 2011 is hiermee een aanvang gemaakt. De bijkomende inzet van bibliotheekpersoneel bleek haalbaar omdat eind 2011 de retrocatalogisering voor 95 % was voltooid, en de lopende catalogisering sneller kan gebeuren door nieuwe mogelijkheden van het bibliotheeksysteem. Medewerking aan dit project is een vorm van structurele dienstverlening aan het werkveld die past binnen de decretale opdracht van de KANTL, en binnen het door de overheid gewenste geïntegreerd letterenbeleid.

Men kan dit zoekinstrument voor de literaire tijdschriften raadplegen op <http://bltvn.kb.nl/>.

Verwerking 2014

De tijdschriften *DW&B*, *Ny*, *Het Liegend Konijn*, *Gierik*, *Deus ex Machina* en *Kluger Hans* werden ingevoerd tot het laatst verschenen nummer. *Oostland* is bijgewerkt tot begin 2012.

De tijdschriften *Dichter*, *Heibel*, *Met andere zinnen* en *Plebs* zijn niet meer verschenen, wat het aantal in te voeren titels tot 11 reduceert (= 45 nummers). Vanaf 2015 zal worden getracht al deze tijdschriften bij binnenkomst in te voeren, zodat de bestaande achterstanden niet groter worden.

Voor de tijdschriften *Poëziekrant*, *Schoon Schip*, *Weirdo's* en *WeL* blijven er nog lacunes bestaan (2009-2014), waarvan het de bedoeling is dat ze gericht weggewerkt worden in luwere periodes.

3.7.2 RESULTATEN 2014

3.7.2.1 Aanwinsten

	boektitels	tijdschrifttitels	jaarboeken	totaal	opmerking
2011	582	93	42	717	
2012	723	66	28	817	
2013	2281	86	30	2397	Nalatenschap Van der Heyden
2014	1139	96	40	1245	Nalatenschap Van der Heyden

3.7.2.2 Ontleningen en raadplegingen

De KANTL-bibliotheek is opgezet ten behoeve van de leden. Het is een bewaarbibliotheek, geen openbare bibliotheek voor ontleningen. Onderzoekers en belangstellenden die stukken uit de collectie willen raadplegen, worden door de medewerkers geholpen.

De leeszaal was in 2014 anderhalve dag per week voor het publiek toegankelijk. Het bibliotheekpersoneel verleent ook diensverlening per mail, o.a. door het ter beschikking stellen van scans van een te raadplegen passage.

	Ontleningen	Raadplegingen	Dienstverlening per mail
2011	78	18	
2012	213	10	5
2013	100	11	27 + 4
2014	133	22	34 + 2

Hoofdstuk 4:

Lijst van individuele publicaties

De publicaties zijn in de regel verschenen in de loop van 2014. Uitzonderlijk zijn ook vroegere publicaties vermeld, als die niet eerder in het Jaarboek opgenomen waren.

4.1 PUBLICATIES VAN DE GEWONE EN BUITENGEWONE LEDEN

Buelens, Geert

Geert Buelens, *Thuis*. Poëziebundel, Amsterdam: Ambo, 2014, 60 pp.

Geert Buelens, “‘En Flandre, les révolutionnaires qui ne sont pas des nationalistes flamands sont bien rares’”. Quelques remarques sur le nationalisme, l’internationalisme et l’activisme dans l’avant-garde flamande après la Grande Guerre’. In: Thomas Hunkeler (ed.), *Paradoxes de l’avant-garde. La modernité artistique à l’épreuve de sa nationalization*, Paris: Classiques Garnier, 2014, p. 123-136.

Geert Buelens, “‘They wouldn’t end it with any of us alive, now would they’”? The First World War in Cold War Era Films’. In: Martin Löschnigg & Marzena Sokolowska-Paryz (eds.), *The Great War in Post-Memory Literature and Film*, Berlin: de Gruyter, 2014, p. 365-383.

Geert Buelens, ‘Tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika: De gedichten van Marcel R. Breyne tijdens zijn krijgsgevangenschap in de Eerste Wereldoorlog’. In: *Tydskrif vir nederlands en afrikaans* 20/2, 2013, p. 47-61.

Hubert van den Berg & Geert Buelens (red.), *Dan Dada doe uw werk! Avant-gardistische poëzie uit de lage landen*. Nijmegen: Vantilt, 2014, 248 pp.

Geert Buelens (red.), *De 100 beste gedichten van de Eerste Wereldoorlog*. Amsterdam: Ambo, 2014, 260 pp.

Geert Buelens, ‘Het fenomeen Wannes. Liederen van Wannes Van de Velde gebundeld’. *De Standaard der Letteren*, 31-01-2014, p. L7.

Geert Buelens, ‘Het is de Duitsers overkomen’ [Recensie WOI-tentoonstelling Deutsches Historisches Museum, Berlin]. *De Standaard*, 19-07-2014, p. C16-C17.

Geert Buelens, ‘Calimero’s zonder geld. Waar blijven de Vlaamse ondernemers in dit verhaal?’ [opiniestuk over het einde van De Bezige Bij Antwerpen]. *De Standaard*, 31-10-2014.

[Geert Buelens – werk in vertaling]

Geert Buelens, *Europas Dichter und der Erste Weltkrieg*. Berlin: Suhrkamp Verlag, 459 pp.

Brems, Hugo

Hugo Brems, 'Alpejagerslied'. In: *Leuven gebeiteld*. Speciaal nummer van *Uit het Erasmushuis (Leuven)* 4, 2014, p. 122-124.

Hugo Brems, 'Omdat ik u ben / Omdat ik u pen. Leonard Nolens over Hugo Claus'. In: Matthieu Sergier & Stéphanie Vanasten (red.), *Over literaire kritiek gesproken. Het boek Hugo: hommage aan Hugo Bousset*, Bruxelles: Presses de l'Université Saint-Louis-Bruxelles, 2014, p. 51-57.

Theo Hermans, met aanvullingen door Hugo Brems, 'Leonard Nolens'. In: Ad Zuiderent, Hugo Brems & Sander Bax, *Kritisch lexicon van de moderne Nederlandstalige literatuur*, 132e aanvulling, februari 2014.

Couttenier, Piet

Piet Couttenier & Walter Verschueren (red.), *Hendrik de veroveraar. De wereld van Conscience / Conscience in de wereld (1812-2012)*. Verschenen als dubbelnummer van *Verslagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, Gent: KANTL, 123/2-3, 2013 [= 2014], p. 95-453.

Piet Couttenier & Walter Verschueren (red.), 'Inleiding'. In: Piet Couttenier & Walter Verschueren (red.), *Hendrik de veroveraar. De wereld van Conscience / Conscience in de wereld (1812-2012)*. Verschenen als dubbelnummer van *Verslagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, Gent: KANTL, 123/2-3, 2013 [= 2014], p. 95-106.

Piet Couttenier, [Levensbericht] 'Jan J.M. Westenbroek, 's-Gravenhage 16 oktober 1926 – Arnhem 19 juli 2012'. In: *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden 2012-2013*, 2014, p. 167-172.

Piet Couttenier, 'Was het zoals het was? Ambivalenties in een realistische en autobiografische roman van Cyriel Buysse'. In: *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap. Jubileumeditie – Liber Amicorum A.M. Musschoot*, 30, 2014, p. 37-51.

Daelemans, Walter

Enric Junqué de Fortuny, Tom De Smedt, David Martens & Walter Daelemans, 'Evaluating and understanding text-based stock price prediction models'. In: *Information Processing and Management* 50/2, 2014, p. 426-441.

Dirk Snyman, Gerhard van Huyssteen & Walter Daelemans, 'Outomatiese genreklassifikasie vir Afrikaans'. In: *Die Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Natuurwetenskap en Tegnologie* 33/1, 2014, p. 1-12.

Ben Verhoeven & Walter Daelemans, 'The CLiPS Stylometry Investigation (CSI) Corpus: a Dutch corpus for the detection of age, gender, personality, sentiment and deception in text'. In: *Proceedings of the Ninth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'14)*, Reykjavik: ELRA, 2014, p. 3081-3085.

De Haes, Frans

Frans de Haes, 'L'Ouverture d'Ezéchiël'. [kort essay gevolgd door de Franse vertaling van de 6 eerste hoofdstukken van het Boek Ezeekiël]. In: *L'Infini*, 129, Parijs, 2014, p. 98-115.

[*Frans de Haes – Vertaling*]

Frans de Haes, *De Witte Pauw / Le Paon Blanc*. Beeldend werk van Annouk Westerling; gedichten van Jo Gisekin; vertalingen door Frans De Haes, Gent: Poëziecentrum, 2014, 25 pp.

De Smedt, Marcel

Marcel de Smedt (red.), *Stijn Streuvels als vertaler: 'taal- en stijlgymnastiek'*. (*Jaarboek van het Stijn Streuvelsgenootschap*, 19). Kortrijk: Stijn Streuvels-genootschap, 2014, 285 pp.

Geeraerts, Dirk

Alena Anishchanka, Dirk Speelman & Dirk Geeraerts, 'Referential meaning in basic and non-basic color terms'. In: Wendy Anderson, Carole P. Biggam, Carole Hough & Christian Kay (eds.), *Colour Studies: A Broad Spectrum*, Amsterdam: Benjamins, 2014, p. 323-338.

Dirk Geeraerts, 'Deliteralization and the birth of emotion'. In: Masataka Yamaguchi, Dennis Tay & Ben Blount (eds.), *Approaches to Language, Culture, and Cognition. The Intersection of Cognitive Linguistics and Linguistic Anthropology*, London: Palgrave MacMillan, 2014, p. 50-67.

Dirk Geeraerts, 'The treatment of meaning in dictionaries and prototype theory'. In: Rufus H. Gouws, Ulrich Heid, Wolfgang Schweickard & Herbert Ernst Wiegand (eds.), *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography*, Berlin: de Gruyter, 2014, p. 487-496.

Dirk Geeraerts, 'Zellig Harris en het contemporaine corpuslinguïstische distributionalisme'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 513-522.

Dirk Geeraerts & Shao Bin, 'Lexicon. Semantics. Cognition. Corpus'. An interview with professor Dirk Geeraerts. In: *Wai Guo Yu. Journal of Foreign Languages* 37/2, 2014, p. 86-92.

Dirk Geeraerts & Gitte Kristiansen, 'Cognitive linguistics and linguistic variation'. In: Jeannette Littlemore & John Taylor (eds.), *The Bloomsbury Companion to Cognitive Linguistics*, London: Bloomsbury, 2014, p. 202-217.

Natalia Levshina, Dirk Geeraerts & Dirk Speelman, 'Dutch causative constructions: Quantification of meaning and meaning of quantification'. In: Dylan Glynn & Justyna Robinson (eds.), *Corpus Methods for Semantics. Quantitative Studies in Polysemy and Synonymy*, Amsterdam: Benjamins, 2014, p. 205-222.

Tom Ruette, Dirk Geeraerts, Yves Peirsman & Dirk Speelman, 'Semantic weighting mechanisms in scalable lexical sociolectometry'. In: Bernhard Wälchli & Benedikt Szmrecsanyi (eds.), *Aggregating Dialectology, Typology, and Register Analysis. Linguistic Variation in Text and Speech*, Berlin: de Gruyter, 2014, p. 205-230.

Tom Ruette, Dirk Speelman & Dirk Geeraerts, 'Lexical variation in aggregate perspective'. In: Augusto Soares da Silva (ed.), *Pluricentricity. Language Variation and Sociocognitive Dimensions*, Berlin: de Gruyter, 2014, p. 227-241.

Dirk Speelman, Leen Impe & Dirk Geeraerts, 'Phonetic distance and intelligibility in Dutch'. In: Augusto Soares da Silva (ed.), *Pluricentricity. Language Variation and Sociocognitive Dimensions*, Berlin: de Gruyter, 2014, p. 227-241.

José Tummers, Dirk Speelman & Dirk Geeraerts, 'Spurious effects in variational corpus linguistics: Identification and implications of confounding'. In: *International Journal of Corpus Linguistics* 19, 2014, p. 478-504.

Eline Zenner, Dirk Speelman & Dirk Geeraerts, 'Core vocabulary, borrowability, and entrenchment: A usage-based onomasiological approach'. In: *Diachronica* 31, 2014, p. 74-105.

Hertmans, Stefan

Stefan Hertmans, *Naar Merelbeke*. 8^e druk, Amsterdam: De Bezige Bij, 2014.

Stefan Hertmans, *Oorlog en Terpentijn*. Roman, 10e-18e druk, Amsterdam: De Bezige Bij, 2014.

Stefan Hertmans, 'De tragiek van dubbelzinnigheid'. In: *School der beschaving*, NEXUS 67, 2014, p. 181-186.

Stefan Hertmans, 'Tervaete, gedichten'. In: *Het Liegend Konijn* 1, 2014, p. 213-216.

Stefan Hertmans, 'Le chouchou du régiment'. In: *Septentrion* 3, 2014, p. 14-17.

Stefan Hertmans, 'Handballett und Reflektion. Über das Werk von Karel Die-rickx'. In: *Krautgarten* 64, 2014, M1-M7.

Stefan Hertmans, 'The singing of the Scythe'. In: MPT, Modern Poetry in Translation, *The singing of the Scythe* 3, Poetry of the First World War, U.K. London, 2014, p. 69-73.

[*Stefan Hertmans* – Vertaald werk]

Stefan Hertmans, *Krieg og Terpentin*. Oslo: Pax Vorlag, 2014.

Stefan Hertmans, *Der Himmel meines Großvaters*. Berlijn: Hanser Berlin Verlag, 2014.

Stefan Hertmans, *Min bedstefars himmel*. Kopenhagen: People's Press, 2014.

Stefan Hertmans, *Fuegos artificiales, dijo ella*, Festival Internacional de Poesia de Cordoba, Cordoba, Argentina, 2014.

Lateur, Patrick

Patrick Lateur, *Lente in Galilea. Een passiespel*. Antwerpen: Halewijn, 2014, 80 pp.

Patrick Lateur, 'Dichter & Verder. Anton van Wilderode'. In: *Nieuwsbrief van de Internationale Vriendenkring Anton van Wilderode* 19/1, 2014, p. 14-19.

Patrick Lateur, 'Trojaanse kwatrijnen'. In: *Poëziekrant* 38/7-8, 2014, p. 35.

[*Patrick Lateur* – Vertaalwerk]

Patrick Lateur, 'Epigrammen uit de Anthologia Graeca'. In: www.facebook.com/patrick.lateur, maandag 6 januari-maandag 29 december 2014.

Marynissen, Ann

Ann Marynissen, 'Auf der Schnittstelle zwischen der Germania und der Romania: Die Familiennamen in Belgien'. In: Peter Gilles, Cristian Kollmann & Claire Muller (Hrsg.), *Familiennamen zwischen Maas und Rhein*, Frankfurt: Peter Lang, 2014, S. 157-184.

Ann Marynissen & Theo A.J.M. Janssen (2014), 'Vroegnieuwlands voor commercie en cultuur'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van

Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 500-512.

Musschoot, Anne Marie

Anne Marie Musschoot, 'In memoriam Jean Weisgerber'. In: *Spiegel der Letteren* 56/1, 2014, p. 1.

Anne Marie Musschoot, 'Balans van een mislukt huwelijk. "Vrouwenspek" van Monika van Paemel'. In: *Ons Erfdeel* 57/1, 2014, p. 163-165.

Anne Marie Musschoot, 'Rafels poëzie uit een raadselachtige wereld. Nieuwe gedichten van Judith Herzberg'. In: *Ons Erfdeel* 57/2, 2014, p. 158-160.

Anne Marie Musschoot, 'Woord vooraf'. In: Staf de Wilde, *Hamse gedichten en drie verhalen*, 2014, p. 7-8.

Anne Marie Musschoot, 'Kroniek'. In: *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap* 30, Gent: Cyriel Buysse Genootschap, 2014, p. 197-204.

Anne Marie Musschoot, 'Buysse als oorlogsverslaggever'. [Nawoord]. In: Cyriel Buysse, *Oorlogsverhalen*. Bezorgd door Els van Damme en Yves T'Sjoen, Tielt: Lannoo, 2014, p. 229-241.

Nuyts, Jan

Jan Nuyts, 'Subjectivity in modality, and beyond'. In: A. Zuczkowski, R. Bongelli, I. Riccioni & C. Canestrari (red.), *Communicating certainty and uncertainty in medical, supportive and scientific contexts*, Amsterdam: Benjamins, 2014, p. 13-30.

Jan Nuyts, 'Notions of (inter)subjectivity'. In: L. Brems, L. Ghesquière & F. Van de Velde (red.), *Intersubjectivity and intersubjectification in grammar and discourse: Theoretical and descriptive advances*, Amsterdam: Benjamins, 2014, p. 53-76.

Jan Nuyts, 'Zelfstandig gebruikte modalen. Een functioneel perspectief'. In: *Nederlandse Taalkunde* 19, 2014, p. 351-373, 415-418.

Lobke Aelbrecht & Jan Nuyts, '“Eenzame” modalen. Een discussie'. In: *Nederlandse Taalkunde* 19, 2014, p. 401-418.

Pieter Byloo & Jan Nuyts, 'Meaning change in the Dutch core modals. (Inter)subjectification in a grammatical paradigm'. In: *Acta Linguistica Hafniensia* 46, 2014, p. 85-116.

Karolien Janssens & Jan Nuyts, 'How did we think'? In: M. de los Ángeles Gómez González, F. Ruíz de Mendoza Ibañez, F. González García &

A. Downing (red.), *The functional perspective on language and discourse*, Amsterdam: Benjamins, 2014, p. 149-167.

Karolien Janssens & Jan Nuyts, 'Me dunkt! Een diachrone blik op dunken'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 379-392.

Karolien Janssens & Jan Nuyts, 'Nu thenke, wannan thaz geschehan si'. Een diachrone analyse van denken'. In: *Nederlandse Taalkunde* 19, 2014, p. 311-348.

Smessaert, Hans

Lorenz Demey & Hans Smessaert, 'Logische meetkunde en pragmatiek'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 553-564.

Lorenz Demey & Hans Smessaert, 'The Relationship between Aristotelian and Hasse Diagrams'. In: Tim Dwyer, Helen Purchase & Aidan Delaney (red.), *Diagrammatic Representation and inference*. Lecture Notes in Artificial Intelligence (LNAI), vol. 8578, Springer: Heidelberg, 2014, p. 213-227.

Joyce Jacobs, Sara Vanhoof, Hans Smessaert & Inge Zink, 'Validiteit van de taalschalen van de Bayley-III-NL: een verkennend onderzoek'. In: *Signaal. Significant voor de professionele hulpverlener* 87, 2014, p. 20-32.

Hans Smessaert, 'De morfoloog: spin in het web van de taalbeschouwing'. In: André Mottart & Steven Vanhoren (red.), *HSN28: Conferentie Onderwijs Nederlands*, Gent: Academia Press, 2014, p. 213-217.

Hans Smessaert & Lorenz Demey, 'Logical and Geometrical Complementarities between Aristotelian Diagrams'. In: Tim Dwyer, Helen Purchase & Aidan Delaney (red.), *Diagrammatic Representation and inference*. Lecture Notes in Artificial Intelligence (LNAI), vol. 8578, Springer: Heidelberg, 2014, p. 246-260.

Hans Smessaert & Lorenz Demey, 'Logical Geometries and Information in the Square of Oppositions'. In: *Journal of Logic, Language and Information* 23/4, 2014, p. 527-565.

Hans Smessaert, William Van Belle & Ingrid Van Canegem-Ardijns, 'Adpositional Constructions of location and motion in Dutch'. In: Nicole Delbecque, Karen Lahousse & Willy Van Langendonck (red.), *Non-Nuclear Cases (Case and Grammatical Relations Across Languages, 6)*, Amsterdam: Benjamins, 2014, p. 127-171.

Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge, 'Inleiding'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 5-8.
Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*. Leuven: Universitaire Pers, 2014, 784 pp.

[Hans Smessaert – Recensie]

Hans Smessaert, 'Telwoorden en kwantoren: syntaxis versus semantiek. (Bespreking van hoofdstuk 6 "Numerals and quantifiers" in *Syntax of Dutch: Nouns and Noun Phrases Volume 2* (Broekhuis & den Dikken, 2012)'. In: *Nederlandse Taalkunde* 19/1, 2014, p. 77-86.

Theissen, Siegfried

Siegfried Theissen, 'Die Eupener Mundart ist im stetigen Wandel'. In: *Geschichtliches Eupen XLVIII*, 2014, p. 81-117.

Van den Bremt, Stefaan

Stefaan van den Bremt, 'Liedjes van verlies' (negen gedichten). In: *Poëziekrant* 4, juli-augustus 2014, p. 77-81.

Stefaan van den Bremt, 'Naar de Diepesteeg' (gedicht) en elf vertaalde gedichten (van Baudelaire, Rimbaud, Verhaeren, Lorca, Lizalde e.a.). In: René Smeets, met foto's van Philippe Debeerst, *Schuim van mijn dagen, schenk me gedachten / De lekkerste biergedichten uit de wereldliteratuur*, Leuven: Uitgeverij P, 2014, 256 pp.

Stefaan van den Bremt & Anke van den Bremt, *Parade van gebeenten / Gedichten & reportages over de Eerste Wereldoorlog*, bloemlezing uit het poëtische en journalistieke oeuvre van Joseph Roth. Baarn: Uitgeverij TIEM, Prominent-reeks, 2014, 156 pp.

[Stefaan van den Bremt – Vertaalwerk]

Stefaan van den Bremt, Twee gedichten van Emile Verhaeren (*Middaguren / Les Heures d'après-midi* VI, *Avonduren / Les Heures du Soir* XVIII). In: *Kunsttijdschrift Vlaanderen* 349, 2014, p. 42.

[Stefaan van den Bremt – Vertaald werk]

Stefaan van den Bremt, Vier gedichten, in het Zweeds vertaald en ingeleid door Lasse Söderberg. In: *Lyriskvänner* 61/6, Lund, 2014, p. 95-100.

Vandeweghe, Willy

Willy Vandeweghe (red.), *Jaarboek 2014 van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*. Gent: KANTL, 2014, 119 pp.

Willy Vandeweghe, 'De ANS en het plaatsschema van de hulpwerkwoorden'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, p. 17-31.

Willy Vandeweghe, 'Met valt niet altijd samen met *samen met*. Een repliek op Broekhuis (2014)'. In: *Verslagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, Gent: KANTL, 2014/1, p. 1-12.

Willy Vandeweghe, 'De voornaamwoorden van Nolens'. In: *Verslagen & Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, Gent: KANTL, 2014/1, p. 87-114.

Van Istendael, Geert

Geert van Istendael, 'De dichter als dienaar'. Enkele aantekeningen bij leven en werk van Paul Gerhardt. In: *Passage*, 2/1, 2014, p. 13-21.

Geert van Istendael, 'Ludwig Renn, de ondenkbare communist'. In: Ludwig Renn, *Oorlog*, Antwerpen: De Bezige Bij, 2014, p. 7-15.

Geert van Istendael, 'Blinde ziener. Over Neruda, poëzie en politie'. In: *Pablo Neruda Canto General*, Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Genep, 2014, p. 483-492.

Van Loon, Jozef

Jozef van Loon, *Historische Fonologie van het Nederlands*. Antwerpen: Universitas, 2014, 312 pp.

Vervaeck, Bart

Bart Vervaeck, 'En garde. Poëtica's voor een nieuwe roman'. In: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 130/1, 2014, p. 73-95.

Bart Vervaeck, 'Genre in verandering. Vernieuwingen in de naoorlogse Nederlandstalige Roman'. In: *Spiegel der Letteren*, 56/1, 2014, p. 51-83.

Lars Bernaerts, Marco Caracciolo, Luc Herman & Bart Vervaeck, 'The Storied Lives of Non-Human Narrators'. In: *Narrative*, 22/1, 2014, p. 68-93.

Bart Vervaeck, 'Ilja Leonard Pfeijffer, Het ware leven, een roman'. In: Ton Anbeek, Jaap Goedegebuure & Bart Vervaeck (red.), *Lexicon van Literaire Werken*, 102, Groningen: Noordhoff, 2014, p. 1-12.

Bart Vervaeck, 'Tussen leven, literatuur en tijdgeest: de schrijversbiografie'. In: *Internationale Neerlandistiek*, 52/3, 2014, p. 237-246.

Bart Vervaeck, 'Sybren Polet, De cirkelbewoners'. In: Ton Anbeek, Jaap Goedegebuure & Bart Vervaeck (red.), *Lexicon van Literaire Werken*, 103, Groningen: Noordhoff, 2014, p. 1-11.

Bart Vervaeck, 'Herhalen en dwalen. De dynamiek van de kritiek'. In: Matthieu Sergier & Stéphanie Vanasten (red.), *Over literaire kritiek gesproken. Het boek Hugo*, Bruxelles: Université Saint-Louis, 2014, p. 103-112.

Vlaminck, Erik

Jos Geysels & Erik Vlaminck, *De schande en de keerzijde, over armoede en ongelijkheid* (pamflet en theatermonoloog). Leuven: Uitgeverij Van Halewyck Leuven, 2014, 86 pp.

Erik Vlaminck, 'Brieven van Dikke Freddy'. In: Danny Lescrauwaet & Bob Cools, *Een thuis voor meer dan een dag*, Leuven: Lannoo Campus, 2014, p. 243-245.

Erik Vlaminck, 'Brieven van Dikke Freddy'. In: *Alert* 40/1 tot 5, 2014, p. 70-71.

Erik Vlaminck, 'Kleine Leonie'. In: *Sampol* 21/10, 2014, p. 30-32.

Erik Vlaminck, 'Brieven van Dikke Freddy'. In: *De Morgen*, 4 augustus 2014.

Erik Vlaminck, 'Kleine Leonie'. In: *De Standaard*, 26 december 2014.

Waterschoot, Werner

Werner Waterschoot, 'Felix De Vigne als boekillustrator'. In: *In Monte Artium. Journal of the Royal Library of Belgium* 7, 2014, p. 115-134.

Werner Waterschoot, 'Een Buysse-curiosum'. In: *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap* 30, 2014, p. 137-150.

Werner Waterschoot & Hans Rombaut (red.), *Nationaal Biografisch Woordenboek* 21. Brussel: Paleis der Academiën, 2014, 11 p. – 1260 kol. – 33 p. Willaert, Frank

Frank Willaert, "'Wie wol sang er von minnen!'" Veldekes lyriek'. In: Herman Baeten (red.), *Hendrik van Veldeke en zijn muziek*. Neerpelt: Alamire, 2014, p. 95-106.

Frank Willaert, 'Toespraken bij de overdracht van het voorzitterschap: toespraak van Frank Willaert, scheidend voorzitter', In: *Jaarboek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, Gent: KANTL, 2014, p. 92-94.

Willemyns, Roland

Ester Magis, Jill Puttaert, Aleydis Van den Bossche, Wim Vandenbussche, Rik Vosters & Roland Willemyns. 'Tussen adoptiekoe en zemelteef: iets over de houdbaarheidsdatum van 'verse woorden' in Vlaamse en Nederlandse kranten'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop Van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 735-746.

Roland Willemyns. 'België or la Belgique? The Geolinguistic Division of Belgium'. In: *The Linguist* 53/1, 2014, p. 22-23.

4.2 PUBLICATIES VAN DE BINNEN- EN BUITENLANDSE ERELEDEN

Abicht, Ludo

Ludo Abicht, *Democratieën sterven liggend. Kritiek van de tactische rede*. Antwerpen/Utrecht: Houtekiet, 2014, 214 pp.

Ludo Abicht, *Patriottisme kent geen grenzen. Naar een nieuwe progressieve agenda voor Vlaanderen*. Kalmthout: Pelckmans, 96 pp.

Ludo Abicht & Patrick Loobuyck, 'De seculiere samenleving'. In: *Streven*, 2014, p. 90-92.

Ludo Abicht, 'De nieuwe coöperatie. Tussen realiteit en utopie'. In: *Streven*, 2014, p. 184-186.

Ludo Abicht, 'Het woord is volk geworden'. Simon Schama, De geschiedenis van de Joden. In: *De Leeswolf* 20/1, 2014, p. 60-62.

Ludo Abicht, '"Ons" noodlot'. Ari Shavit, Mijn beloofde land. In: *De Leeswolf* 20/1, 2014, p. 62-64.

Ludo Abicht, 'Mensen die van berken houden'. Olga Grasjnowa. In: *Streven*, 2014, p. 279-280.

Ludo Abicht, 'Ubuntu: alle cultuur is intercultuur'. In: *Streven*, 2014, p. 205-217.

Ludo Abicht, 'Ignazio Silone. Een band tussen christenen en marxisten'. In: *Streven*, 2014, p. 308-310.

Ludo Abicht, 'Wat de vertelster zei. Gods Bedrog van Fatena Al-Ghorra'. In: *Streven*, 2014, p. 655-660.

Ludo Abicht, 'Hoe kan een links patriottisme er uitzien'? In: *Samenleving en Politiek*, 2014, p. 67-74.

Auer, Peter

Peter Auer, Monica Heller & Celia Roberts, 'John J. Gumperz'. In: Jan-Ola Östman & Jef Verschueren (red.), *Handbook of Pragmatics*, Amsterdam: Benjamins, 2014, p. 1-23.

Peter Auer, 'John J. Gumperz as a dialectologist'. In: Josiane Boutet & Monica Heller (red.), *Langage et Société 150*, 2014, p. 15-26.

Peter Auer, 'Preface'. In: Javier Caro Reina & Renata Szczepaniak (red.), *Linguae et Litterae 40*, Berlin: de Gruyter, 2014, p. 1-7.

Peter Auer, 'Sentences and their symbiotic guests. Notes on analepsis from the perspective of online syntax'. In: Ritva Laury, Marja Etelämäki & Elizabeth Couper-Kuhlen (red.), *Approaches to Grammar for Interactional Linguistics. Pragmatics 24/3*, 2014, p. 533-560.

Peter Auer, Melissa Moyer & Pieter Muysken, 'Connecting approaches to code-switching in West Africa'. In: *International Journal of Bilingualism 18*, 2014, p. 447-454.

Peter Auer, 'Anmerkungen zum Salienzbegriff in der Soziolinguistik'. In: *Linguistik Online 66*, 4 (<https://bop.unibe.ch/linguistik-online/index>)

Peter Auer, 'L'idée vient en parlant': Kleists Entwurf zur dialogischen Emergenz von Sprache und Denken'. In: Werner Frick (red.), *Heinrich von Kleist. Zum 200. Todesjahr eines rebellischen Klassikers*, Freiburg: Rombach, 2014, p. 63-86.

Peter Auer, 'The limits of collaboration – speakership in interaction with persons with aphasia'. In: Martin J Ball, Nicole Müller & Ryan L. Nelson (red.), *Handbook of Qualitative Research in Communication Disorders*, New York: Psychology Press, 2014, p. 187-2006.

Peter Auer, 'Language mixing and language fusion: when bilingual talk becomes monolingual'. In: Juliane Besters-Dilger, Cynthia Dermakar, Stefan Pfänder & Achim Rabus (red.), *Linguae et Litterae 27*, Berlin: de Gruyter, 2014, p. 294-336.

Bennis, Hans J.

Hans Bennis, 'Trots op z'n eigen'. In: Nicoline van der Sijs (red.), *De Kaartenbank. Over taal en cultuur*, Amsterdam: Amsterdam University Press, 2014, p. 27-33.

Hans Bennis & Frans Hinskens, 'Goed of fout. Niet-standaard inflectie in het hedendaags Standaardnederlands'. In: *Nederlandse Taalkunde* 19/2, 2014, p. 131-184.

Sophie Elpers & Hans Bennis, 'Crossing Boundaries: het nieuwe onderzoeksplan van het Meertens Instituut'. In: *Volkskunde* 115/2, 2014, p. 181-187.

De Schutter, Georges

Georges de Schutter, 'Een overzicht van PP-objecten en PP-complementen'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 89-102.

De Vriendt, Séra

Marie-Jeanne de Man & Séra de Vriendt (dir.), *Du son au sens*. Mons: Editions du CIPA, 2014, 163 pp.

Jeannine Courtyllon, Marie-Jeanne de Man-de Vriendt & Séra de Vriendt, 'A la recherche du sens (perception et production): une approche du texte écrit et du discours oral'. In: Marie-Jeanne de Man & Séra de Vriendt (dir.), 2014, p. 135-140.

Marie-Jeanne de Man-de Vriendt, & Séra de Vriendt, 'Une approche du texte scientifique en L2; un VGOS néerlandais'. In: Marie-Jeanne de Man & Séra de Vriendt (dir.) 2014, p. 141-156.

Goedegebuure, Jaap

Jaap Goedegebuure, 'Doem en roeping. Oek de Jong en de Bijbelse erfenis'. In: Johan Goud (red.), *Terug naar een naaktheid. Het leven volgens Oek de Jong*, Zoetermeer: Klement, 2014, p. 41-50.

Jaap Goedegebuure, '“Extatisch gestamel of bombastische onzin”? Herman Gorters aanstootgevende *Verzen*'. In: Rick Honings, Lotte Jensen & Olga van Marion (red.), *Schokkende boeken!*, Hilversum: Verloren, 2014, p. 239-247.

Jaap Goedegebuure, 'Vlieland als ons eigen Siberië. Over de (on)mogelijkheden van resocialisatie voor ex-delinquenten'. In: *Tijdschrift voor Herstelrecht* 14/2, 2014, p. 49-53.

Jaap Goedegebuure, 'Door onze verzen waait hun heilige geest. De literaire avant-garde en de mystiek'. In: *Extaze* 4/3, 2014, p. 4-21.

Goossens, Jan

Jan Goossens, 'De taal van Hendrik van Veldeke'. In: Herman Baeten (red.), *Hendrik van Veldeke en zijn muziek*. Neerpelt: Alamire Publishers, 2014, p. 79-93, 186-188 en 203-204.

Jan Goossens, 'Veldekes Sint-Servaaslegende'. In: Herman Baeten (red.), *Hendrik van Veldeke en zijn muziek*, Neerpelt: Alamire Publishers, 2014, p. 109-123, 189 en 208.

Jan Goossens, 'Zum 70. Geburtstag von Robert Peters'. In: *Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung* 121, 2014, p. 71-73.

Jan Goossens, 'Het Limburgse accentlandschap'. In: *Jaarboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde* 16, 2014, p. 61-73.

Jan Goossens, 'Het vroegere Zuid-Brabantse ontrondingsgebied'. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie & Dialectologie* 86, 2014, p. 139-152.

[Jan Goossens – Teksteditie]

Jozef Dupont, *Grammatica van het dialect van Bree*. Editie Bart Lutsch, Michiel de Vaan en met medewerking van Jan Goossens. www.dbnl.org

Hermans, Theo

Theo Hermans, 'Positioning Translators. Voices, Views and Values in Translation'. In: *Language and Literature* 23/3, 2014, p. 285-301.

Theo Hermans, 'Bir kurum olarak çeviri'. Vertaald door Mine Yazıcı. In: Mine Yazıcı, Alev Bulut, Neslihan Demez & Özgür Çavuşoğlu, *Çeviribilim okumalari*, Istanbul: T.C. Istanbul Üniversitesi, 2014, p. 35-48.

Theo Hermans, 'The Highs and Lows of Hendrik Conscience'. In: *The Low Countries. Arts and Society in Flanders and the Netherlands* 22, 2014, p. 162-68.

Leys, Odo

Odo Leys, 'Nog eens de trajectconstructie van het type *de trap op*'. In: Freek Van de Velde, Hans Smessaert, Frank Van Eynde & Sara Verbrugge (red.), *Patroon en argument. Een dubbelfeestbundel bij het emeritaat van William Van Belle en Joop van der Horst*, Leuven: Universitaire Pers, 2014, p. 129-141.

Mandelinck, Gwy

Gwy Mandelinck: 'Lotgenoten', 'Kindsoldaten I', 'Kindsoldaten II'. In: *Het Liegend Konijn* 12/1, 2014, p. 308-310.

Gwy Mandelinck. *Lotgenoten*. Dichtbundel, Amsterdam: De Arbeiderspers, 2014, 53 pp.

Morciniec, Norbert

Norbert Morciniec, 'Wprowadzenie do niemiecko-polskiej gramatyki kontrastywnej'. Inleiding tot de contrastieve grammatica Duits-Pools. Wrocław: Philological School of Higher Education, 2014, 95 pp.

Norbert Morciniec, 'Prachgesetze und Ausnahmen'. In: Jan Iluk (red.), *Beiträge zur Linguistik*, Katowice: Uitgeverij van de Silezische Universiteit, 2014, p. 11-18.

Noble, Philippe

Philippe Noble, 'Enseigner le néerlandais à l'université à l'horizon 2020 / Universitair onderwijs van het Nederlands rond 2020'. In: *Les Pays-Bas français / De Franse Nederlanden* 39, 2014, p. 34-43.

[*Philippe Noble* – Vertaalwerk]

Oek de Jong, *Robes d'été flottant au vent*. Paris: Gallimard, 2014, 347 pp.

F.B. Hotz, 'Ce sont les Boches, bien sûr'. In: *Septentrion* 4, 2014, p. 9-13.

David Van Reybrouck, *Contre les élections*. Actes Sud, 2014, 224 pp.

Paris, Franco

[*Franco Paris* – Vertaalwerk]

David van Reybrouck, *Congo*. Milano: Feltrinelli, 2014, 669 pp.

Pleij, Herman

Herman Pleij, 'De ontdekking van het individu'. In: K. Van Cauteren (red.), *Jan van Eyck, Rogier van der Weyden en de ontdekking van de wereld*, Enschede: Rijksmuseum Twenthe, 2014, p. 41-49.

Herman Pleij, *Moet kunnen. Op zoek naar een Nederlandse identiteit*. Amsterdam: Prometheus / Bert Bakker, 2014. 248 pp.

Porteman, Karel

Karel Porteman, 'Draaien aan Luykens *Duytse Lier*'. In: *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 124, 2014, p. 69-85.

Schenkeveld, M.A.

Riet Schenkeveld-van der Dussen, 'Niet zozeer voor de kerk, wel voor de christen. Camphuysens *Stichtelycke rymen*'. In: *Tijdschrift voor Nederlandse kerkgeschiedenis* 17/1, 2014, p. 23-27.

Riet Schenkeveld-van der Dussen, 'Emily Dickinson en Adrienne Rich'. In: Agnes Andeweg, Lies Wesseling (red.). *Wat de verbeelding niet vermag! Essays bij het afscheid van Maaïke Meijer*. Nijmegen: Vantilt, 2014, p. 277-281.

Stellmacher, Dieter

Dieter Stellmacher, "'Freiheit" oder "Befreiung"? Der Volkskrieg gegen Napoleon und seine Folgen in zeitgenössischer Literatur. In: Christian Bunnens, Dieter Stellmacher & Jürgen Grote (red.), *Beiträge der Fritz Reuter Gesellschaft* 24, 2014, p. 27-38.

Dieter Stellmacher, 'Stadt- und Landsprache im Niedersächsischen Wörterbuch und das "Hannöversche"'. In: *Niederdeutsches Wort* 54, 2014, p. 135-143.

Dieter Stellmacher, 'Steenkolenduits und die Schwierigkeit, Sprache und Sprachgebrauch zu unterscheiden'. In: *Neerlandica Wratislaviensia* XXIV, 2014, p. 143-151.

[*Dieter Stellmacher* – Recensie]

Werner Abraham & Elisabeth Leiss (ed.), 'Dialektologie in neuem Gewand. Zu Mikro-/Varietätenlinguistik, Sprachvergleich und Universalgrammatik'. In: *Dialectologia et Geolinguistica* 22, 2014, p. 131-133.

Van Durme, Luc

Luc Van Durme, 'Wetstu war Crikenputte steet? Over *Kriekenput* 'exploitatie van grauwwveen' en andere namen in en om het land van Reinaert'. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* 86, 2014, p. 205-240.

Van Gorp, Hendrik

Hendrik van Gorp, 'Lexicografie als vorm van literaire kritiek'. In: Matthieu Sergier & Stéphanie Vanasten (red.), *Over literaire kritiek gesproken. Het boek Hugo*. Hommage aan Hugo Bousset, Bruxelles: Université Saint-Louis, 2014, p. 27-36.

Van Paemel, Monika

Monika van Paemel, *Weduwenspek*. Roman, Amsterdam: Querido, 2014, 285 pp.

Monika van Paemel, 'Spreuken voor het uitgaan overdag'. In: *Zuurvrij* 26, 2014, p. 33-41.

Hoofdstuk 5: Berichten, toespraken en standpunten

5.1 LEVENSBERICHTEN EN IN MEMORIAMS

5.1.1 IN MEMORIAM JEAN WEISGERBER (14 MEI 1924– 8 DEC 2013)

Het in memoriam voor J. Weisgerber, die Julien Kuypers als gewoon lid opvolgde op 9 april 1968, werd uitgesproken door A.M. Musschoot op de vergadering van 19 februari 2014, en is verschenen in Spiegel der Letteren 56/1, 2014, p. 1.

5.1.2 IN MEMORIAM JOSEPH MOORS (7 JUNI 1914-24 DEC 2013)

Het in memoriam voor Joseph Moors, die Paul V. Keyser op 16 november 1966 als buitengewoon lid opvolgde, werd uitgesproken door Siegfried Theissen, op de algemene vergadering van 19 maart 2014.

1. Biografie

Joseph Moors is op 7 juni 1914 in Maaseik geboren. Omdat zijn vader als ambtenaar bij Bruggen en Wegen werkzaam was en uit hoofde van dit beroep vaak moest verhuizen, woonde Joseph Moors achtereenvolgens in Maaseik, Hasselt, Brugge en – sinds 1930 – Luik.

In 1935 werd hij aan de Luikse universiteit licentiaat in de Germaanse filologie. In 1936 verwierf hij de onderwijsbevoegdheid voor het Middelbaar Onderwijs. Hij promoveerde in 1942 tot doctor in de Letteren en Wijsbegeerte met een dissertatie over 14de-eeuwse oorkonden uit de Abdij van Sint-Truiden. Het magistrale werk waarmee hij in 1953 de Aggregatie Hoger Onderwijs behaalde, *De Oorkondentaal in Belgisch-Limburg van circa 1350 tot 1400*, was een jaar eerder door het Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek (BICN) gepubliceerd.

Joseph Moors begon zijn loopbaan als leraar op het Koninklijk Atheneum van Luik, waar hij van 1936 tot 1943 Engels, Duits en Nederlands doceerde. In 1942 werd hij aan de universiteit aangesteld, aanvankelijk als vrijwillig, later als eerstaanwezend assistent. In 1949 volgde zijn benoeming tot werkleider, in 1958 tot docent en van 1962 tot 1983 leidde hij als gewoon hoogleraar de

afdeling Nederlandse filologie. Zijn leeropdracht omvatte behalve filologische oefeningen, encyclopedie van de Germaanse filologie, verklaring van Nederlandse auteurs en historische grammatica van het Nederlands, ook Vlaamse (later “Nederlandse”) dialectologie en methodes van de moderne dialectologie, Nederlandse fonetiek (later “fonologie”) en orthofonie, inleiding tot de Nederlandse taal en verklaring van historische (m.n. Middelnederlandse) teksten. *Excusez du peu!*

Prof. Moors doceerde bovendien van 1947 tot 1972 aan de Middelbare Normaalschool van de stad Luik en van 1947 tot 1963 aan de Bibliothecaressenopleiding van de provincie Luik.

Naast deze leeropdrachten vervulde Joseph Moors ook nog talrijke functies binnen de Luikse Alma Mater. Zo was hij secretaris van de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte, secretaris van de Sectie Germaanse Filologie, voorzitter van een groot aantal examencommissies en voorzitter van het “Centre d’Étude des dialectes de l’Est de la Belgique”.

Vanaf oktober 1983 genoot Prof. J. Moors van een welverdiend emeritaat. Hij was ook buiten de universiteit een actief mens. Zo is hij van 1964 tot 1982 gemeenteraadslid geweest van Embourg (later Chaudfontaine).

Als blijk van waardering voor zijn wetenschappelijke en buiten-universitaire activiteiten ontving hij de Prijs voor Filologie van de Koninklijke Vlaamse Academie (1942) en de Prijs van de Vrienden van de universiteit Luik (1942). Hij werd ook begiftigd met de oorlogsmedaille 1940-1945 en benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau (1971) en Grootofficier in de Leopoldsorde (1982).

Joseph Moors is in 1985 voorzitter van de KANTL geweest, waarvan hij sinds 1966 lid was.

Naast de twee reeds geciteerde werken is zijn *Dictionnaire juridique français-néerlandais. Nederlands-Frans juridisch woordenboek*, Brugge, Die Keure, eerste uitgave 1963, zesde uitgave 2006, waar hij tot aan zijn dood aan gewerkt heeft, zijn voornaamste publicatie.

2. *Jef Moors als professor en als mens*

Ik heb professor Moors in 1965 leren kennen in wat toen nog de eerste licentie heette. In de kandidatuur hadden we Closset, de echtgenoot van Angèle Manteau, maar dat was niet meer dan basisgrammatica. De echte filologie begon met Jef Moors. Het eerste wat je opviel, was dat hij zich als professor niet helemaal au sérieux nam. Het was ook bijna onmogelijk bij hem te zakken, behalve als je niet assimileerde, of beter gezegd, als je op z’n Frans

assimileerde. Soms waren er studenten die hem op het Regentaat in Luik als leraar hadden gehad en die bijna onwel werden, als ze hoorden dat ze in de licentie weer college bij die verschrikkelijke Moors zouden moeten lopen. Dat was iets wat ons ten zeerste verbaasde, want op de universiteit was er niemand die zich kon voorstellen dat hij elders zo'n verschrikkelijke reputatie van 'moffleur' had, Jef Moors was immers de vriendelijkheid zelf. Soms zie je op de universiteit van die belachelijke vetes tussen collega's, maar Jef Moors had geen vijanden. Alleen met Matthieu Rutten, de hoogleraar Letterkunde kon hij het niet goed vinden, omdat die aan bijna iedereen heel slechte cijfers gaf. Als bij de deliberatie weer eens bleek dat Rutten aan 10 studenten een 7 of een 8 had gegeven, verhoogde Moors zijn cijfer direct met twee punten. Maar in de Faculteitsraad liet hij nooit iets blijken van zijn afkeer voor Rutten. Integendeel, hij verdedigde hem tegenover de Duitse of Engelse collega's, die het Nederlands, dat taaltje, niet altijd een warm hart toedroegen. Bij het schriftelijk examen, waar bv. stukken uit *Candide* in het Nederlands vertaald moesten worden, stond de Franse tekst op wat Moors noemde 'oud papier'. Dus op de andere kant had je dan bv. een uittreksel uit het Staatsblad of zelfs een pamflet van de socialistische partij, want Moors was een socialist in hart en nieren. Het zal u dan ook niet verbazen dat het soms gebeurd is dat enkele studenten, in plaats van *Candide*, dat socialistische pamflet vertaald hadden, wat trouwens een stuk gemakkelijker was. Moors echter beschouwde dat als geldig, en met een uitgestreken gezicht corrigeerde hij op het mondeling examen met de betreffende student diens poging tot vertaling. Ook de meeste syllabi van Moors waren op 'oud papier' gedrukt, maar de studenten kregen die dan ook gratis. Ook op andere gebieden was Moors een voorloper van recycling: om een bundel documenten bij elkaar te houden gebruikte hij gummi'tjes die hij van een binnenband van een autoband had afgesneden. Trek daar nu niet de conclusie uit dat Moors gierig was. Integendeel, toen ik assistent was – op een bepaald moment eind van de jaren zestig, toen het niet op kon, had Moors 4 assistenten maar ook 15 uur college – en we gingen met Moors en soms ook nog met een paar studenten wat drinken, betaalde hij altijd alles, want hij zei: “Il faut plumer les riches”. In die zelfde tijd bestond er nog een speciaal examengeld, zo'n 100 frank per student, die de professor kreeg om de schriftelijke examens te corrigeren. De meeste professoren staken dat geld op zak, en lieten de assistenten het werk doen. Zo niet Moors, hij liet ons wel corrigeren, maar gaf ons ook het geld.

Wat leerde je nu bij Moors, als student en later ook nog als assistent? Nederlandse filologie, dat spreekt vanzelf, en omdat hij een generalist was, kon hij je niet alleen iets bijbrengen over moderne grammatica, maar ook over

naamkunde, Middelnederlands en dialectologie. Maar er was meer: je leerde bij hem voorzichtig te zijn met al te haastige conclusies omtrent nieuwe theorieën. Als je met iets nieuws kwam, luisterde hij aandachtig en zei dan: “Bekijk het toch nog eens grondig, want ik ben niet helemaal overtuigd” en dan bleek meestal dat hij gelijk had.

Waarde collega's,

Ik heb aan Jef Moors mijn hele carrière te danken en ik zal dat nooit vergeten. Ik heb hem 50 jaar lang gekend, want ook na zijn emeritaat heb ik, samen met enkele andere vroegere medewerkers, contact met hem gehouden. We gingen soms met hem eten en om de vijf jaar vierden we bij hem thuis zijn verjaardag. De laatste keer dus toen hij 95 werd. We hadden nu al alles gepland om van zijn 100^e verjaardag een groot feest te maken – ook hier in de Academie was er iets gepland – maar helaas, de laatste zes maanden heeft hij niet meer gehaald. Op 24 december 2013 is hij vredig in zijn slaap overleden, zonder ooit ziek te zijn geweest. Hier heeft hij de 100 dus net niet gehaald, maar in China zou hij wél 100 geworden zijn, want daar tellen ze bij de geboortedatum nog eens negen maanden zwangerschap bij, wat lang niet gek is, en wat Jef Moors zeker grappig had gevonden.

5.1.3 IN MEMORIAM WARD RUYSLINCK (17 JUNI 1929-3 OKTOBER 2014)

Het in memoriam voor Ward Ruyslinck, ps. van Raymond de Belser, die J.A. Goris (ps. M. Gijsen) op 18 dec 1975 opvolgde als werkend lid, werd uitgesproken door Walter van den Broeck, op de algemene vergadering van 19 november 2014.

Collega's,

Ward Ruyslinck, die eigenlijk Raymond de Belser heette, maar een hekel had aan die naam, werd op 17 juni 1929 in Berchem geboren, en overleed op 3 oktober van dit jaar in een rusthuis in Meise. Hij was 85 geworden, maar al geruime tijd sneeuwde het in zijn hoofd, wat hem een helder zicht op de wereld benam.

In 1975 volgde hij Marnix Gijsen op als werkend lid van de KANTL, in 1987 en 1995 was hij voorzitter van het genootschap. In 1999 werd hij erelid.

Er was een tijd dat Ward Ruyslinck net zo nieuw was als Peter Terrin of Dimitri Verhulst vandaag. Zo is het altijd met schrijvers van enige betekenis.

Op een dag nemen ze een plaats in in het letterenlandschap: de hunne. Zijn eerste boeken zagen het licht toen de verstedelijking van Vlaanderen hand over hand toenam, in de dagen van onze rurale schrijvers dus. De Vlaamse lezer ruilde zijn klompen voor schoenen, zijn radio voor een televisie, zijn fiets voor een autootje en Buysse, Streuvels en Walschap voor Van Aken en Lampo en de jongeren Vandeloo en Ruyslinck. Van Aken zocht het voornamelijk in zijn steenbakkersjeugd, Lampo in de vierde dimensie en Vandeloo en Ruyslinck in het vandaag van toen.

En wat interesseert de jonge lezer? Vandaag! Elke generatie opnieuw. Wie ons vooraf gaat vinden we seniel, wie ons opvolgt infantiel. In *onze* wereld draait het alleen en uitsluitend om *ons*. Dat was in de oertijd zo, dat is vandaag nog altijd zo, dat zal zo zijn zolang er mensen zijn.

Voor mijn generatie waren schrijvers onscherpe foto's in handboeken, of groengipsen koppen die op de kasten van de schoolbibliotheek stof stonden te vergaren. Met de komst van de televisie konden we voor het eerst zien en horen hoe ze in het echt waren: hoe ze liepen, hoe ze gebaarden, hoe ze praatte. Het waren warempel levende wezens van vlees en bloed, niet van gips dus. Heel wat schrijvers vielen op de televisie danig tegen, maar van Ruyslinck hield de camera. Met zijn keurig gekamde haren, zijn grote langwimpige ogen, zijn wufte snorretje en zijn forse neus had hij iets on-Vlaams over zich, iets stedelijk-dandy'esks ook. Terwijl andere schrijvers zich als boer Vermeulen bleven vastklampen aan hun pijp, rookte hij elegante sigaretten en in plaats van een stropdas droeg hij een smaakvolle foulard. Als hij sprak werden een paar dingen meteen heel duidelijk: hij was zeer zelfbewust en twijfelde er niet aan dat hij een groot schrijver was.

Dat on-Vlaamse in hem trok mij toen heel erg aan. Het was me ook vertrouwd, want mijn vader had dat ook. Zo'n intrigerend man moest wel intrigerende boeken schrijven. Die heb ik, zoals al mijn generatiegenoten, met grote gretigheid gelezen: *Wierook en tranen*, *De ontaarde slapers*, *Het dal van Hinnom*, *Het Reservaat*. Het waren niet bepaald vrolijke boeken. Ze ademden stuk voor stuk een grote afkeer uit voor alles en iedereen die de gewone man de dampen aandeed: gaande van het Kapitalisme, tot het katholicisme, van de politie tot het leger. De hele moderne maatschappij met haar verstikkende bureaucratie, haar schaamteloze corruptie, haar niets of niemand ontziende geldzucht, haar lelijkheid, en haar repressieve apparaat ging voor de bijl. In menig boek van hem voelde je al lezend de hete adem van de politiestaat in je nek.

Ward Ruyslinck was nochtans geen literair vernieuwer, noch een tafelalpinist. Hij was wat je zou kunnen noemen een burgerlijke rebel, en beleed een

engagement dat geen revolutie op het oog had maar een samenleving die, ontdaan van haar repressieve apparaat, werd bijeengehouden door doodgewoon elementair fatsoen. Daarom schreef hij zijn verhalen in een zo helder mogelijke taal, maar vermeed met succes de saaiheid van de nulgraad der woorden. Hij schreef een Nederlands waarvan de ramen openstonden en waarlangs verhalen binnenwaaiden die van elders in Europa leken te komen. Hij was in die jaren zowat de enige die zich frivoliteiten permitteerde met het Nederlands, zonder buitenissig of buitensporig te zijn.

Collega Werner Waterschoot schreef in zijn Huldeadres aan zijn voorganger tijdens de openbare vergadering van 25 oktober 2000:

In heel zijn oeuvre heeft Ward Ruyslinck ononderbroken strijd gevoerd voor het individu tegen machten en instellingen die de mens in zijn ontplooiing belemmeren, zo niet verdrukken. Met groot engagement heeft hij gewaarschuwd tegen ontwikkelingen in wetenschap en maatschappij die een beknotting zouden kunnen betekenen voor de menselijke vrijheid. Deze boodschap heeft hij als de kern van zijn werkzaamheid als schrijver hooggehouden, en heeft daarbij gekozen voor de ‘vent’, niet voor de ‘vorm’. Wanneer latere literair-historici de tijdgeest van de tweede helft der twintigste eeuw willen doorgronden, zou het voor hen raadzaam zijn kennis te nemen van het oeuvre van Ward Ruyslinck.

Beter en juister zou ik het niet kunnen zeggen.

Onze laatste ontmoeting dateert van 1986, het jaar dat Elsevier de uitgeverij Manteau in de verkoop deed. Zoiets haalde toen nog de frontpagina's van alle kranten en de opening van het tv-journaal, en was wekenlang niet uit het nieuws weg te branden. Kom daar vandaag nog maar eens om! Ward, wiens boeken allemaal bij Manteau waren verschenen, zei me dat hij voor een verschroeiende keuze stond: meegaan naar het pas opgerichte huis Houtekiet of bij Manteau blijven. Hij bleef. Het was het begin van het einde voor al wie geen thrillers schreef. Eigen aan elk schrijverschap is dat het vroeg of laat uit de mode geraakt. Soms tijdelijk, zoals dat van Shakespeare bijvoorbeeld, maar meestal voorgoed. Dat komt doordat de wereld evolueert, vandaag honderd keer sneller dan een eeuw geleden, terwijl het geschrevene ongewijzigd blijft. Wie daar verbitterd om wordt, heeft last van hoogmoed, want hij heeft écht gemeend dat zijn “scheppen” dat van de Grote Schepper evenaarde. Hij of zij is ook met verkeerde verwachtingen aan de schrijverij begonnen. Schrijvers horen niet in de mode te zijn, tenzij per ongeluk. Schrijvers horen te functioneren in hun tijd. Zij moeten m.a.w. de lezer behalve schoonheid en

troost, ook inzicht verschaffen in de mechanismen die hem onderdrukken. Schrijvers houden zich ver van de waan van de dag. Men heeft Ruyslinck wel eens een “visionair” genoemd. Dat klopt in zekere zin. Het klopt niet als men ermee bedoelt dat hem middels visioenen de toekomst werd getoond. Het klopt wel als men ermee bedoelt dat hij, vertrekkend van het heden van toen, heeft doorgedacht naar de toekomst van nu. Wat hij aanklaagde, is niet veranderd. Zo bijvoorbeeld blijft bureaucratie bureaucratie. Het maakt niet uit of de klerk nog steeds de ganzenveer dan wel de computer hanteert.

De boeken van Ruyslinck verruimden destijds door hun heel aparte klimaat niet alleen in aanzienlijke mate het Vlaamse literaire palet, maar ook de blik van letterlijk ontelbare jonge Vlamingen. Niet alleen presenteerde hij ons vlijmscherpe analyses van het toenmalige *nu*, maar hij gooide tegelijkertijd ramen open op het werk van buitenlandse meesters als bijvoorbeeld Heinrich Böll en Günter Grass. Collega’s die hem, vanuit een zeker *jalousie de métier*, smalend een “schoolauteur” noemden, omdat zijn boeken jarenlang zowel in Noord als Zuid op de verplichte schoollijstjes voorkwamen, waren blind voor zijn sluipende invloed. Zijn boeken mochten dan al verplichte lectuur zijn, ze werden wel degelijk gesmaakt.

Dat ik ben wie ik ben, d.w.z. iemand die weet dat hij doorlopend besodemieterd wordt, en dat hij daar niks tegen kan doen, maar wil geweten hebben dát hij dat weet, daar heeft Ruyslinck met boeken als *Het dal van Hinnom* en *Het reservaat* zonder twijfel toe bijgedragen. Ik ben echt niet de enige wiens jonge lezersogen hij heeft geopend. Wij waren met velen, en er is toentertijd van zijn werk meer invloed uitgegaan dan men zich misschien bewust was. Erkenning is hem tijdens zijn leven ruim ten deel gevallen, daarvan getuigen de veertien literaire prijzen die hij mocht ontvangen. Die hadden hem met gepaste trots moeten vervullen, maar het stak dat de Staatsprijs zijn kant niet opkwam, om van de Nobelprijs nog te zwijgen. Gelukkig beschikt de mens over zelfhelende capaciteiten, zo ook Ruyslinck. Toen hij in 1980 de Europaliprijs kreeg, zei hij tegen iedereen die het horen wilde dat het om “de Europese nobelprijs” ging. Die heeft na hem geen enkele Vlaming nog behaald.

Collega’s,

Ward Ruyslinck wees ons keer op keer de vele wolfijzers en valkuilen aan die de weg belemmeren naar vrijheid en rechtvaardigheid. Daarvoor alleen al verdient hij erkenning en erkentelijkheid. Zijn voorbeeld werd achteraf door velen gevolgd, zelfs door degenen die hem bekampten. Hij heeft met anderen

in de zuidelijke Nederlandse literatuur een toon gezet van maatschappelijk engagement, en dat is geen geringe verdienste.

Turnhout, 25 oktober 2014.

5.1.4 IN MEMORIAM LANGVIK-JOHANNESSEN (1 JANUARI 1919-27 OKTOBER 2014)

Het in memoriam voor Kåre Langvik-Johannessen, die Simon Vestdijk op 15 dec 1971 opvolgde als buitenlands erelid, werd uitgesproken door Karel Porteman op de ochtendvergadering van 17 december 2014.

Op 13 november werd in Oslo Kåre Langvik-Johannessen begraven. Hij was het oudste buitenlands erelid van onze Academie, zowel in leeftijd – 95 jaar – als in functie. Al in 1971 nam hij de plaats in van Simon Vestdijk. Hij is zonder twijfel de buitenlandse collega geweest die het vaakst aan onze gewone vergaderingen heeft deelgenomen. Hij schreef graag voor de *Verslagen en Mededelingen* en werkte met enkelen onder ons nauw samen in tekstedities of artikelen. Van anderen weer vertaalde hij werk, dat hij met veel enthousiasme en overtuigingskracht promootte, zoals Willy Spillebeens *Cortes of de val* ('Skriftemalet'). Allemaal redenen om deze collega hier met grote waardering te gedenken. Maar zijn betekenis reikt natuurlijk veel verder dan de banden met dit huis. Én als hoogleraar, én als onderzoeker én als zaakwaarnemer van de Nederlandse literaire cultuur in Noorwegen was Kåre Langvik-Johannessen – om het modieus te zeggen – 'outstanding'. Hij was een hele ambassade waard.

Minder bekend is dat onze Noorse confrater aanvankelijk muziek studeerde en zich ontpopte als een begaafd componist en concertpianist van wie zelfs tot in het verre Zagreb werk werd opgevoerd. Zijn weg naar de neerlandistiek begon in 1945 als een lange ommegang over disciplines als Noors, Duits, geografie, etnografie langs de universiteiten van Oslo, Fribourg (CH), Amsterdam, Leiden, Gent en Brussel. Gaandeweg ging daarbij zijn belangstelling uit naar de Nederlandse letterkunde, wat in 1955 resulteerde in een masterstudie over het bijbelse drama vóór Vondel. Daarna volgde nog een studie van het Fries aan de VU Amsterdam en in 1963 het spraakmakende Oslose proefschrift *Zwischen Himmel und Erde*, een onderzoek van Vondels bijbelse tragedies in genrehistorisch perspectief. Dat leidde aldaar tot een docentschap in de algemene en vergelijkende literatuurwetenschap en in 1966 tot de oprichting van een leerstoel Nederlands. Zes jaar later werd hij gewoon hoogleraar, de enige in de Neerlandistiek in Scandinavië. In de jaren 80 en 90 was hij

tevens nauw betrokken bij de uitbouw van de vakgebieden Fries en Benelux-kunde.

Als literair-historisch vorser zou Langvik-Johannessen zich in de lijn van zijn proefschrift vooral op het toneel richten. Tijdens zijn emeritaatsjaren was dat het amper bestudeerde maar florissante 18^e-eeuwse Vlaams-Brusselse theater, waarvan hij in verschillende publicaties, onder meer bijdragen in de vernieuwende *Theatergeschiedenis der Nederlanden* (1996), scherpzinnig tal van onvermoede aspecten blootlegde, al kon hij met zijn opvatting dat de zogenaamde Brusselse ‘hoofdtoneelen’ het genre van de Weense ‘Haupt und Staatsaktionen’ varieerden, niet iedereen overtuigen. De relatie Brussel-Wenen boeide hem uitermate. Voor dit werk ontving hij de eremedaille van de stad Brussel, een erkenning waar hij zeer mee verguld was.

Maar de hoofdmoot en de kern van het werk van Kåre Langvik-Johannessen vormen toch zijn talrijke in het spoor van zijn proefschrift ontstane Vondelstudies, waarvan hij er zeven samenbracht in het boek *Het treurspel spant de kroon* (1987). Daarin hanteert hij als interpretatiemodel een coördinatensysteem van psychosymbolische configuraties dat voor altijd met zijn naam is verbonden. Dat model, waar ik hier uiteraard niet op in kan gaan, heeft hij ook toegepast op de *Esmoreit* – de tekst van deze Academiebijdrage begeleidde de opvoering in het Gravensteen in 1973 – en op het drama van Frans Grillparzer *Ein Bruderzwist in Habsburg* (1848) waaraan hij in 1975 een opgemerkt boek wijdde. Dat biedt de gelegenheid om ook even te herinneren aan de boeken en bijdragen die Johannessen aan de Oostenrijkse literatuur heeft gewijd. In het Nederlandse Vondelonderzoek is Johannessens interpretatiemethode nogal koel onthaald: men vond ze te veel uitgaan van als universeel geachte existentiële categorieën en te weinig historisch gefundeerd. Wél veel bijval kregen Johannessens concrete analyses van de dramatische tekst. In 2012 kwam voor het inmiddels al een halve eeuw oude *Zwischen Himmel und Erde* zelfs een opvallend eerherstel. Dat gebeurde in het jubileumnummer van het tijdschrift *Internationale Neerlandistiek* bij monde van Jürgen Pieters. Hij confronteert het boek met Roland Barthes’ *Sur Racine* en komt tot de vaststelling dat het werk van de Noorse geleerde weliswaar in de traditie ligt van de *Geistesgeschichte*, maar daar toch een erg lezenswaardige, complexe en uitermate genuanceerde vorm van brengt.

Er is nog een ander domein waarin onze overleden collega heeft geschitterd: de vele Noorse vertalingen van Nederlands werk die hij zelf maakte of waartoe hij anderen – vaak grote namen – kon overhalen. Ter illustratie herinner ik alleen maar aan zijn eigen vertalingen van Middelnederlandse mystiek: de *Van seven manieren van heyligher minnen* van Beatrijs van Nazareth (1980)

en Ruusbroecs *Die geestelike brulocht*, waarvoor hij in 1996 de in Noorwegen prestigieuze Bastianprijs ontving. Van de door hem gestimuleerde en ingeleide vertalingen noem ik met nadruk de fraaie Lucifervertaling van Albert Lange Fliflet (1987) en zijn edities met inleiding van Noorse vertalingen van de Beatrijslegende of van de drie grote spelen op de Elckerlijcstof: het bekende Brabantse spel, de *Hecastus* en *Jedermann* (1979).

Ten slotte. Als onvermoeid waarnemer van onze cultuur en maatschappij was Kåre Langvik-Johannessen met enkele honderden bijdragen prominent aanwezig in de dag- en weekbladpers. Ook in deze sector liet hij zich kennen – en ik vertaal uit de Noorse *Aftenposten* van 4 november – als “een vorser van Europees formaat”.

Degenen die hem in dit huis hebben gekend, zullen met dankbaar genoegen terugdenken aan zijn geestdriftige verhalen en uiteenzettingen, gelardeerd met essayistische buitelingen, waarbij hij rende van Vondel naar Bach en de Eupense romanschrijver Peter Schmitz, Van Badeloch naar Fidessa, van Spillebeen naar Vergilius, van Van Nieuwelandt naar Thomas van Aquino, Van Cats naar *Elckerlijc*, van Vondels *Zungchin* naar Maeterlinck. Hij zag onze literatuur en cultuur van buitenaf, en plaatste niet zelden eigenzinnige accenten op dingen die wij niet zien. Hij hanteerde complexloos zijn eigen canon: voor geen enkele schoolmeester was deze zachtmoedige man vervaard.

Jammer genoeg moest de hoogbejaarde Kåre Langvik-Johannessen vorig jaar nog getuige zijn van de afschaffing van het hoogleraarschap in de neerlandistiek aan de universiteit van Oslo. Dat gebeurde na het emeritaat van zijn opvolger. Het lectoraat blijft weliswaar bestaan met een begincursus Nederlandse taal en een introductiecollege over Nederlandse literatuur en cultuur, maar van masters en wat erop volgt, is geen sprake meer. Iemand gedenken voert vaak tot een gevoel van door weemoed doordrenkte dankbaarheid. De Oslose universiteitsmanagers hebben daar een schrijnende noot aan toegevoegd.

5.2 TOESPRAKEN BIJ DE OVERDRACHT VAN HET VOORZITTERSCHAP, 15 JAN 2014

5.2.1 TOESPRAAK VAN STEFAAN VAN DEN BREMT, SCHEIDEND VOORZITTER

Beste collega's,

Alweer is er een jaar voorbijgegaan waarin de KANTL hard aan de weg getimmerd heeft. Een jaar ook waarin eminente binnenlandse ereleden als

Marcel Janssens en Jean Weisgerber, of recentelijk nog Jef Moors, ons verlaten hebben. Een jaar waarin nieuwe leden onze gelederen zijn komen aanvullen en waarin sommige leden in de prijzen zijn gevallen: denken we maar aan de toekenning van de prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor literair vertaalwerk aan onze collega Patrick Lateur. Een jaar waarin er misschien wat minder gelegenheid was te vinden dan voordien om naar een ruimer publiek toe voor het voetlicht te treden. Maar toch waren er ook nu enkele publieks-evenementen, met als onbetwistbaar hoogtepunt de presentatie hier in dit pand op 5 februari 2013 van *Wereld in woorden. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1300-1400* door Frits van Oostrom. Het evenement kreeg nog een vervolg met een heuse lezingentournee, waarbij op diverse plaatsen in het land dit deel van de nieuwe Nederlandse literatuurgeschiedenis onder de aandacht werd gebracht. Ook onze andere openbare vergaderingen werden een succes: op woensdag 3 juli 2013 stond onze jaarlijkse feestelijke bijeenkomst in Beauvoorde in het teken van Emile Verhaeren, waarmee we – na het samen met de Universiteit Gent georganiseerde Maeterlinck-colloquium uit 2012 – nog maar eens een duidelijk signaal hebben kunnen geven dat de KANTL ook de grote Franstalig Vlaamse auteurs als behorend tot het Vlaamse culturele erfgoed wenst te beschouwen. En de twee reeksen KANTL-conferenties – drie in het voorjaar, een tweede reeks van drie, ditmaal aan Couperus gewijde, conferenties in het najaar – wisten een steeds groeiend publiek te bekoren. Verder was er ook nog een hele reeks boekpresentaties, zowel van literatuurhistorische als van taalkundige aard, waarvoor nog andere publiekslagen konden worden aangeboord. Steeds meer wordt dit Huis van Oombergen een open huis voor al wie de taal en literatuur van de Nederlanden genegen is.

Het afgelopen jaar was er ook een waarin de in 2012 op initiatief van de KVAB en de KANTL opgerichte Jonge Academie een nieuwe stap heeft gezet in haar nog prille bestaan door een oproep te lanceren naar jonge kunstenaars en schrijvers om te kandideren voor een volwaardige plek binnen de Jonge Academie, een beetje zoals ook binnen de KANTL taalkundigen, literatuurhistorici en creatieve auteurs elkaars terrein aftasten en proberen te bevruchten.

Eén ding zijn we misschien wat uit het oog verloren. Ik citeer even mijn voorganger Frank Willaert uit zijn toespraak als scheidend voorzitter precies een jaar geleden: ‘Zouden we, zo vraag ik me af, niet kunnen bijdragen aan de herwaardering van de leraar Nederlands, door elk jaar na een oproep uit een reeks voordrachten één leraar te bekronen die zijn leerlingen op een

creatieve manier weet te passioneren voor het Nederlands en zijn literatuur? Moeten we ons ook niet actiever inlaten met het literatuuronderwijs? Hier ligt – *horresco referens* – de vraag of er een canon moet komen voor het middelbaar onderwijs niet veraf: ik weet dat sommige van onze meest wijze leden huiveren bij de idee alleen al, maar toch vraag ik me af of we deze discussie niet moeten voeren en of er geen buitenlandse ervaringen zijn, waaruit we veel zouden kunnen leren.’

Het lot – waarvan de ironie sinds jaar en dag spreekwoordelijk is – wil dat de voltooiing van de renovatiewerkzaamheden in dit statige pand en de verzelfstandiging van de KANTL samenvallen met mijn aftreden als voorzitter. Omdat ik in 2005 ook al een keer voorzitter van dit genootschap was, ben ik goed geplaatst om de evolutie die we in die acht jaar hebben door-gemaakt, te evalueren. Van een ondergeschoven kind dat zich onder de bedstee van het Ministerie van Cultuur eigen vleugels begon aan te meten – vooral dan dankzij de jeugdige dynamiek en de mankracht van een door toenmalig vast secretaris Georges de Schutter op zijn nog wat onwennige poten gezet CTB – naar een verzelfstandigde KANTL in een pand waarvan het slechts de gebruiker, niet eens de huurder, is, met een intussen tot op het bot afgeslankt CTB. Daar komt nog eens bij dat dit CTB vorig najaar zijn coördinator Edward Vanhoutte voor een nog onbepaalde periode moest zien vertrekken. Uit een tiental kandidaten, waarvan er vier werden opgeroepen voor een schriftelijke en mondelinge selectieproef, werd uiteindelijk Bert van Raemdonck, die voorheen al in het CTB zijn sporen heeft verdiend, als nieuwe senior onderzoeker en coördinator geselecteerd. In het bestuur heeft iedereen het volste vertrouwen in de capaciteiten en de loyaliteit van deze pas in dienst getreden medewerker. Nog een positieve ontwikkeling is dat ongeveer tegelijk met deze personeelwisseling de functie van Marijke de Wit, tot dan toe hoofd van het personeel, na een door het Ministerie van Cultuur georganiseerde promotieronde, tot het ambt van directeur werd opgewaardeerd. Uit naam van het voltallige bestuur en ongetwijfeld ook uit uw aller naam wens ik haar van harte te feliciteren met deze verdiende promotie. Ik dank ook vast secretaris Willy Vandeweghe, die op de hiërarchische ladder binnen het bestuur nog steeds de dagelijkse leiding blijft waarnemen, en de nu aantredende voorzitter Marcel de Smedt, die wijs inzicht weet te koppelen aan doortastend optreden. Bijgestaan door de nieuwe ondervoorzitter Erik Vlaminck, die ons zal blijven verbazen, en de onvolprezen bestuursleden Frank Willaert en Jef van Loon, kan de KANTL een mooi nieuw werkjaar 2014 tegemoet zien.

5.2.2 TOESPRAAK VAN MARCEL DE SMEDT, AANTREDEND VOORZITTER

Beste collega's,

Het was met een zekere schroom dat ik een jaar geleden het ondervoorzitterschap van de Academie heb aanvaard, schroom omdat ik wist dat na een jaar het voorzitterschap zou volgen, na 'verkiezing' weliswaar zoals dat zo mooi op de agenda van de algemene vergadering van november jl. stond. Ik heb trouwens met spanning het resultaat van die verkiezing afgewacht, dat kan u wel denken. Hugo Brems zal zich herinneren dat ik een paar jaar geleden het ondervoorzitterschap nog heb afgewezen omdat ik een publicatie wou afwerken, maar eens het eind van dat werk in zicht kon ik nog moeilijk weigeren. Waarmee ik niet wil gezegd hebben dat ik hier vandaag tegen mijn zin zou staan.

In het decreet van 13 februari 1980 wordt de opdracht van de Academie als volgt geformuleerd: 'De werkzaamheid van de Academie omvat de studie, de beoefening en de bevordering van de Nederlandse taal- en letterkunde'.

Wanneer we de activiteiten van onze Academie even op een rijtje zetten, kunnen we in gemoede stellen dat we aan deze opdracht ruimschoots tegemoetkomen. Er zijn de maandelijkse vergaderingen met wetenschappelijke lezingen in de domeinen linguïstiek en/of literatuur en met literaire salons; er zijn de voorjaars- en najaarsconferenties – het verheugt het bestuur trouwens dat er voor een en ander telkens voldoende gegadigden zijn om een lezing te houden; er worden per jaar verscheidene boeken gepubliceerd die met passende aandacht worden voorgesteld; er is ons tijdschrift *Verslagen en Mededelingen* waarin academiëleden en niet-academiëleden resultaten van onderzoek kunnen publiceren; er is een heus Jaarboek, er is de reeks *Verkenningen*; er zijn de prijzen die aan roman, poëziebundel, toneel of essay worden toegekend; er is het onderzoekscentrum CTB; er zijn de standpunten van de Academie; en allicht vergeet ik nog een paar initiatieven.

Bij dat alles heeft de Academie de belangrijke troef dat zij in haar midden taalkundigen heeft, literair-historici, literatoren en leden uit het culturele veld. Mede daardoor heeft zij brede connecties met de universitaire, wetenschappelijke en culturele wereld in binnen- en buitenland.

Zijn er dan geen problemen? Natuurlijk is niet alles "*pour le mieux dans le meilleur des mondes possibles*", ook niet in de Academie. 'Alles kan beter' luidde de titel van een humoristisch TV-programma vijftien jaar geleden. En er zijn allicht zaken die beter kunnen zowel in onze interne werking als naar buiten toe.

Wat de interne werking betreft, denk ik bijvoorbeeld aan het toch wel storend absentisme op sommige van onze vergaderingen. Dit blijkt o.m. wanneer bij de verkiezing van een nieuw lid het quorum niet of nauwelijks wordt bereikt. Natuurlijk kan niet iedereen altijd aanwezig zijn, en hebben vele leden zware universitaire opdrachten of anderszins veelomvattende beroepsbezigheden, maar ik wil toch een warme oproep doen voor meer aanwezigheid en actieve deelname aan de maandelijkse bijeenkomsten. Het lidmaatschap van de Academie is een eer, en men zou met graagte, zelfs met een zekere fierheid en trots maandelijks de weg naar Gent moeten gaan. Natuurlijk, wie mijn oproep hoort, is hier vandaag, en ik voel mij een beetje als de pastoor die preekt voor zijn kerk, maar ik hoop dat de afwezigen mijn woorden alsnog in het verslag zullen vinden en ze ter harte nemen. Ik verheug er mij trouwens over dat een aantal van onze ereleden geregeld de vergaderingen bijwonen. Dat is heel belangrijk, want zij vormen mede het geheugen van de Academie, en kunnen leden met minder academie-anciënniteit en dus minder ervaring desgevallend goede raad geven. En ik wil ze stimuleren om nog verder lezingen te houden, naar het voorbeeld van Willy Spillebeen en Ludo Abicht in de vergadering van december jl.

Ook naar buiten toe kan er nog een en ander verbeteren, ofschoon in de afgelopen jaren vele inspanningen ter zake geleverd zijn, o.a. door de voorjaars- en najaarslezingen die voor een ruimer publiek bestemd zijn. Ook worden er in de schoot van onze Academie geregeld studiedagen of colloquia georganiseerd. Een belangrijk evenement in het voorbije jaar was bijvoorbeeld de presentatie in februari van Frits van Oostroms nieuwe boekdeel in de reeks *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur* met een aantal aansluitende lezingen onder begeleiding van leden van onze Academie o.m. in Kortrijk, Antwerpen en Brugge.

Toch kan ik me niet van de indruk ontdoen dat we als academie nog niet voldoende zichtbaar zijn, althans niet voldoende worden gehoord. Ik heb dat in het afgelopen jaar concreet ondervonden naar aanleiding van de geruchten over de sluiting van het Herman Teirlinckhuis. De korte protesttekst van het bestuur van de Academie werd in de pers niet opgenomen en kreeg in de media geen enkele aandacht. Van media die uitgebreid stilstaan bij het interieur van de kledkamer in Rio de Janeiro waarin op het nakende wereldkampioenschap voetbal Vincent Kompany van truitje kan wisselen, kan je natuurlijk moeilijk verwachten dat ze enige aandacht zouden besteden aan een standpunt van een academie over een schrijvershuis in Vlaanderen.

Ik zou me in de context van betere zichtbaarheid volmondig willen aansluiten bij de oproep die Frank Willaert bij zijn afscheid als voorzitter lanceerde om o.m. van prijsuitreikingen en openbare lezingen of boekpresentaties opnames te maken die desgewenst op de website ter beschikking kunnen worden gesteld. Over een paar maanden doet zich een mooie opportuniteit voor wanneer we de Europese president mogen ontvangen. Kunnen bij die gelegenheid niet enkele minuten film worden vastgelegd? Ook wanneer een Erik de Kuiper, een Arnon Grunberg of een Tom Lanoye een academieprijs in ontvangst nemen, is het een gelegenheid om enkele beelden voor een foto- en filmarchief te schieten die, met toestemming van de sprekers, op onze website – en voor mijn part ook op Facebook worden geplaatst. Misschien kunnen we ook eens iemand van de Jonge Academie komen laten spreken; allicht kunnen op die manier jongere collega's ons huis leren kennen. Of misschien moeten we werk maken van een idee die hier al een paar keren ter sprake gekomen is, namelijk de stimulering van het taal- en literatuuronderwijs in de middelbare school, bijvoorbeeld door het toekennen van een soort 'prijs voor de bevlogen leraar'. Het zijn maar een paar ideeën...

Wat 2014 ons te bieden heeft, moeten we nederig afwachten. We hebben geen glazen bol. Wat de academie-activiteiten betreft, hebben we, dank zij de goede zorgen van onze Vast secretaris, al een mooi overzicht van de geplande activiteiten. Ik licht er een paar uit.

In het symbolische jaar 2014 kon de Academie niet voorbij aan de herdenking van het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Beauvoorde zal in het teken staan van de autobiografische geschriften van Streuvels, waarin het oorlogsdagboek van de auteur thuishoort. In oktober organiseren we een colloquium over een aantal oorlogsdagboeken waarbij die van Van de Woestijne, Streuvels, Buysse, Loveling en wellicht nog een paar andere aan bod zullen komen. Collega Musschoot, Sylvia van Peteghem, Peter Theunynck, Sophie de Schaepdrijver en ondergetekende hebben al toegezegd een bijdrage te leveren. Op de openbare vergadering van oktober volgt er dan een panelgesprek tussen onze collega Stefan Hertmans, die met zijn werk *Oorlog en terpentijn* een echte bestseller heeft geschreven, en KANTL-lid Luc Devoldere.

Op het meer administratieve vlak zal 2014 ook niet onbelangrijk zijn. Er zal worden nagedacht over de statuten, en een nieuw beleidsplan voor de periode 2015-2019 moet worden voorbereid. Op het praktische vlak maken we verder werk van het geplande schrijversverblijf, en we zorgen voor de aanleg van de binnentuin. Kippen zullen we er niet houden, want die kunnen alleen maar de vergaderingen storen, zoals Ernest Claes in een brief van 30 juni 1920 aan

Streuvelds liet weten naar aanleiding van een kakelende hen tijdens een toespraak van Joris Helleputte hier in deze zaal.

Ik heb in het afgelopen jaar als ondervoorzitter via de bestuursvergaderingen de interne keuken van de Academie wat beter leren kennen, en in die keuken staan vele potten op het vuur en worden vele gerechten klaargemaakt. Het is verbazingwekkend hoeveel aspecten in het beleid van onze Academie aan bod komen, en de job van Vast secretaris is dan ook welhaast een full-time bezigheid geworden. Ik wil hier trouwens een krachtig eresaluut brengen aan onze Vast secretaris Willy Vandeweghe die met enorme werkkraft en plichtsbesef zijn taak vervult. In deze hulde wil ik ook de scheidend voorzitter Stefaan van den Breemt betrekken, en dit voor de serene, zachte, vooral intelligente manier waarop hij de talrijke bestuurs- en algemene vergaderingen heeft geleid en voor zijn onvolprezen inzet voor de Academie.

Beste collega's,

Is het met een zekere schroom dat ik het voorzitterschap op mij neem, het is ook met vertrouwen. Frank Willaert en Jozef van Loon blijven lid van de Bestuurscommissie, Erik Vlamincx komt als ondervoorzitter de rangen vervoegen, Marijke de Wit blijft aanwezig als notuliste en als geheugen van de Academie, en met Willy Vandeweghe als Vast secretaris kan er alvast niks misgaan. Ik wens u allen een boeiend en gezond 2014 toe.

Ik dank u.

5.3 TOESPRAKEN BIJ DE INSTALLATIE VAN NIEUWE LEDEN

5.3.1 BEGROETING VAN WALTER DAELEMANS ALS WERKEND LID, DOOR JOZEF VAN LOON

Het is gebruikelijk dat bij de verwelkoming van nieuwe leden de loftrompet over hen wordt gestoken. Nu zijn laudatio's steeds met een flinke korrel zout te nemen. Het is een literair genre dat verwant is aan de hagiografie en de panegyriek, en die plegen met het verzinnen van mirakels en het opblazen van heldendaden met de waarheid nogal eens een loopje nemen. Ik heb me vorgenommen mij daaraan niet te bezondigen. En dat wordt me vandaag bijzonder gemakkelijk gemaakt door het nieuwe academielid dat ik vandaag mag begroeten. U zult het mij dan ook moeten vergeven dat ik me aan de saaie *Facts and Figures* wil houden.

Walter Daelemans is als gewoon hoogleraar verbonden aan de Universiteit Antwerpen. Zijn wetenschapsgebieden zijn de computationele taalkunde en de digitale letteren. Zijn curriculum is indrukwekkend. Het vermeldt 281 publicaties, 213 congresbijdragen, 19 promotorschappen van doctoraten, 16 tijdschriften als redactielid, 50 tijdschriften als recensent ... Het wordt helemaal duizelingwekkend (angstaanjagend) wanneer men leest waar Daelemans de afgelopen vijftientig jaar met seminars, keynotes of congresbijdragen en meestal op uitnodiging is opgetreden. In Europa gaat dat van Reykjavik in het noorden tot Athene in het zuiden en van Lissabon in het westen tot St.-Petersburg in het oosten. Buiten Europa nam hij deel aan congressen in Ann Arbor, Berkeley, Boston, Columbia, Harvard, Pittsburgh, Portland, Montréal; Canberra, Sydney, Marrakesj, Pretoria, Mexico, Salvador (Brazilië), New Delhi, Peking, Phuket, Singapore, Jeju (Korea), Taipei, Wuhan ... en u mag daar nog eens zoveel andere namen aan toevoegen. Nu zijn academies wel de laatste bolwerken die zich door cijfers en *name dropping* mogen laten vangen, maar in dit geval liegen deze criteria er niet om.

Daelemans is ook als organisator bijzonder actief. Hij stond aan de wieg van de spraaktechnologie in Vlaanderen en Nederland. Hij is oprichter van zowel CLIN (*Computational Linguistics in the Netherlands*) als CLIF (*Computational Linguistics in Flanders*), waarvan de voer- en publicatietaal door de internationale oriëntatie nu eenmaal het Engels is, maar die de ontwikkeling van taal- en spraaktechnologie voor het Nederlands tot doel hebben. Daelemans lag met een rapport in 2002 aan de basis van het STEVIN-programma (Spraak- en Taaltechnologische Essentiële Voorzieningen In het Nederlands), waaraan alle belangrijke onderzoeksfondsen (FWO, NWO en Taalunie) bijdragen, en leidde tot nu toe tientallen projecten waarvoor hij onderzoeksfinanciering wist aan te trekken voor – alweer even duizelen – in totaal zo’n twintig miljoen euro.

Daelemans geldt in de wereld van de computertaalkunde dan ook als een grote autoriteit. Hij wordt geregeld gevraagd om wetenschappelijk advies, dicht bij huis door FWO, de Taalunie, het INL, NWO, maar evengoed door de *US National Science Foundation*, door de Franse *Agence Nationale de la Recherche*, de *Deutsche Forschungsgemeinschaft*, de Oostenrijkse *Fonds für Förderung der wissenschaftlichen Forschung* of de *European Coordination Committee for Artificial Intelligence*.

Men kan zich ook afvragen wat een man met zo’n mondiale actieradius en met een vakgebied waar de voertaal uitsluitend het Engels is, te bieden heeft aan het Nederlands, de neerlandistiek en in het bijzonder de Academie.

Daelemans is een pionier op het gebied van de computationele taalkunde in Vlaanderen en Nederland. Hij promoveerde, na studies germanistiek in Antwerpen en Leuven, in 1987 met een proefschrift onder de titel *An Object-Oriented Computer Model of Morpho-phonological Aspects of Dutch*. Het was een van de eerste werken in de computertaalkunde met het Nederlands als onderwerp. Daelemans won met het onderwerp in 1988 de *best paper award* van de allereerste conferentie over Kunstmatige Intelligentie die in Nederland werd gehouden.

Daelemans' onderzoek lijkt een hoogvernuftig *Glasperlenspiel* voor een klein kringetje van ingewijden, maar dat is niet zo. Zijn proefschrift uit 1987 resulteerde in allerlei praktische toepassingen, zoals een leeromgeving voor Nederlandse werkwoordspelling, een spraaksynthesesysteem met gedifferentieerde regels voor Noord- en Zuid-Nederlands, een morfologische analyse van complexe woordvormen en in softwarepakketten met de namen Tadpole en Frog voor automatische tekstanalyse van het Nederlands.

Hij paste nadien dezelfde informaticatechnieken toe op de meest uiteenlopende onderwerpen: muzikanalyse, grafisch ontwerp, automatisch lezen van biomedische dossiers, archivering van Belgische Neo-Avant-Gardetijdschriften, emotiedetectie enz. De meeste van zijn onderzoekingen hebben echter het Nederlands als onderwerp. Aanvankelijk gingen die over taalkundige thema's, vooral uit fonetiek en morfologie, zoals de vorming van diminutieven, de analyse van nominale samenstellingen, klemtoontoekenning, desambiguering van homofonen, meervoudsvorming, omzetting van fonemen in grafemen en van grafemen in spraak, dialectherkenning, detectie van taalkenmerken van bepaalde sociale groepen, Middelnederlandse spellingvariatie. De laatste jaren spitst Daelemans zijn onderzoek in toenemende mate ook toe op tekstwetenschappelijke en literair-historische onderwerpen: herkenning van prosodische grenzen, auteursherkenning in Middelnederlandse teksten over de genres heen, verwantschapsanalyse van zestiende-eeuwse mystieke teksten. Tot welke baanbrekende inzichten deze nieuwe vorm van filologie kan leiden, kunt u vaststellen aan het proefschrift van Mike Kestemont, "*Het Gewicht van de auteur*", dat recent onder de leiding van Walter Daelemans en Frank Willaert tot stand kwam. Het proefschrift is zopas bij de Academie in boekvorm uitgegeven en is echt een aanrader voor wie nader kennis wil maken met deze fascinerende nieuwe vorm van filologie.

Door de internationale oriëntatie van zijn vakgebied publiceert Daelemans over deze Nederlandstalige onderwerpen voor het grootste deel in het Engels. Zo sprak hij in San Francisco over herkenning van regionale varianten in het

Nederlands, in Athene over de lemmatisering van het corpus Gesproken Nederlands, in Haifa over herkenning van Nederlandse anafora, in Plzen over desambiguering van het onzijdig lidwoord *het*, in New Brunswick over onderscheiding van Nederlandse homofonen, in Lissabon over vereenvoudiging van zinnen voor vertaalondertiteling, in Istanboel over het Nederlandse emotieve lexicon, in Sapporo over herkenning van prosodische grenzen, in Hillsdale over klemtoontoeckenning, in Trento over de omzetting van foneem in grafeem, in New York over omzetting van grafeem in foneem ... Door mensen als Daelemans is het Nederlands paradoxaal genoeg een wereldtaal, zij het dan in de wereld van de Kunstmatige Intelligentie.

Wie zich om zijn moedertaal veronacht voelt, kan hier zelfvertrouwen uit putten.

Geachte genodigden,

Met het portret dat ik u van het nieuwe academieliid heb geschetst, zou u in de waan kunnen verkeren dat wij vandaag een blitse CEO van een grote multinational in onze Academie installeren. Niets is minder waar. Om dat te bewijzen, wil ik eindigen met een persoonlijke noot, omdat die treffend de mens in de “harde wetenschapper” en “manager” Daelemans typeert.

Toen Walter Daelemans enige tijd geleden benaderd werd met de vraag of hij zich kandidaat wou stellen voor het lidmaatschap van de Academie, was zijn eerste, spontane reactie ... of hij daarvoor wel goed genoeg was! Indien hij zelf nog steeds daaraan zou twijfelen, dan hoop ik hem dat met wat ik daarnet heb gezegd, toch uit zijn hoofd gepraat te hebben. – Zijn tweede reactie was dat hij het lidmaatschap zeer op prijs zou stellen, maar ... dat hij dat enkel zou aanvaarden op voorwaarde dat hij een actieve rol zou mogen spelen in de werking van de Academie, met name van het Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie.

Beste Walter, de Academie vraagt niet liever. Zij verwelkomt je dan ook met open armen.

5.3.2 HULDEADRES DOOR WALTER DAELEMANS AAN ZIJN VOORGANGER WILLY VAN LANGENDONCK, 18 JUNI 2014

Dames en Heren,

Het is altijd een troost als er wat symmetrie te vinden is in het leven. De man die ik nu hulde mag brengen als mijn voorganger in deze Academie is ook de

man die mij in 1983 deed inzien dat onderzoek in de taalkunde misschien wel iets voor mij was. Dat kwam door het onderwerp dat hij doceerde in het vak *Linguïstische inleiding tot de taalpsychologie* dat ik volgde als onderdeel van het speciaal diploma psycholinguïstiek, maar dat vooral was bedoeld voor logopedisten en psychologen. Het ging over de boeiende relatie tussen taal en cognitie en behandelde onderwerpen als gemarkeerdheid en prototypetheorie. Maar het was toch vooral zijn aanstekelijk enthousiasme voor het onderwerp dat me inspireerde. Hier stond een man die van zijn hobby zijn beroep had gemaakt en die hobby sprak mij zeer aan. Zoals vandaag was er begin jaren tachtig ook een economische crisis en ik vertrok naar Nederland, specialiseerde in computertaalkunde, en verloor hem en de theoretische taalkunde uit het oog.

Willy Van Langendonck werd geboren te Mechelen in 1938 en deed de Grieks-Latijnse humaniora aan het Klein Seminarie. Hij koos voor Germaanse talen omdat die studie meer toekomstperspectief bood dan zijn eerste interesse, klassieke talen. Er was toen nog geen sterke scheiding tussen letterkunde en taalkunde, maar binnen dit filologische amalgaam ging van bij het begin zijn interesse uit naar de taalwetenschap. Vanaf 1963 was hij privé-assistent van professor Van Windekens aan het Centre International de Dialectologie Générale, en vanaf 1964 verbonden met het Instituut voor Naamkunde onder de professoren Draye, Roelandts en Leys (ook alle drie lid van deze Academie), later onderdeel van het departement Linguïstiek van de KU Leuven. Na zijn doctoraat in 1970, toen al over eigennamen, start hij zijn academische carrière als eerstaanwezend assistent en begint hij met het doceren van diverse vakken: naast het al genoemde *Linguïstische inleiding tot de taalpsychologie* ook *Naamkunde*, *Taaltypologie* en *Taalverwerving*. Deze veelzijdige interdisciplinariteit zal voor hem de ideale voedingsbodem creëren voor het baanbrekende werk waar ik het later over zal hebben. Zijn doctoraat levert hem verschillende prijzen op, onder meer de Dr. Dupont-prijs en de KANTL-prijs voor taalkunde.

Ik heb Willy Van Langendonck nooit als collega gekend, maar ik kan me voorstellen dat hij af en toe wel eens op lange tenen heeft getrapt, soms tot bloedens toe. De charmante en “softe” toegeeflijkheid die hij tentoonspreidt voor zijn studenten, die massaal zijn vakken volgden en thesissen bij hem schreven, werd mooi gebalanceerd door zijn strenge maar meestal terechte kritiek op facultaire en bij uitbreiding Vlaamse universitaire politiek. Ik kijk trouwens met jaloezie naar de periode waarin hij zich wetenschappelijk heeft kunnen ontplooiën. Misschien was het allemaal wat minder transparant

en democratisch, maar er was nog geen sprake van de tirannie van de administratie die alles wil kwantificeren. De studenten waren nog gewoon ons kwalitatief hoogstaand product in plaats van de veeleisende klant. Een tijd waarin er nog gelegenheid was om na te denken en alleen dat op te schrijven wat belangrijk en nieuw was. Nu is veel onderzoek “write-only” en vaak is geleerdheid ver te zoeken. Van Langendonck daarentegen ademt eruditie en diepgang.

Als computertaalkundige ben ik niet in staat om het hele oeuvre van Willy Van Langendonck te beschrijven en goed naar waarde te schatten. Wat ik wel kan beoordelen, is de breedheid van de waaier aan onderwerpen waar hij op gewerkt en over gepubliceerd heeft: meer dan 150 publicaties, in het Nederlands, Engels, Frans, Duits en Italiaans, onder meer over dialectologie (woordenboek Brabantse dialecten), casus, kwantoren, contrastieve taalkunde (Nederlandse grammatica voor Franstaligen), taaltypologie, taalverwerving, gemarkeerdheid, prototypetheorie en iconiciteit in een *cognitive linguistics* raamwerk, dependentie en valentie in een *Word Grammar* kader (hiervoor werkt hij samen met Richard Hudson), pragmatiek, en semantiek. Geen enkel taalkundig niveau of fenomeen is hem vreemd. Hij is zonder twijfel een van de meest veelzijdige taalkundigen van Vlaanderen.

Maar we kennen Willy Van Langendonck natuurlijk vooral als naamkundige, niet alleen als onderzoeker maar ook als organisator: hij werd directeur van het Instituut voor Naamkunde en Dialectologie en van het *International Centre of Onomastics*, en bestuurslid van *The International Council of Onomastic Sciences*. Bovendien werd hij hoofdredacteur van het tijdschrift *Onoma*.

En dan is er zijn veel geciteerde en uitstekend onthaalde magnum opus *Theory and Typology of Proper Names* dat hij als bekroning van zijn carrière in 2007 publiceerde. Hoe “cool” is het als je het internationale standaardwerk over een belangrijk taalkundig onderwerp op je naam hebt staan. Eigennamen hebben niet altijd een grote rol gespeeld in taalkundige theorievorming. Soms werden ze er zelfs uit verbannen. Dit boek, gebaseerd op een synthese van decennia theoretisch en empirisch onderzoek, maakt de centrale rol duidelijk die namen spelen in taal als meest prototypische nominale categorie, tussen soortnamen en persoonlijke voornaamwoorden. Het veelzijdige talent en de al genoemde interdisciplinaire achtergrond van Van Langendonck komen fraai tot uiting in het bereik van dit boek: alle types van eigennamen komen aan bod in de meest diverse talen, vanuit zowel een descriptief, een taaltheoretisch als een taalfilosofisch perspectief, met gebruik van inzichten en

resultaten uit de dialectologie, sociolinguïstiek, psycholinguïstiek en neuro-linguïstiek. De verschillende onderzoekslijnen van de auteur, die eigenlijk bijna samenvallen met de complete taalkunde, komen hier samen. Het belangrijkste resultaat van dit werk, naast diep theoretisch inzicht, is een overtuigende typologie van namen op basis van geïntegreerde syntactische, semantische en pragmatische criteria.

Typerend in zijn aanpak is zijn eclectische behandeling van theoretische concepten. Hoewel zijn benadering het meest aansluit bij de cognitieve taalkunde, zijn de concepten en theoretische constructies die hij hanteert inpasbaar in vele andere theoretische contexten. Daarmee overstijgt hij de myopie van veel huidig theoretisch taalkundig onderzoek. Dezelfde openheid voor ideeën legt hij trouwens ook op aan zijn eigen discipline, de onomastiek, die zich volgens hem niet mag opsluiten in het waanidee dat ze essentieel zou verschillen van andere taalkundige disciplines.

Namen zijn ook belangrijk in de computertaalkunde. We noemen het herkennen van namen in tekst daar “Named Entity Recognition” en het is een eerste en erg belangrijke stap in de richting van het begrijpen van de tekst. Hoofdstuk 2 van *Theory and Typology of Proper Names* over synchrone formele eigenschappen van eigennamen en Hoofdstuk 3 over de typologie hadden de computertaalkunde veel tijd kunnen besparen. Naast descriptieve rijkdom die detectie kan vergemakkelijken voert dit boek ook theorievorming aan die kan leiden tot een universeler model van namen dan tot hiertoe gehanteerd in de computertaalkunde.

Beste Willy,

Toen ik onlangs de gelegenheid had je te bezoeken in je woonst in Mechelen, met het prachtige uitzicht op het water en de Romboutstoren, vond ik dat je, ondanks je recente gezondheidsproblemen die onderzoek zo moeilijk maken, een indrukwekkende vertoning gaf van moed, energie en inzicht. Blijf je “hobby” beoefenen en ons voorbeelden geven van hoe mooi taalkundig onderzoek kan zijn wanneer het met passie en eruditie gebeurt. Je te verschijnen artikel in het *Oxford Handbook of Onomastics* geeft aan dat je daar druk mee bezig bent. Je gaf me dertig jaar geleden zonder dat je het besepte het duwtje dat me uiteindelijk hier heeft doen belanden, ik ben er zeker van dat je mij en vele anderen zal blijven inspireren. Het is voor mij een onverwachte en buitengewone eer om hier, als eerste computertaalkundige in deze Academie, in je voetsporen te mogen treden.

5.4 TOESPRAKEN BIJ DE UITREIKING VAN DE VIJFJAARLIJKSE KANTL-PRIJS

*Bij de uitreiking aan **Herman Brinkman** van de Vijfjaarlijkse Prijs voor de studie van oudere literatuur, taal en cultuur in de Nederlanden op de openbare vergadering van 15 oktober 2014, sprak juryvoorzitter Frank Willaert een laudatio uit. Vervolgens repliceerde de laureaat met een dankwoord.*

5.4.1 LAUDATIO, UITGESPROKEN DOOR FRANK WILLAERT

Geachte leden van de Academie,
Geachte aanwezigen,
Beste Herman,

In de inleiding van Herman Brinkmans proefschrift uit 1997, *Dichten uit liefde. Literatuur in Leiden aan het eind van de Middeleeuwen*, lezen we het volgende:

De studie van verzamelhandschriften biedt nieuwe mogelijkheden voor het onderzoek naar de receptie van de middeleeuwse literatuur. [...] Om zulk onderzoek een betrouwbaar fundament te geven is een codicologische bestudering van een handschrift een absolute voorwaarde. Daarnaast zullen verscheidene disciplines waarmee de verzameling kan worden geanalyseerd een plaats moeten krijgen: de dialectgeografie, de filologie en complementair archivalisch bronnenonderzoek. Ook zal in dit verband de bruikbaarheid van de stilistiek opnieuw beproefd moeten worden, niet als hulpmiddel ten dienste van de esthetiek, maar als indicator van tekstverwantschappen binnen een bepaalde overleveringscontext. In combinatie met gegevens van andere aard zou de stilistiek dan ook een rol kunnen spelen bij de toeschrijving van teksten aan een bepaalde auteur.

Het is geen gering programma dat de kersverse doctor hier ontvouwde, een programma waarvoor je spontaan zou denken aan een team van onderzoekers, en dus aan een zak vol geld: een tekstedituur, een codicoloog-paleograaf, een historisch taalkundige, een literair-historicus, een ‘echte’ historicus, en een computerlinguïst bedrijvig op het vlak van de stilometrie. En toch, wie Herman Brinkmans publicaties kent, weet dat hij hier eigenlijk een portret schetst van zijn eigen onderzoek. De eisen die hij aan zichzelf stelt zijn hoog. ‘Herman Brinkman’ is eigenlijk de naam van een multidisciplinair team. Dat blijkt al uit het proefschrift zelf. Centraal staat een handschrift waarin de Leidse stadssecretaris Jan Phillipsz, tussen 1472 en 1481 allerlei korte teksten

(rijmbrieven, spreuken, liederen, refreinen, een sproke enzovoort) had bijeengebracht en dat Brinkman een tweetal jaren vóór zijn promotie met de grootste mogelijke zorgvuldigheid had uitgegeven. Maar zijn dissertatie omvat veel meer dan een studie van het handschrift alleen. Op basis van zorgvuldig codicologisch onderzoek en van een aandachtige lectuur van de opgenomen teksten reconstrueert hij de wereldbeschouwing van de Leidse stadssecretaris: zijn denkbelden over hemel en hel, over de mens, zijn ethische opvattingen over arbeid, huwelijk, macht en recht. Steunend op voor een groot deel nooit eerder ontgonnen archiefmateriaal reconstrueert hij ook het literaire leven in de stad Leiden. Al deze elementen worden op hun beurt op een zeer behoedzame wijze ingezet als bouwstenen die moeten bijdragen tot een beter inzicht in de evoluties van de literaire cultuur in de Hollandse steden in de loop van de vijftiende eeuw. En zo zien we hoe Brinkman, hier maar ook elders, vanuit het concrete altijd weer toewerkt naar antwoorden op vragen die de particuliere casus overstijgen en omvatten tegelijkertijd.

Die adembenemende veelzijdigheid van Brinkmans onderzoek doordesemt ook zijn hele verdere werk. Maar ze gaat m.i. gepaard met drie andere kwaliteiten die van hem zo'n succesrijk onderzoeker maken.

Ten eerste heeft hij de grondigheid, of misschien is het ook de intuïtie, om observaties te doen op die plekken waaraan een ander, oppervlakkiger onderzoeker achteloos voorbij zou gaan. Een zin die hem in dit opzicht typeert ontleen ik aan zijn inleiding op zijn magistrale, binnenkort te verschijnen editie van het Gruuthusehandschrift: 'Met het blote oog is de aantekening niet zichtbaar, omdat hij naderhand is uitgewist'. Maar dat belet hem niet om die plek onder een UV-lamp te leggen en vervolgens via slimme vergelijkingen met andere observaties tot een beter inzicht te komen in het werk van Gruuthusekopiist B en dus in de ontstaansgeschiedenis van het handschrift.

Ten tweede heeft hij het talent dat alle grote onderzoekers kenmerkt, namelijk om bedrieglijk voor de hand liggende vragen te formuleren, vragen waarvan jezelf naderhand denkt: maar waarom heb ik die nooit gesteld? Wat bv. als het acrostichon HULST in gebed 5 nu eens niet op de dichter Jan van Hulst, maar op de plaatsnaam Hulst zou slaan? Wat als de woorden *cornemuse*, *abuse*, *springhen* en *gheloop* in het Kerelslied niet alleen zouden verwijzen naar een wilde boerendans, maar ook zoals in andere historieliederden naar een wilde stormloop? In beide voorbeelden komt Brinkman niet alleen tot een nieuwe interpretatie van deze teksten maar tot spectaculair nieuwe inzichten in de ontstaanscontext van het Gruuthusehandschrift zelf.

En ten derde weet Brinkman steeds weer voor de hand liggende en toch verwaarloosde bronnen aan te spreken: "Door de ontsluiting in regestvorm van

de jaarregisters van de Gentse schepenen van de keure,” schrijft hij bv. in een recent artikel “is het mogelijk ... meer licht te werpen op de persoon van de Gentse dichter Everaert Taybaert, zijn beroep, zijn maatschappelijke status.” Hij is dan zo vriendelijk om er niet meteen bij te vermelden dat die regesten al sinds de jaren 80 voor iedereen die dat wilde eigenlijk ter beschikking lagen. Door ze te raadplegen weet hij niet alleen een hele oude kwestie dichterbij een oplossing te brengen maar ook het begin van het fenomeen stadsdichter met vele decennia te vervroegen.

Ongetwijfeld zal de naam Brinkman in de medioneerlandistiek altijd verbonden blijven met zijn edities en het daarmee gepaard gaande onderzoek van de drie grote Zuid-Nederlandse verzamelhandschriften: het handschrift-Van Hulthem, het Comburgse handschrift en het nu al meermaals vermelde Gruuthusehandschrift. Over het ontstaan, het milieu en de functie van deze drie verzamelingen heeft Brinkman vernieuwende studies geschreven die zonder enige aarzeling klassiek genoemd mogen worden. Onze Academie stelt er dan ook veel prijs op dat zij als Vlaamse instelling een Nederlands onderzoeker mag bekronen die zich voor het Vlaamse literaire erfgoed zo verdienstelijk heeft gemaakt.

En deze bekroning mag wat onze Academie betreft ook afstralen op het Huygens ING zelf, dat magnifieke instituut dat zoveel betekent voor de literaire en historische monumentenzorg van ons hele taalgebied. Wat benijden wij, hier in Vlaanderen, u, onze Nederlandse taalgenoten, om een instituut als het Huygens. Want zeker naarmate het onderzoek aan onze universiteiten steeds kortademiger wordt, want gefinancierd met kortlopend projectgeld, en naarmate ook de studie van de eigen taal, literatuur en cultuur onder druk staat van nuttigheidsdenken en schijnbaar objectieve allocatieparameters, doet zich de nood gevoelen aan een instituut waar langer lopende projecten met betrekking tot onze taal en cultuur die van aantoonbaar maatschappelijk belang zijn, een plaats zouden kunnen vinden.

Dames en heren, beste collega's,

Enkele jaren geleden trok ik met een groep studenten die een semester lang het tweede Gruuthusedigedicht hadden bestudeerd naar het Huygens Instituut, opdat zij daar aan de onbetwiste grootste specialist van het Gruuthusehandschrift de resultaten van hun onderzoek zouden voorleggen. We werden daar niet alleen gastvrij ontvangen en rondgeleid, en we kregen in de KB niet alleen het Gruuthusehandschrift zelf te zien. Maar vooral zullen me steeds het sérieux, de openheid van geest en de constructieve houding bijblijven waarmee

Herman Brinkman de nu eens slimme, dan weer iets minder overtuigende presentaties van mijn studenten becommentarieerde. Het moge duidelijk zijn dat onze Academie haar vijfjaarlijkse prijzen enkel verleent aan onderzoekers die tot de absolute top behoren. Maar als zo'n laureaat ook een buitengewoon toegankelijk en altijd behulpzaam geleerde blijkt te zijn, dan voegt dat toch niet weinig toe aan het enthousiasme waarmee we deze prijs uitreiken.

5.4.2 DANKWOORD, UITGESPROKEN DOOR HERMAN BRINKMAN

Geachte aanwezigen en leden van de jury,

De eer die mij vandaag door de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde wordt bewezen, stemt mij tot grote dankbaarheid. Geen ogenblik heb ik erbij stil gestaan dat er mij ooit zo iets bijzonders ten deel zou vallen. Het doet mij bovendien veel deugd deze prijs te mogen ontvangen in het land waarmee ik me in de loop der jaren – door mijn werk maar ook door de vele persoonlijke contacten – steeds meer verbonden ben gaan voelen. Behalve als een erkenning voor mijn eigen onderzoek zie ik dit eerbetoon toch ook als een erkenning voor een manier van vakbeoefening in de historische letterkunde, die ik me eigen heb kunnen maken dankzij het geluk dat ik had me te ontwikkelen in een periode dat de historische letterkunde, en de medioneerlandistiek in het bijzonder, een ongekende bloei doormaakte. De grote stuwkrachten daarachter mag ik tot mijn voornaamste leermeesters rekenen. Het past mij dan ook aan hen de dank uit te spreken die ik hen verschuldigd ben: in de eerste plaats Herman Pleij. Hij heeft mij doen zien hoe de schamele tekstrestanten die ons uit het verleden zijn nagelaten, wanneer we goed lezen en ons wapenen met het juiste gereedschap, ons een blik gunnen in de denk-, leef- en verbeeldingswereld van degenen die ons eeuwen geleden voorgingen. Soms is er niet meer dan een kijkgat, soms een venstertje, soms ook – maar heel zelden – een openslaande poort die ons uitnodigt om binnen te treden. Na het voltooien van mijn dissertatie aan de Universiteit van Amsterdam bij Herman Pleij vond ik onderdak in waarschijnlijk de meest inspirerende onderzoeksomgeving die de medioneerlandistiek tot nu toe heeft gekend: het door Frits van Oostrom in het leven geroepen en geleide project Nederlandse Literatuur en Cultuur in de Middeleeuwen. Het was tijdens mijn studie dat de baanbrekende werken van zowel Pleij als Van Oostrom verschenen. Met hun syntheses wisten zij een groot publiek te bereiken en talloze studenten te inspireren. Velen van hen mocht ik in Leiden tot mijn nieuwe collega's rekenen. Dit was een omgeving waarin de wetenschap optimaal kon

gedijen. De toepassing van een nieuw onderzoeksparadigma zorgde voor nieuw elan. Literatuur werd niet langer als autonome tekst gezien, maar als een sociaal-historisch verschijnsel. De grenzen van het corpus te bestuderen teksten werden opgerekt, de horizon verbreedde, het belang van de context waarin literatuur ontstond en functioneerde werd ten volle onderkend. Tegelijkertijd werden ook de bronnen waarin de teksten zijn overgeleverd herontdekt als primair studieobject, bijna als archeologische vindplaatsen, die een schat aan informatie bevatten. Meer en meer werd pijnlijk duidelijk dat het ons ontbrak aan elementaire kennis over de omstandigheden waarin vaak veelsoortige literaire teksten werden bijeengebracht en doorgegeven, de herkomst en het gebruik van de handschriften en gedrukte boeken die toch de directe en tastbare schakel vormde tussen ons en het verleden.

Pieter Obbema heeft eens de meest belangrijke bronnen voor de Middelnederlandse wereldlijke literatuur op een rij gezet. Waar Willem de Vreese het totaal aantal handschriften met Middelnederlandse teksten eens schatte op zo'n 10.000, reduceerde Obbema dit aantal tot een negental. Daaronder zouden alle hoogtepunten van de Middelnederlandse literatuur zijn vertegenwoordigd. Het is voor velen van u een inmiddels bekende rij, maar ik fris het geheugen toch even op:

1. De Lancelotcompilatie
2. Het Walewein/Roman van Limborch-handschrift
3. Het Ferguut-handschrift, waarin ook o.m. Floris ende Blanchefloer en de Dietsche doctrinale
4. Het Gruuthuse-handschrift
5. Het Dyckse handschrift, waarover zo dadelijk meer.
6. Het Comburgse handschrift
7. Maerlants Alexanders geesten (Münchense hs.)
8. Het Haagse liederenhandschrift
9. Het handschrift-Van Hulthem

Ik mag me gelukkig prijzen dat ik tijdens mijn loopbaan de kans heb gekregen drie van deze kernhandschriften langdurig te bestuderen, het Comburgse handschrift (eigenlijk een convoluut van zes handschriften met een gemeenschappelijke oorsprong), het handschrift-Van Hulthem en, gedurende de laatste jaren, het Gruuthuse-handschrift. Voor alle negen handschriften geldt dat ze geen expliciete gegevens bevatten over hun precieze plaats en datum van ontstaan, noch – met uitzondering van de Lancelotcompilatie – van hun oorspronkelijke bezitters. Juist op de punten die we van belang achten voor het goede begrip van hun historisch-sociale situering moeten wij het doen met

wat een combinatie van verschillende expertises, schaarse aanwijzingen en gelukkige vondsten aan het licht kan brengen en zo komen we tot een situering van Comburg, Hulthem en Gruuthuse handschriften in de steden Gent, Brussel en Brugge. Zekerheden zijn er zelden, goed gefundeerde hypothesen zijn meestal het beste waarop we mogen hopen.

Het is moeilijk om precies uit te leggen hoe je zulk onderzoek zou moeten aanpakken. Nu eens wijst de codicologie het duidelijkst in een bepaalde richting, dan weer de paleografie, de taalkunde, de studie van substraten, soms de unieke bijeenplaatsing van algemeen bekende en alleen lokaal relevante teksten, en soms ook notities van latere gebruikers.

Er is mij gezegd dat ik twintig minuten mocht uittrekken voor mijn dankwoord, en dat het best een kleine lezing zou mogen worden. Ik maak graag van die gelegenheid gebruik. Ik zou u dan ook een klein voorbeeld willen geven van de manier waarop zulke hypothesen zich vormen, al was het alleen maar om te laten zien hoe niet alleen streng methodisch onderzoek, maar ook het “toeval” daarbij een rol speelt. Ik zet “toeval” hier tussen aanhalingstekens, omdat ik er niet helemaal zeker van ben in hoeverre toeval echt toeval is. Misschien kan ik beter het deftige woord ‘serendipiteit’ gebruiken: de ruimte die je in je onderzoek toelaat om toeval een kans te geven.

Ik zal het niet hebben over het Comburgse, Hulthemse of Gruuthuse-handschrift – daarover heb ik inmiddels het mijne wel gezegd (al is over het Gruuthuse-handschrift nog niet alles gepubliceerd) – maar over een ander handschrift uit de lijst van Obbema, het Dyckse handschrift. Tot 1991 behoorde dit boek samen met het Gruuthuse-handschrift tot de selecte groep van zeer belangrijke codices die zich nog in privébezit bevonden. In dat jaar werd het door de Universitäts- und Landesbibliothek Münster verworven uit het bezit van de adellijke familie zu Salm-Reifferscheidt. De naam van het handschrift is ontleend aan het slot Dyck bij Neuss in het Nederrijngebied, tegenwoordig Nordrhein-Westfalen, waar het zich bevond toen het in 1907 werd ontdekt door Hermann Degering, destijds assistent-bibliothecaris van de Universiteitsbibliotheek Münster. In januari 1908 was het Willem de Vreese die hier, waar wij nu zijn, bekend kon maken dat er eindelijk een tweede handschrift was gevonden met de complete tekst van *Van den vos Reynaerde*, nog steeds het enig bekende naast de versie uit het Comburgse handschrift. Degering zelf sprak een maand later – alweer hier voor de Koninklijke Academie – uitgebreid over zijn vondst.

Hoewel het handschrift vanwege het belang van de Reynaert-tekst vooral daarom bekendheid geniet, is voor de middeleeuwse opdrachtgever

waarschijnlijk de veel langere tekst die aan de Reynaert vooraf gaat het belangrijkste geweest: Maerlants natuurencyclopedie *Der naturen bloeme*. Bijzonder aan het Dyckse handschrift is dat dit boek een aantal vroege bezittersaantekeningen bevat, die erop wijzen dat het zich tenminste reeds in 1430 in het bezit bevond van de adellijke familie bij wie het eeuwen later werd ontdekt. Nu komt het wel voor dat teksten van Middelnederlandse auteurs in bezit zijn geweest van adellijke families uit het tegenwoordige Duitsland, maar bijna altijd hebben we dan te maken met omwerkingen naar een Nederrijnse of Frankische taalvariant, de zogenaamde ‘Umschreibungen’. Het Dyckse handschrift daarentegen is geschreven in een Middelnederlands waarin door een Vlaamse grondlaag de taal van een oostelijk Hollandse of Utrechtse kopiist doorschemert. Sommigen dateren het in de tweede kwart of het midden van de veertiende eeuw, anderen, waaronder Jan Deschamps geven ca. 1375 op als ontstaansdatum. Hoe dan ook ligt het primaire functioneringsmilieu nogal ver verwijderd van het milieu waarin het handschrift al vrij snel terecht kwam. De vraag hoe dit boek al zo vroeg in het Nederrijnse verzeild is geraakt, is tot op heden nog niet beantwoord.

En hier komt het toeval om de hoek kijken. Jaren geleden wees Hans Smit, destijds werkzaam aan het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (nu opgegaan in het Huygens ING) mij terloops op het voorkomen van sprooksprekers in rekeningen van de heerlijkheid Culemborg. Om precies te zijn vroeg hij me of in de neerlandistiek wel bekend was dat daar zulke vermeldingen voorkwamen. Hij was namelijk juist toen met die rekeningen bezig. Ik antwoordde hem dat ik meende van niet. We liepen op naar het Centraal Station in Den Haag en zoals sommigen van u zullen weten is de weg van het ING naar het station bijzonder kort. Al spoedig scheidden dus onze wegen en ik bleef achter in de veronderstelling dat hij wel zou gaan publiceren over die sprooksprekers. Ik had in die tijd veel andere besognes, en meende te zijner tijd wel een publicatie te kunnen verwachten, dus met het verstrijken van de tijd vergat ik het voorval. Toen ik niet heel lang geleden om redenen die er nu niet toe doen iets wilde schrijven over sprooksprekers, herinnerde ik me ons gesprek van destijds. Bij navraag bleek dat Hans helemaal niet van plan was geweest over die sprooksprekers te publiceren. Hij schreef me dat wat hem betrof ik alle gelegenheid mocht nemen dit te doen. Zo maakte ik kennis met een zeer interessant maar in het onderzoek stiefmoederlijk behandeld archief dat behalve gegevens over sprooksprekers, muzikanten en andere vermaaksartiesten ook tal van andere wetenswaardigheden over het leven op een middeleeuws kasteel bood. Bij een verkenning van de inventaris viel het mij op dat

er op zeker moment in de familie een huwelijk plaatsvond tussen Jutte, de zuster van Hubert, de toenmalige heer van Culemborg, en een zekere Johan von Reifferscheid. De akte met huwelijkse voorwaarden was keurig bewaard gebleven. Daaruit en uit andere bronnen bleek dat deze Johan, heer te Reifferscheidt, Bedbur en ter Dyckt, het slot Dyck overdroeg aan Hubert, heer van Culemborg, van der Leck en van der Weerde, ten behoeve van zijn eigen aanstaande bruid, Jutte van Culemborg. Bij het lezen van 'slot Dyck' moest ik natuurlijk meteen aan het Dyckse handschrift denken. De connectie tussen Jutte van Culemborg en de eerst bekende bezitters van het Dyckse handschrift bleek heel kort te zijn. Het huwelijk van Jutte en Johan von Reifferscheid vond plaats in 1399. Jutte was Johans tweede vrouw. Uit zijn eerste huwelijk had Johan al één dochter, Metza, ook Mechtildis genaamd. Deze Metza trouwde vier jaar later, in 1403, met Wilhelm I, graaf van Limburg. En Wilhelm nu blijkt degene te zijn die we als vroegste bezitter in het Dyckse handschrift tegenkomen. De tweede bezittersnaam in het handschrift is van een jonkvrouw van Neuenahr; zij werd al eerder geïdentificeerd als de dochter van Wilhelm en Metza: Margarethe von Neuenahr.

Hoewel het bewijs niet kan worden geleverd, meen ik toch de hypothese te kunnen verdedigen, dat het Dyckse handschrift hoogstwaarschijnlijk met Jutte uit het bezit van de heren van Culemborg is meeverhuisd naar de Nederrijn. De bevindingen uit de taalkunde en de codicologie lijken dit te bevestigen. Een sprekend voorbeeld levert de welbekende eerste regel van de Reinaert. En dan doel ik niet op de veelbediscussieerde variant 'Willem die vele boeken maecte' versus 'Willem die Madocke maecte', maar op de naamsvariant van de dichter in het Dyckse handschrift: niet Willem, maar Willam. Het kerngebied van deze variant ligt in Holland-Utrecht, maar ook in de Culemborgse rekeningen is Willam de meest voorkomende vorm. (Waarmee ik overigens niet wil beweren dat het handschrift in Culemborg zelf geschreven zou zijn.) We zijn hier in elk geval het oorspronkelijke functioneringsmilieu van het Dyckse handschrift dicht genaderd.

Maar wat levert ons zulke kennis nu op? Welk nut heeft het te weten dat een van de heren van Culemborg – hetzij Jan II, die in 1377 overleed of zijn broer Gerrit, die hem opvolgde – ervoor koos om Maerlants natuurencyclopedie te laten volgen door Van den vos Reynaerde? Als we de positie van de heren van Culemborg nader beschouwen, in hoge mate zelfstandig opererend op het grensgebied van Holland, Utrecht, Brabant en Gelre, ingeklemd als het ware tussen grootmachten die nu eens een steun in de rug vormden en dan weer een bedreiging waren, dan kunnen we ons voorstellen dat zij zich herkend

zullen hebben in de slimme vos die zich tegen al zijn concurrenten, zelfs de hoogste macht weet te handhaven.

Maar genoeg nu over het Dyckse handschrift. Ik hoop mij in de komende jaren intensief te kunnen bezighouden met het Culemborgs archief, buiten enig project om, gebruik makend van een aantal royale verlofperioden die me de gelegenheid bieden de factor serendipiteit een plaats geven. Dit jaar heb ik om persoonlijke redenen de beslissing genomen mijn bijzonder hooglerarschap aan de Universiteit van Amsterdam niet te continueren. De prijs die ik vandaag in ontvangst heb mogen nemen, sterkt me in de overtuiging dat met deze keuze ook een mogelijkheid is geschapen om opnieuw een bijdrage te leveren aan de studie van de oudere taal- en letterkunde, ook al weet ik zelf nog niet eens hoe die precies vorm zal krijgen.

Ik wil graag besluiten met het uitspreken van mijn dank aan de vele collega's en vakgenoten met wie ik de afgelopen jaren heb mogen samenwerken: mijn collega's aan het Huygens ING, maar ook die aan de Universiteit van Amsterdam en niet in de laatste plaats mijn inspirerende Vlaamse vakgenoten, van wie ik twee in het bijzonder wil noemen: Joris Reynaert en Frank Willaert. Als de historische letterkunde in de ogen van de buitenwereld een stoffig imago zou hebben, zou dat volkomen misplaatst zijn. In mijn contacten met al deze collega's heb ik het vak leren kennen als een gezond en dynamisch wetenschapsgebied waarin ongelofelijk veel academische deskundigheid wordt gekweekt, tentoongespreid en gedeeld. Ik hoop dat de prijs die ik vandaag mag ontvangen, anderen ertoe zal aansporen zich op dit terrein te begeven en alle sporen die zij vinden met hart en ziel te volgen en te onderzoeken.

Ik dank u wel.

Zie ook: <https://www.huygens.knaw.nl/dankwoord-herman-brinkman/>

5.5 STANDPUNTEN EN MENINGSVORMING

5.5.1 HET LIJSTERNEST, 27 MAART 2014

In de kwestie van de reactie van Streuvelskenners op de deelname van Hedwig Speliers aan de openingsceremonie van het Lijsternest, treedt de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) de positie bij die ingenomen werd door het Stijn Streuvelsgenootschap. Dit genootschap neemt afstand van de beslissing om de auteur van werk dat de reputatie en goede naam van een van onze grootste auteurs, tevens het langst zittende academielid ooit, op onterechte gronden ernstig beschadigde, in het huis van Streuvels aan het woord te laten.

De KANTL is uiteraard het principe genegen van woord en wederwoord in het intellectuele debat. Waar zij echter resoluut afstand van neemt, is van vooringenomen wetenschapsbeoefening, die volgens het oordeel van betrouwbare historici en Streuvelskenners onvoldoende rekening houdt met de regels van de historische kritiek.

Zij betreurt dat wat voor de erfgenamen van Streuvels en de onderzoekers van zijn leven en werk een feestelijke gebeurtenis had moeten worden, ten gevolge van deze ondoordachte programmering door diezelfde mensen als een slag in het gezicht ervaren wordt.

Deze positiebepaling werd door het Bestuur bezorgd aan de Gouverneur en de Gedeputeerden van West-Vlaanderen.

5.5.2 MENINGSVORMING OVER DE CANON

Op de Algemene Vergadering van 19 maart 2014 bracht ondervoorzitter Erik Vlamincx het thema van de Canon onder de aandacht, in een lezing met als titel:

Het kanon dat canon heet

Af en toe figureert mijn roman *Suikerspin* op lijstjes van boeken die op scholen worden gelezen. Ik weet dat omdat ik wel eens mailtjes ontvang van jongeren die ik van haar noch pluim ken en die op godweet welke wijze mijn mailadres gevonden hebben: ‘*Hoi. Ik noem Thomas. Ik zit in het vijfde jaar van de school Huppeldepup. Mevrouw Kennis heeft gevraagd om een paper van suikerspin te maken. Door overmacht moet dat overmorgen klaar zijn. Kunt u mij ASAP het antwoord op de vragen van de bijlage bezorgen? Ciao. Thomas.*’ Ik denk dan wel eens aan mijn grootvader die lang voor het computertijdperk leefde en die toen al beweerde: ‘De wereld gaat niet naar de kloten. De wereld is naar de kloten.’

Soms ontvang ik ook uitnodigingen om op scholen over mijn boek te komen praten. Zo lang ze mijn agenda niet al te zeer overbelasten ga ik daar graag op in want ik ga met plezier het gesprek aan met leerlingen en leraars. Het boeit mij vooral om te weten wat leerlingen bezig houdt en wat hun plannen en idealen zijn. Ik ontdek dan dat de wereld nog lang niet naar de kloten is.

Maar ik heb zo tot mijn verbijstering ook ontdekt dat heel veel leerlingen die in het vijfde of het zesde jaar van het algemeen secundair onderwijs zitten,

zelden een Nederlandstalige roman voor volwassenen gelezen hebben. Tijdens de lessen Nederlands worden jongeren namelijk in hoofdzaak geconfronteerd – om niet te zeggen: gehersenspoeld – met jeugdboeken. Met jeugdboeken bedoel ik niet de prachtige romans van bv. Els Beerten, Bart Moeyaert of andere Anne Provoosts die helaas, omdat ze als dusdanig gecatalogeerd worden, te weinig door volwassenen gelezen worden maar wel de geijkte formatboeken waarin een of ander obligaats vermoed jongerenprobleem centraal staat en waarin het hoofdpersonage, ook bij 17- of 18-jarigen, per definitie exact de leeftijd heeft van de doelgroep. Alsof jongeren, die op het internet alles gezien hebben wat er in het leven te koop is, zo dwaas zijn dat ze zich niet kunnen inleven in een personage dat een andere leeftijd heeft dan ze zelf hebben.

Mijn ervaringen zijn exemplarisch, maar ik vind het tekenend dat in die klassen waar de leerlingen wel een mooi pakket Nederlandstalige boeken voor volwassenen gelezen hebben, de leraars doorgaans ouder dan vijftig zijn. Opvallend is ook dat ik nergens leerlingen ontmoet die voor de vakken Engels en Frans jeugdboeken hebben moeten lezen. In het Engels of in het Frans zijn jeugdboeken blijkbaar te simpel. Bovendien hebben leerlingen in het Engels of in het Frans vaak ook boeken gelezen die geschreven werden toen er nog geen laptops of smartphones bestonden. Als ik op het literatuuraanbod in veel van onze scholen afga werden er toen in het Nederlands geen boeken geschreven.

Hoe komt dat?

Ik ben ervan overtuigd dat het onder andere komt omdat wij in Vlaanderen niet over een geauthenticeerde canon beschikken.

Ik ben ervan overtuigd dat het onder andere komt omdat er in Vlaanderen geen doordacht uitgevebeleid voor literaire klassiekers bestaat.

Ik ben ervan overtuigd dat het onder andere komt omdat er iets fout loopt, zowel in het leerplan Nederlands voor onze scholen als in de lerarenopleiding.

Ik ben er evenzeer van overtuigd dat jongeren van vandaag wel warm gemaakt kunnen worden voor een goed boek uit een andere tijd. Ik heb dat zelf ondervonden toen ik recent met enkele jongeren een diepgaand gesprek over *Eric* van Gerard Walschap en over *Het leven en de dood in den ast* van Stijn Streuvels had.

Toen mij, enkele jaren geleden, gevraagd werd om lid te worden van de Kantl, voelde ik me ten eerste vereerd maar tegelijkertijd heb ik getwijfeld

of ik wel zou ingaan op de vraag. Ik zat met bedenkingen zoals: 'Is die Kantl geen besloten en schimmige coterie van uitgeprocedeerde professoren en leeg geschreven schrijvers?' Of ook: 'Is die Kantl geen subsidieslurpende *bonbonnière* waar veel in gaat en zelden wat uit komt?'

Ik heb toen een paar collega's gecontacteerd die beter op de hoogte waren van het reilen en het zeilen van de club, omdat ze er bijvoorbeeld lid van zijn. Zij hebben mij verzekerd dat de Kantl-professoren niet uitgeprocedeed zijn en dat de zetelende schrijvers niet leeg geschreven zijn. Zij hebben mij verzekerd dat het instituut wel degelijk degelijk werk aflevert maar daar helaas om godweet welke reden te weinig mee naar buiten komt. Zij hebben mij verzekerd dat de Kantl potentieel heeft om ook in dit tijdsgewricht een rol van betekenis te spelen.

Ik ben toegetreden tot het genootschap.

Ik heb het mij nog niet beklagd.

Ik hoop uit de grond van mijn hart dat de collega's bij de Kantl het zich na vandaag ook niet beklagen. Ik wil ze namelijk met vuur oproepen om werk te maken van een dynamische literaire canon.

Omdat er – zowel in het onderwijs, als bij subsidieverstrekkers, als bij uitgevers, als bij een breed publiek – nood is aan zo'n inspiratiebron.

Omdat de Kantl de enige plek is waar over generaties, universiteitsgrenzen en andere drempels heen de kennis en de kunde aanwezig is om zo'n inspiratielijst samen te stellen.

Omdat het voor de Kantl eenvoudigweg een maatschappelijke plicht is om zich met deze materie bezig te houden. Het is voor dat soort akkefietjes dat de Kantl centen krijgt van de belastingbetaler. Lees er de statuten maar op na.

Het maken van een literaire canon zal een heikele klus zal zijn. Er zullen vragen rijzen die uitsluitend een subjectief antwoord kunnen krijgen. Wat is literatuur? Wat is voorlopig van blijvend belang? Weegt een kilo lood zwaarder dan een kilo kippenveren? En laat mij Louis Paul Boon citeren: '*Enzovoort, enzovoort.*'

Een en ander zal per definitie voor controverse en discussie zorgen. Maar het is eveneens een maatschappelijke plicht van de Kantl om deze discussie permanent, gemotiveerd en sereen aan te gaan. Een canon is immers geen lijst die voor eeuwig en altijd in stenen tafelen gebeiteld wordt. In mijn kijk is het een aan tijd en plaats gebonden richtsnoer dat jaar na jaar moet worden

geëvalueerd en bijgewerkt. In mijn kijk is het een momentane voorzet die opgesteld werd door deskundige academici en literatuurkenners maar waar ook een breed publiek accenten in kan leggen.

We praten over een opdracht die niet alleen heikel is, maar die ook omvangrijk is. Ik denk dat deze vergadering in eerste instantie een werkgroep moet samenstellen die de missie krijgt om een meerjarenplan en een stappenplan uit te werken en die eveneens de samenstelling van een canoncommissie moet voorbereiden. Ik zie het zo dat die werkgroep adviezen formuleert die vervolgens door de Kantl-ledenvergadering al dan niet bekrachtigd worden.

De werkgroep zal tal van keuzes moeten maken. Bijvoorbeeld zal in een stappenplan bepaald moeten worden voor welke periodes en genres er in eerste instantie een richtlijst moet worden gemaakt en welke periodes en genres eventueel in volgende fases aan bod zullen komen.

Ook de kapitale vraag of geopteerd wordt voor een Vlaamse dan wel een ruimere Nederlandstalige canon, zal een antwoord moeten krijgen. Ikzelf zou er in dit verband, en op pragmatische grond, voor pleiten dat de Kantl-canoncommissie in eerste instantie een Vlaamse literaire canon opzet die in latere fase noodzakelijkerwijze en met veel overleg geïntegreerd moet worden in een ruimer Nederlandstalig opzet. Ik heb er geen idee van of de nieuwe verkeersregel met betrekking tot het ritsen in dezen ook van kracht is. Ik denk van niet. Het zou ook niet correct zijn.

Ook de samenstelling van de uiteindelijke canoncommissie zal geen sinecure worden. Ik vind dat, omwille van de aanwezige competenties, die canoncommissie moet worden aangestuurd vanuit de Kantl en dat er een ruim aantal Kantl-leden in moet zetelen. Tegelijk vind ik dat de Kantl de deuren moet durven open zetten en er ook deskundigen bij halen die geen deel uitmaken van het genootschap. Omdat zoveel mogelijk universiteiten vertegenwoordigd moeten zijn. Omdat ook betrokkenen zoals bijvoorbeeld het Vlaams Fonds voor de Letteren, de Vlaamse Auteursvereniging, het Letterenhuis of Canon Cultuurcel -de instantie die binnen het onderwijs cultuur aanstuurt- een vinger in de pap moeten hebben. Omdat, wat mij betreft, ook gezaghebbende critici mogen aanschuiven. Omdat meer deelnemers voor een breder gedragen project zullen zorgen. Enfin, de uiteindelijke krijtlijnen moeten worden voorbereid door een sterke werkgroep en bekrachtigd door de ledenvergadering.

Maar ik ben nog lang niet aan het einde van mijn dromen. In de 21^e eeuw moet een canonlijst dynamisch zijn. Dat wil zeggen dat het mogelijk moet

zijn om ze, in detail, permanent aan te passen en aan te vullen. Ik zou het aandurven om over dergelijke aanpassingen en aanvullingen publieke debatten te voeren. Het zou een mooie en participatieve methode kunnen zijn om quasi vergeten auteurs terug onder de aandacht te brengen. Ongetwijfeld moet het canonproject een eigen, eventueel interactieve, website krijgen – of een eigen afdeling op de website van de Kantl. De bekendheid van de Kantl bij een breder publiek zou er wel bij varen.

Om het canonproject extra ondersteuning te geven zouden een of meerdere mediapartners daarenboven voor bedding en stroomversnelling kunnen zorgen. Huizen van vertrouwen zoals Passa Porta, Ons Erfdeel, Behoud de Begeerte of het Uitgelezen-programma zouden partners kunnen zijn om vooraf melde publieke debatten ruim podium te geven. En dat allemaal om een tot niets dwingende lijst met boeken en/of auteurs samen te stellen...

Weet daarbij dat het echte werk pas begint wanneer die permanent discutabele inspiratielijst op tafel zal liggen. Want dan volgen palavers en gesprekken voor implementering in het onderwijs. En tegelijk zijn er dan palavers en gesprekken met subsidiegevers en uitgeefhuizen om een en ander beschikbaar te maken. Er zullen opnieuw stekelige vragen opduiken. Hoe presenteert je die canonliteratuur het best? Op papier of digitaal? In geannoteerde wetenschappelijke edities of – laat mij vloeken in de kerk – in hertaalde versies met lage leesdrempel? En wie doet wat? Wat is de rol van de universiteiten? Wat is de rol van ons eigen Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie?

Al die vragen kunnen later een antwoord krijgen. Het zou mooi zijn mocht er vandaag antwoord kunnen komen op de volgende twee vragen.

- 1) gaat de vergadering ermee akkoord dat de Kantl het voortouw neemt en mensen en middelen inzet om werk te maken van een dynamische literaire canon?

En ook:

- 2) Wie meldt zich om deel uit te maken van de werkgroep die eraan begint?

Na een levendig debat, volgend op dit pleidooi voor een KANTL-initiatief i.v.m. de Vlaamse literatuurcanon, ontstond een consensus om de hand aan de ploeg te slaan, en hierover een werkgroep op te starten. Voor die werkgroep meldden zich meteen al een zevental leden. Van de wetenschappelijke afdeling van de KANTL zal Bert van Raemdonck eveneens zitting nemen in deze werkgroep.

5.6 PROFIEL VAN DE KANTL TEN BEHOEVE VAN DE EUROPESE ACADEMIEKOEPEL ALLEA

Royal Academy for Dutch Language and Literature – an academy with a tradition and a future

Geplaatst op website ALLEA: <http://www.allea.org/> onder ‘Members’

Ever since its foundation in 1830 Belgium has had a ‘national’ academy of science and literature, called *Académie Royale des Sciences et des Lettres de Belgique*, which originated from the academy *Thérésienne*. The latter was founded by Maria Theresa during the Austrian period in the history of the Low Countries. The Royal Flemish Academy, which was founded in 1886, emerged from the aspirations of the Flemish Movement in the 19th century, when it demanded rights for its mother tongue in all facets of society including culture and science.

Especially in the newly-founded kingdom of Belgium, where the monolingual principle served as a guideline, it was taken for granted that the ‘national’ academy was to use French as the sole language of communication in its meetings, reports and publications. The alternative of a ‘Flemish’ section within the *Académie Royale* was discussed but rejected and subsequently a Flemish Academy was founded as a separate entity on 8 July 1886. Its task was to give advice, whenever appropriate, concerning the Dutch language and literature. Unlike the *Académie française* (°1635), which served as a model, the Flemish Academy was an academy of science and therefore during the first half a century of its existence it also counted scholars in the exact and applied sciences among its members.

It was up to those members to ensure the Dutchification of the Gent University as well as to provide the university with adequate Dutch terminologies in different academic fields. As far as scholarly endeavors are concerned, the Academy was committed to the compilation of dialect collections in order to guarantee the representation of the Southern Dutch dialect vocabulary in the seminal work of the Dutch lexicographic heritage, namely the Dictionary of the Dutch Language (*Woordenboek der Nederlandsche Taal* or WNT), the compilation of which started in 1863 and was not finished until 1998. Furthermore, the Academy was instrumental in establishing Dutch as the language of instruction, including, among other things, active involvement in language purification. As for literary studies the Academy attributed to the flourishing of philological studies on the literary past and Middle Dutch manuscripts.

The Royal Academy for Dutch Language and Literature (*Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* or KANTL), as it was named in 1972,

has always tried to ensure political neutrality and to preserve the balance between denominational and free-thinking movements in society although this matter caused certain frictions during the first years. Some of the Academy's first members were appointed by political authorities, but later new members were always nominated by the existing members, of whom there were 25 until their number was elevated to 30 in 1930. While the Academy during the first decades had strong ties with the Flemish Movement, it always paid heed to the trap of collaborationism even though the Germans introduced the tempting '*Flamenpolitik*' during occupation in both World Wars.

During the first half a century of its existence the Academy also explicitly aspired to be an academy of science. It only let go of this ambition in 1938 when the Royal Flemish Academy of Belgium for Science and the Arts (*Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten* or KVAB) was founded as a Dutch-speaking counterpart of the 'unitary' but French-speaking *Thérésienne*. Conversely, the Flemish example inspired the foundation of the Royal Academy for the French Language and Literature in Belgium (*Académie Royale de Langue et de Littérature françaises de Belgique* or ARLLFB) in 1920. For decades both academies of letters would administer the 'National Fund for Literature', which was established to award grants to writers. In Flanders this task was passed on to the newly- founded Flemish Fund for Literature (*Vlaams Fonds voor de Letteren* or VFL) in 1999, which has been centralizing and regulating the flow of grants for literature ever since. In the new federalized structure it was chosen to place the Flemish Academy, under the supervision of the ministry responsible for culture in contradistinction to the multidisciplinary KVAB, which falls under the jurisdiction of science policy.

Members and work

Aside from 30 ordinary working members there are 25 foreign honorary members and 5 extraordinary members: specialists in Dutch Studies from the French-speaking part of the country. Until 1941 there were also corresponding members. According to the current regulation working members become honorary members when they reach the age of 75. During the monthly meetings members give lectures on a topic from their area of expertise; writers often prefer the 'literary salon' setting when they read fragments from their own work and engage in discussions with other members. The membership composition is quite unique: two thirds of the members are academics (1/3 linguists, 1/3 literary scholars), and one third consists of creative artists, poets,

novelists, essayists, and translators. Such an array is rather remarkable, especially in a period when academic fields have undergone a thorough remolding by dividing the former philology into linguistics and literary studies. There are not many forums where specialists in Dutch Studies, linguists and literary scholars from all universities, can become acquainted with each other's work. They confer not only with each other but also with creative language professionals.

Almost all prominent writers were members of the Academy during the first sixty years of its existence. In the next period, some leading authors from the post-WW2 generation like Hugo Claus or Louis Paul Boon never became members. Perhaps, the Academy, which in the beginning was recognized as a precious achievement of the Flemish emancipation struggle, was later seen as a part of the establishment, but the decision to join or not to join the Academy may also have been purely accidental.

Safeguarding language and literature implies source study and an active publishing policy. Many of the published editions have presented the research results of the Academy's own members and, furthermore, studies undertaken in response to the prize question put forward by the Academy have been of utmost importance. To this very day the Academy as an academic publisher, meets the publication needs for works that are rejected by commercial publishers because of their insufficient profitability. The Academy's own journal *Proceedings & Reports* (*Verslagen & Mededelingen*) is presently edited according to the rules of peer review and is published in Open Access.

Not to be underrated as a form of publicizing academic research is the goal-oriented prize question policy of the Academy, owing to which a number of important PhD dissertations have been published and awarded prizes. In historical literary studies, which are currently less in vogue, such publishing policy has been of paramount importance. Without dozens, often pioneering, books on Middle Dutch literature, the rhetoricians, the 16th and 17th-century literature, the discipline would have undoubtedly failed to fully reach its academic potential. Many fledgling researchers and young PhD holders managed to prove themselves in Dutch Studies due to the publishing opportunities offered by the Academy by means of which the latter has stimulated research at universities.

By virtue of the funds and bequests that have been entrusted to the Academy over the years it also has the opportunity to award literary prizes. Currently, a five-year prize is awarded each year alternately for essays, Old Dutch studies, literature and culture in the Low Countries, poetry, prose and performance texts.

The advisory function of the Academy has become less prominent in the past years because a number of the tasks and duties, which initially fell within its jurisdiction, are nowadays divided among different institutions and organizations. The previously mentioned Flemish Fund for Literature is the institution that is responsible for channelizing grants for the creation or translation of literature. Several public organizations have been founded to provide Dutch language advisory services, for instance the Language telephone (*Taaltelefoon*) and the Language Advisory Service of the Flemish Parliament, while the public broadcasting network VRT also has its own Dutch language advisory service. Policies concerning literature and language like spelling and grammar for Dutch Studies outside the Dutch-speaking world are the responsibility of the Dutch Language Union (*Nederlandse Taalunie* or NTU, °1980). The Dutch Language and Literature Council provides the Committee of Ministers of the Dutch Language Union (for Culture and Education) with direct advice in such matters.

In its own way the Academy sees itself as a promoter of written lore, the guardian of language and heritage. Exhibitions and book presentations are part of this role but over the years the Academy has also built up a well-stocked library comprising works in linguistics and literary studies, the history of the Flemish Movement, as well as its own publications or those of its members. Additionally, special collections, old editions, first editions of the 20th-century writers, fairground songs, dialect archives and letter collections are also preserved in the library stocks. The Academy's own archive itself is an important research source on Flemish emancipation.

An academy for culture and scholarship

During the last decades the Academy opened its doors and developed public-oriented cultural activities. At conferences, lectures and book presentations Academy members, writers and scholars, address a broader audience; during scholarly colloquia at the Academy researchers from different academic centers in Flanders and the Netherlands convene. In the past several years the Academy organized with varied success a series of conferences for a broader audience; in spring there is a series of conferences presenting the work of its own members and in autumn there is a series of conferences on all sorts of topics (dialects, onomastics, writers who are considered to be dual artists, writers and their translators etc.) Every year the Academy building houses dozens of meetings, events and book presentations by associations and

research centers whose work has ground in common with linguistics and language education, literature and literature studies as well as (cultural) history.

Not only does the Academy increasingly define itself as a vehicle for the dissemination of culture, but the successive ministers of culture also understood the importance of academic research in their area of competence and recognized the Academy as a partner who could offer necessary guarantees in this matter. They created the framework for the foundation of a research center, known as the Centre for Scholarly Editing and Document Studies (*Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie* or CTB) that could rise to the task of an academically responsible diffusion of important literary heritage including diaries and correspondence with and between writers, and could ensure the preservation and diffusion of text and language corpora. The CTB's mission dovetails with the earlier idea of collecting material and making it available. However, in the 21st century the preference is increasingly given to diffusion through digital channels using the opportunities of text technology and the young but dynamic academic area of digital humanities.

At the crossroads of networks

As a consequence of an amalgam of scholars and creative writers amongst its members the Academy is situated at the crossroads of various networks, the publishing business, the research community, the heritage conservation. One of the networks is incidentally forged between the academies, as it is realized in the cooperation between the Academy of Dutch Language and Literature and the Royal Flemish Academy of Belgium for Science and the Arts concerning the National Biographical Dictionary (*Nationaal Biografisch Woordenboek* or NBW). This dictionary publishes biographies of scholars and artists who are professionally active in Belgium and who have distinguished themselves by meritorious work in research or culture. Collaborative relationship with other custodians and curators of the Dutch-language literary heritage like the Antwerp House of Literature (*Letterenhuis*) and the National Archive is self-evident.

As far as international cooperation is concerned, there has always been successful collaboration with the Huygens Institute for Netherlands History of the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (*Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen* or KNAW) in The Hague, which provides access to historical sources and literary texts, maintains the Dutch literary heritage and publishes texts. There is also close collaboration with the

Meertens Institute of the KNAW in Amsterdam in the field of dialectology, the discipline that studies and takes stock of linguistic heritage. Similarly to the International Society for Dutch Studies (*Internationale Vereniging voor Neerlandistiek* or IVN) and the previously-mentioned Dutch Language Union, the Academy devotes attention to the emissaries of Dutch Studies by attracting honorary members from abroad.

A contemporary academy

In the latest years the Academy has taken a step towards a contemporary approach to culture and heritage without losing sight of its traditional advisory, publishing, librarian, and heritage-caretaking tasks and activities with its own members. The questions, with which the Academy is confronted and on which it expresses its opinion, are naturally evolving with time. One of such issues is the external pressure that national languages have to cope with due to the hegemony of English, especially if scholarly activities in national languages are discouraged by research-funding policy. The Academy has published its standpoint on the topic warning against the excesses of Anglicization at the expense of the preservation of Dutch as a fully-fledged language for academic activities and (higher) education. Besides external challenges, there are also internal ones, namely the pressure experienced by standard Dutch from language varieties like the Dutch interlanguage (a semi-dialectal variant sometimes dismissed as suburban or soap-opera Dutch), as well as the question regarding the position of Flemish Dutch in the Dutch-speaking world. These are matters that the Academy cannot ignore. As far as literature is concerned, the Academy also cannot ignore its role as a forum for debate and discussion. For instance, an important and fascinating challenge is represented by a debate concerning the choice of literary works that belong to the canon of Dutch-language literature. The Academy is planning to organize such a debate shortly and participate in it.

A glance into the future

Due to external changes in politics, culture and the academic world the Academy has been forced to reinvent itself on a several occasions during many years of its existence. The Academy as the driving force of the Flemish emancipation in culture and science has, as a result of those changes, evolved into a modern institution for the dissemination of culture and academic research, which still sees itself as the custodian of the Dutch language

and a reflection platform for and a partner in academic Dutch Studies and the world of culture.

In the years to come the Academy intends to do its utmost best to occupy this role by focusing on the following objectives:

1. The Academy intends to vigorously fulfill its advisory and indicative functions for the benefit of the government and the public debate.
2. In consultation and collaboration with the field of Dutch Studies and culture the Academy intends to make its contribution in shaping the government-promoted, integrated literature policy, in particular by taking the lead in the discussion on the implementation of the literary canon.
3. Through its research center the Academy intends to make a goal-oriented contribution to the production of digital editions and the sustainable conservation of linguistic heritage, which should partly compensate for the volatility of academic policies at universities. In this manner the Academy wants to meet the needs for a robust and sustainable Flemish branch for a Dutch Language Institute (*Instituut voor het Nederlands*).
4. Through its publishing policy the Academy intends to allow the publication of valuable editions that have no chance on the commercial market.
5. The Academy intends to encourage public participation through a range of activities for the broader audience interested in the Dutch language and literature.
6. The Academy intends to make her collections more accessible by extensive cataloguing and by joining cross-institutional initiatives whenever necessary and appropriate.

Inhoud Jaarboek 2015

Hoofdstuk 1: Administratieve gegevens

1.1	Wetten, decreten en huishoudelijk reglement	1
1.1.1	Instelling van de Academie	1
1.1.2	Rechtspersoonlijkheid van de Academie	1
1.1.3	Huishoudelijk Reglement van de Academie	1
1.2	Staat van de Academie op 1 januari 2015	2
1.2.1	Beschermheer	2
1.2.2	Bestuur en Bestuurscommissie	2
1.2.2.1	Bestuur en Bestuurscommissie 2014	2
1.2.2.2	Bestuurdersverkiezingen voor 2015	3
1.2.3	Gewone leden, naar anciënniteit	3
1.2.4	Buitengewone leden, naar anciënniteit	4
1.2.5	Binnenlandse ereleden, naar datum van benoeming als erelid	4
1.2.6	Buitenlandse ereleden, naar anciënniteit	5
1.2.7	Commissies	6
1.2.7.1	Begeleidingscommissies bibliotheek- en publicatiebeleid .	6
1.2.7.2	De Canoncommissie	6
1.2.7.3	Externe commissies	6
1.3	Fondsen, legaten en prijzen	7
1.3.1	Historisch overzicht fondsen	7
1.3.2	Aanpassing van het fondsprijzenstelsel	8
1.3.3	Bedrag prijzen	8
1.3.4	Jury's voor prijzen in 2014	8
1.3.4.1	Vijfjaarlijkse prijzen	8
1.3.4.2	Wetenschappelijke prijzen 2014	8
1.3.5	Wetenschappelijke prijsvraag van de Academie 2015	9
1.4	Personeel	9
1.4.1	Verzelfstandiging personeelsbeleid en geïntegreerde perso- neelsstructuur	9
1.4.2	Personeelsleden	9

1.4.2.1 Medewerkers bij het secretariaat en de bibliotheek van de KANTL.	9
1.4.2.2 Wetenschappelijke medewerkers bij het CTB.	9
1.4.3 Overzicht en personeelsbewegingen	10

Hoofdstuk 2: **Verslag van de ledenwerking in 2014**

2.1 De grote lijnen van het academieverhaal in 2014	11
2.2 De ledenvergaderingen in 2014	12
2.2.1 Overdracht van het voorzitterschap	12
2.2.2 Herdenkingen en in memoriams	12
2.2.3 Lezingen en literaire salons tijdens de maandelijkse vergaderingen in 2014.	13
2.2.3.1 Chronologisch overzicht	13
2.2.3.2 Alfabetisch overzicht met abstracts van lezingen	15
2.2.3.3 Literaire salons	22
2.3 Openbare vergaderingen van de Academie in 2014	24
2.3.1 Openbare vergadering in Kasteel Beauvoorde, 2 juli 2014	24
2.3.2 Plechtige openingsvergadering, 15 oktober 2014.	24
2.4 Voorjaars- en najaarsconferenties	25
2.4.1 Voorjaarsconferenties 2014	25
2.4.2 Najaarslezingen 2014.	25
2.5 KANTL-colloquium	26
2.6 Wetenschappelijke en literaire prijzen: verslagen	26
2.6.1 Wetenschappelijke prijs voor literatuurstudie	26
2.6.2 Graulsprijs (voluit: Noordstarfonds-Dr. Jan Graulsprijs) ..	28
2.6.3 Vijfjaarlijkse prijs voor oudere Nederlandse taal en cultuur ..	29
2.6.4 Nominaties 2014 vijfjaarlijkse prijzen KANTL	31
2.7 Inter-academische partnerschappen	32
2.7.1 Jonge Academie (JA)	32
2.7.2 ALL European Academies (ALLEA)	32
2.7.3 VLAST, studiedag over het Lams Gods	32

Hoofdstuk 3: Resultaten van de wetenschappelijke en culturele werking in 2014

3.1 Publicaties van de Academie	33
3.1.1 Periodieke publicaties	33
3.1.1.1 Jaarboek van de KANTL	33
3.1.1.2 Verslagen & Mededelingen	33
3.1.1.3 Verkenningen	34
3.1.2 Monografieën en verzamelwerken	34
3.1.2.1 Ivo Michiels - Het literatuurkritische werk in Het Handels- blad (deel 2)	34
3.1.2.2 Streuvels en zijn uitgevers – Brieven	35
3.1.2.3 Op zoek naar Huygens	36
3.1.2.4 Hendrik de veroveraar. De wereld van Conscience / Conscience in de wereld (1812-2012)	36
3.2 Boekvoorstellingen	37
3.2.1 Anne Marie Musschoot en Pierre Schoentjes (red.), <i>Maeterlinck en de natuur / Maeterlinck face à la nature</i>	37
3.2.2 Gwy Mandelinck, <i>Lotgenoten</i>	38
3.2.3 Johan Vanhecke, Johan Daisne, <i>Tussen magie en werkelijk- heid</i>	38
3.2.4 Jürgen Pieters, <i>Op zoek naar Huygens</i>	38
3.2.5 Luc Devoldere, <i>Tegen de kruideniers, Over talen, Europa en geheugen</i>	39
3.3 Projecten binnen het geïntegreerd letterenbeleid	39
3.3.1 De Canon van de Nederlandse letterkunde vanuit Vlaams perspectief	39
3.3.1.1 Het project	39
3.3.1.2 Drie niveaus	40
3.3.1.3 Verslag werkzaamheden 2014	40
3.3.1.4 Toekomstplanning	40
3.3.2 De schrijverswerkplek in het “Toren paviljoen”	41
3.4 Studiedagen, lezingen- en concertreeksen met partners	41
3.4.1 Studiedag: <i>Poëziebemiddelaars</i> , 15 mei 2014	41
3.4.2 Lezingenreeks ‘Van het westelijk front geen nieuws?’ Gentse Feesten 2014	42
3.4.3 Concertreeks, Gentse Feesten 2014	42

3.5 De zaalwerking voor derden.....	43
3.6 De werking van het KANTL-onderzoekscentrum CTB in 2014... ..	49
3.6.1 Algemeen overzicht	49
3.6.2 Teksteditie	50
3.6.3 Bronnenstudie.....	51
3.6.4 Externe dienstverlening	51
3.6.4.1 Correspondentie Rops	51
3.6.4.2 TEI Tutorial	52
3.6.5 Interne dienstverlening.....	52
3.6.6 Medewerking aan wetenschappelijke tijdschriften	53
3.6.7 Medewerking aan of realisatie van andere publicaties	53
3.7 Bibliotheekwerking.....	53
3.7.1 Bibliografie van de Literaire Tijdschriften in Vlaanderen en Nederland	53
3.7.2 Resultaten 2014	54
3.7.2.1 Aanwinsten.....	54
3.7.2.2 Ontlenen en raadplegingen	55

Hoofdstuk 4: **Lijst van individuele publicaties**

4.1 Publicaties van de gewone en buitengewone leden.....	57
4.2 Publicaties van de binnen- en buitenlandse ereleden.....	67

Hoofdstuk 5: **Berichten, toespraken en standpunten**

5.1 Levensberichten en in memoriams.....	75
5.1.1 In Memoriam Jean Weisgerber	75
5.1.2 In Memoriam Joseph Moors	75
5.1.3 In Memoriam Ward Ruyslinck	78
5.1.4 In Memoriam Langvik-Johannessen	82
5.2 Toespraken bij de overdracht van het voorzitterschap, 15 jan 2014	84
5.2.1 Toespraak van Stefaan van den Breemt, scheidend voorzitter	84
5.2.2 Toespraak van Marcel de Smedt, aantredend voorzitter...	87

5.3 Toespraken bij de installatie van nieuwe leden	90
5.3.1 Begroeting van Walter Daelemans als werkend lid, door Jozef van Loon	90
5.3.2 Huldeadres door Walter Daelemans aan zijn voorganger Willy van Langendonck, 18 juni 2014	93
5.4 Toespraken bij de uitreiking van de vijfjaarlijkse KANTL-prijs ..	97
5.4.1 Laudatio, uitgesproken door Frank Willaert	97
5.4.2 Dankwoord, uitgesproken door Herman Brinkman	100
5.5 Standpunten en meningsvorming	105
5.5.1 Het Lijsternest	105
5.5.2 Meningsvorming over de Canon	106
5.6 Profiel van de KANTL ten behoeve van de Europese academie- koepel ALLEA	111
Inhoud Jaarboek 2015	119

